ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ECZACILIK FAKÜLTESİ
YAYINLARI
SAYI : 10

ECZACILIKTA LÂTİNCE

CEVDET YALVAÇ
Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Meslekî Lâtince Okutmanı

Güzel İstanbul Matbaası
ANKARA — 1965

470.615
YAL

İÇİNDEKİLER

	Sahife
Harflerin okunuşu	1
Sesli harfler	1
Diftong'lar	1
Sessisz harfler	1
Katışık sessizler	2
Hece	2
Vurgu	2
Hal (Casus)	3
Çekim	4
Birinci isim çekimi	4
İsim tamlaması	5
Sıfatlarla isimlerin beraber çekimi	6
İkinci isim çekimi (-us, -er ile bitenler)	9
İkinci isim çekimi (-um, -on ile bitenler)	11
Fiiller	12
Sıfatlar (1. ve 2. isim çekimine uyanlar)	16
Terimler	20
Sayılar	23
Kesirler	26
Üçüncü isim çekimi	29
Sıfatlar (3. İsim çekimine uyanlar)	37
Dördüncü isim çekimi	42
Sıfatlarda dereceleme (Comparatio)	44
Zarflar	46
Beşinci isim çekimi	50
Önek ve sonekler	52
Fiiller	56
Reçete	60
Reçete ve kitaplarda kullanılan lâtince terimler	65
Çekim tablosu (isimler)	82
Çekim tablosu (Sıfatlar)	84
Çekim tablosu (fiiller)	87
İndex vocabulorum	94
İndex alphabeticus	116
Kısaltmalar	118
Bibliyografya	119

ÖN SÖZ

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi âğrencilerine meslekî lâtince dersi vermeğe başladıktan sonra, onların bu alandaki eksikleri beni üzüyordu. Her ne kadar klâsik lâtince alanında birkaç tükrçe yayın var ise de, pek tabii olarak, öğrencilerin meslekî bilgilerini artırmaya kâfi gelmiyor, programların yüklü olması bakımından Fakültede klâsik bir lâtince öğretmekle beraber mesleki formasyonlarının teşekkül etmesi için mesleki lâtinceye zaman ayrılması mümkün olmuyordu.

Öğrencilerime verdiğim notları tashih ve kısmen ilâveler yapmak suretiyle hazırladığım bu küçük kitapta isim, sifat ve fiil çekimlerinin önemli kısımları gösterilmiş ve klâsik lâtincedeki bir çok kaide (bilhassa sentaks) ve müstesna çekimli kelimelerin öğretilmesinden vazgeçilmiştir. Her ne kadar bazı yabancı ülkelerdeki eczacı öğrenciler için hazırlanan lâtince kitaplar, bu kitaba nisbetle hacmen daha geniş çapta ise de, garp dillerinin lâtince ile olan münasebeti ve hatta lâtince bilmiyen bir öğrenci için okul kitaplarında birçok kelime ve tabirlerin lâtince olarak kullanılagelmesi, onların daha hacimli kitapları kolayca takip edebilmelerini sağlamaktadır.

Ortaokul ve liselerimizde lâtince öğrenmiyen, yalnız Fakültede haftada (2) saat olmak üzre iki sömestre okuyan öğrenciler için daha geniş çapta bir kitap hazırlamayı uygun bulmadım. Öğrencilere meslekleri̇nde yardımcı olmak üzre daha başka yayınlar hazırlanması icap ettiği kanaatindeyim.

Şurasını da kaydetmek isterim ki, reçete yazma, kimya ve diğer farmasötik terimlere karşılık verme bakımından güçlük çektim. Baş vurduğum kaynaklarda ve öğrenciler için hazırlanan kitaplarda aynı deyim için çeşitli söyleniş şekilleri kullanılmaktadır. Çünkü dilimizde terimler kesinleşmiş değildir. Bu sebepten lâtince terimlerin ne anlam verdiklerini, neyi belirttiklerini açıklamaya çalıştım.

Eczacılıkta lâtince, klâsik lâtince öğretmek için yazılmış bir gramer olmamakla beraber, eczacılık bilimindeki terimleri gösteren bir liste de değildir.

Bu kitabı gözden geçirmek zahmetinde bulunanların gerek ilmî hataları, gerekse eksiklerini belirterek beni ikaz etmelerini bir lutuf addedeceğimi şimdiden arz etmek isterim.

C. YALVAÇ

LÂTİNCE'NİN DEĞERİ

§1. Lâtince, eski çağlarda orta İtalya'nın Latium bölgesinde konuşulan bir dilidir. Bu dil yavaş yavaş, gelişmiş, Roma ve civarından sonra İtalya'ya ve daha sonra Roma İmparatorluğunun hakim olduğu ülkelere yayılmıştır. Avrupa dillerine etki yapmış ve onlara yeni şekiller vermiştir.

Lâtince, eski Yunanca'dan kelimeler almakla beraber, Yunanca'nın etkisi altında kalmamış, aldığı kelimeleri lâtinleştirmiştir.

Roma İmparatorluğunun hüküm sürdüğü topraklarda Lâtince, Yunanca ile birlikte kullanılmış ve bu durum yüzyıllarca devam etmiştir.

Rönesans, Avrupada Lâtin ve Yunan dil ve kültürlerinin incelenmesiyle gelişmiş, bilimsel incelemelerde de bu gelişmeye parelel olarak Avrupa dillerine yakınlığı dolayısıyle Lâtince ve Yunanca deyim ve terimler kullanılmıştır. Yüzyıllar boyunca da bilginler eserlerini lâtince yazmakta devam etmişlerdir. Bilim terminolojisinde önemli bir yer tutan lâtince'yi öğrenmek, bilimsel çalışmaların ilk şartıdır.

I

ALFABE

§2. Türk alfabesi ile lâtin alfabesi arasında bazı farklar vardır. Lâtin alfabesi 25 harflidir

İŞARETLER		İSİMLERİ	SÖYLENİŞİ
A	a	a	a
B	b	be	b
C	c	se	s veya k
D	d	de	d
E	e	e	e
F	f	fe	f
G	g	ge	g veya c
H	h	ha	h
I	i	i	i veya y
J	j	je	ç, c, j veya y
K	k	ka	k
L	l	le	l
M	m	me	m
N	n	ne	n
O	o	o	o
P	p	pe	p
Q	q	ku	k
R	r	re	r
S	s	se	s
T	t	te	t
U	u	u	u
V	v	ve	v
X	x	iks	ks
Y	y	i graecum	i (ü)
Z	z	ze	z

HARFLERİN OKUNUŞU

§ 3. Klâsik lâtincenin okunuşu bir çok dilciler tarafından münakaşa mevzuu olmuş ve halen de halledilememiştir. Bazı uluslar sessiz harfleri kendi dillerinde olduğu gibi okumaktadırlar. Biz lâtin dili filolojisi ile uğraşmıyacağımız çin bilimsel terimlerde ekseriyetle kullanılan okunuş şeklini tercih edeceğiz.

SESLİ HARFLER

§ 4. Sesli harfler Türkçede olduğu gibi okunur. Şunlardır :

a, e, i, o, u.

Y harfi de seslidir, **i** ile **ü** arası ses verir. Bu harf yabancı kelimelerde mevcuttur.

DİFTONG'lar (Çift Sesliler)

§ 5. Lâtince'de iki seslinin birleşmesiyle meydana gelen seslilere DİFTONG (**diphthongus**) denir. Diftong'lar şunlardır : ae = ē, oe = ö, au = au, eu = eu, ei = ei, ui = ui.

Bunlardan en fazla kullanılan (**ae**) dir.

au ve **eu** hemen hemen yazıldıkları gibi okunurlar.

NOT : Uzun hecelerin seslisi üzerinde (¯) işareti bulunur. Diftong'lar uzun hece sayılırlar.

SESSİZ HARFLER

§ 6. Sessiz harflerin Türk harflerinden farklı olanları vardır. **C harfi,** a, o, u önünde ve kendisinden sonra bir sessiz harf geldiği takdirde (**K**), e, i, y, ae, oe, önünde (**S**) sesini verir :

Caput, chloricus, cortex, cucurbita, cyathus.

g harfi a, o, u önünde (**g**), e ve i önünde (**c**) gibi okunur. Gallina, gossypium, gutta, gelatinum.

J harfi bazan (**C**) bazan (**J**) veya (**Y**) gibi okunur. Teknik terim lerde (J) sesini vereceğiz. Bu harf yarım seslidir. Klasik lâtincede (**y**) gibi okunur.

NOT. 1 — Lâtinler yazı dilinde (**i** ve**j**) harflerini ayırt etmezlerdi. Bazı memleketlerde klâsik lâtince öğretiminde (j) harfi yerine (i) seslisi kullanılmaktadır.

NOT. 2 — Lâtinler yazı dilinde (**u** ve **v**) harflerini ayırtetmezlerdi. Kolaylık sağlaması için sonradan bu harfler okunuşuna göre kıymetlendirilmişlerdir.

Q harfi'nden sonra daima (u) harfi gelir. (qu = kv) okunur.

a - qua = a - kwa

X harfi çift seslidir. (KS) sesini verir.

ra - dix = ra - diks.

KATIŞIK SESSİZLER

§ **7.** Katışık sessizlerde **X** harfi sessizdir, (-ks-) sesini verir. **(Z)** harfi (-ds) veya (-z) sesini verir.

İki harften meydana gelen, fakat bir harf değerinde olan sessizler de vardır.

Ch = K, Ph = F, Th = T

Bu çift sessizler yabancı dillerden geçen kelimelerde vardır. Yalnız bazı lâtince kelimeler ilk zamanlarda (-ch-) yerine (-c-) ile yazılırdı. Meselâ :

Pulcher (Güzel)

Eski dilde (Pulcer) gibi.

H E C E

§ **8.** Her lâtince kelimede bir veya bir kaç hece vardır. Lâtince'de her harf okunur. İki sesli arasındaki sessiz, kendisinden sonra gelen sesli harfle beraber okunur : a-ci-dum.

İki sesli arasında bulunan iki sessiz harften birincisi ilk sesli harfle, ikincisi ikinci sesli harfle berabe rokunur. Ar-gen-tum.

Fakat ikinci harf (h) veya akıcı harflerden biri (l, r) olursa, iki sessiz de kendisinden sonra gelen sesliye bağlanır.

bra-chi-um, a-cris, du-plex, te-ne-brae.

NOT : Aynı harf iki sesli arasında çift olarak geçerse (-rr-, -ll-, nn-) vs. birinci harf evvelki sesliye, ikinci harf ikinci sesliye bağlanır :

Pul-cher-ri-ma
bel-la-don-na gibi.

V U R G U

§ 9. Bir heceli kelimelerde vurgu yoktur. İki heceli kelimelerde vurgu ilk hece üzerine düşer. Üç veya daha fazla hecelerde vurgu

sondan üçüncü hecenin üzerine, sondan ikinci hecenin seslisi uzun ise vurgu bu hece üzerine düşer.

a'-my-lum, co-de-ī-na.

İSİMLER ve SIFATLAR

§ 10. İsimler ve sıfatlar ya erkek **(masculinum)** veya dişi **(femininum)** veya cinssiz **(neutrum)** durlar.

İsimler ve sıfatlar ya tekil **(Singulāris)** veya çoğul **(plūrālis)** dirler.

İSİMLERDE ve SIFATLARDA HAL (Casus)

§ 11. İsim ve sıfatlarda (6) hal vardır :

1 —) **Nōminātīvus** (yalın hal) : Kim veya ne sorusuna cevap verir.

2 —) **Genitīvus** (-in hali) : Kimin veya neyin sorusuna cevap verir.

3 —) **Datīvus** (-e hali) : Kime, kim için veya ne için sorusuna cevap verir.

4 —) **Accūsātīvus** (-i hali) : Kimi, neyi soruşuna cevap verir.

5 —) **Vocātīvus** (hitap hali) : ey...!

6 —) **Ablātīvus** (-den hali) : Kimden, Neden sorusuna cevap verir.

Ablātīvus hali ön takılarla **(praepositio)** da kullanılır. -de, -den, -ile, -vasıtasıyla, -içinde... gibi anlamlar verir.

NOT : Lâtince'de artikl olmadığı gibi belirtili isimlerle, belirtisiz isimler arasında da bir fark yoktur. Meselâ : (rosa) kelimesi hem (gül) şe hem de (bir gül) anlamına gelir. Vocativus halini kullanmıyacağız.

Ç E K İ M

§ 12. Lâtince'de beş türlü isim çekimi vardır. Gelenek olarak bu çekimler numaralanmak suretiyle adlandırılmıştır.

Sıfatların çekimi ilk üç isim çekimine uyar. Sıfatların çekimini iki gruba ayırabiliriz :

a) Birinci ve ikinci isim çekimine uyan sıfatlar;

b) Üçüncü isim çekimine uyan sıfatlar.

Derslerimiz ilerledikçe bu çekimleri öğreneceğiz.

II

BİRİNCİ İSİM ÇEKİMİ

(-a) Çekimi

§ 13. Bu çekime giren isimler (-a) ile nihayetlenir ve dişi **(femininum)** cinstendir. Fakat erkek kişileri belirten kelimeler erkek **(masculinum)** cinstendir. Meselâ : **nauta** = gemici, **agricōla** = çiftçi, **poeta** = şair, **seriba** = katip gibi.

-a ile biten nehir isimleri de erkektir :

Sequana = Sen Nehri, **Garunna** = Garon Nehri gibi.

Birinci çekime (-a) çekimi de denir. (a) kelimenin nominativus takısıdır.

Bir ismin kaçıncı çekime göre çekildiği genitivus takısından anlaşılır. Birinci isim çekimine gren kelimelerin genitivus takısı (-ae) dir.

NOT : Aloē, ēs, f. (sarı sabır) birinci isim çekimine giren Yunanca bir kelimedir. Genitivus takısı **(-ēs)** dir.

§ 14. Birinci isim çekimine uyan kelimeler aşağıdaki örneğe göre çekilir.

Örnek : rosa, ae, f. Gül

TEKİL

nōminātîvus	**ros-a**	gül
genitîvus	**ros-ae**	gül'ün
datîvus	**ros-ae**	gül'e, gül için
accūsātîvus	**ros-am**	gül'ü
ablātîvus	**ros-ā**	gül'den

ÇOĞUL

nōminātivus	**ros-ae**	gül'ler
genitîvus	**ros-ārum**	gül'lerin
datîvus	**ros-îs**	gül'lere
accūsātîvus	**ros-ās**	gül'leri
ablātîvus	**ros-îs**	gül'lerden

NOT : **Datîvus** ve **ablātîvus** çoğulda (a - i) harfleri birleşerek (î) sesini vermiştir.

İSİM TAMLAMASI

§ **15.** İsim tamlaması **genitîvus** hali ile yapılır. aqua : su, **Rosa** : gül, **Aqua rosae** : gül suyu,

Ayni şekilde : **pilula** : hap, **quinîna** : kinin, **pilula quinînae** : kinin hapı demektir.

Bazı Türkçe isim tamlamaları lâtince bir sıfat ve ismin nominativus halleri ile belirtilir.

Porta : kapı, **ferrea** : demirden yapılmış (sıfat)

porta ferra : demir kapı.

§ **16.** Aşağıdaki kelimeleri çekiniz :

Pilula, cera, aqua, medicîna, capsula, ampulla, vitamina.

L E C T İ O

§ **17.** Pilulas. Belladonnae. Lavandularum. Rosis. Pilulas Vitaminae. Misturam. Caffeinae et camphorae. Capsulae albae. Massa medicinae amarae. Misturae flavae. Massae vanillae et oryzae, Massa cocainarum. Pilula caffeinae amarae. Capsula caerula vitaminae D. Tincturae belladonnae. Ampullae quininae. Aquis rosae. Aqua destillata. Pilulis parvis quininae. Aqua aromatica.

VOCABULA

§ **18.** İSİMLER

ampull-a, ae, f.	ampul	**quinîn-a, ae, f.**	kinin
aqu-a, ae, f.	su	**ros-a, ae, f.**	gül
belladonn-a, ae, f.	belladon; güzel avrat otu	**tinctūr-a, ae, f.**	tentür, hülasa
		vanill-a, ae, f.	vanilya
caffeîn-a, ae, f.	kafein	**vitamîn-a, ae, f.**	vitamin
calamîn-a, ae, f.	kalamin		
camphor-a, ae, f.	kâfur	SIFATLAR	
capsul-a, ae, f.	ilâç kapsulü	**alb-a, ae, sıf.**	beyaz
cera, ae, f.	balmumu	**amār-a, ae, sıf.**	acı
cocain-a, ae, f.	kokain	**aromatic-a, ae, sıf.**	hoş kokulu
lavandul-a, ae, f.	lavanta çiçeği	**caerul-a, ae, sıf.**	mavi
		destillāta, ae, sıf.	damıtılmış
mass-a, ae, f.	massa	**flav-a, ae, sıf.**	sarı
medicîn-a, ae, f.	ilâç, tıp.	**parv-a, ae, sıf.**	küçük
mistūr-a, ae, f.	bileşim		
oryz-a, ae, f.	pirinç	BAĞLAÇ	
pilul-a, ae, f.	hap	**et**	ve

Lâtince'de bir ismin kaçıncı çekimden olduğunu anlamak için genitivus takısına bakmamız lâzımdır. Bu sebeple sözlüklerde (vocabula) genitivus takısı ve cinsi de gösterilir.

Sıfatlarda yalnız üç cins gösterilir. Fakat ilk derslerimizde öğrenciler için daha kolay olacağı düşünülerek burada geçen şekli (cinsi) verilmiştir.

III

BİRİNCİ İSİM ÇEKİMİ (Devamı)

Sıfatlarla İsimlerin Beraber Çekimi

§ 19. Lâtince'de sıfatlar bağlı oldukları isimlerle beraber çekilirler. Türkçede ise sıfatlar değişmez. Meselâ: Sarı gül, sarı gül'ün, sarı güllerin, sarı güllerden deyimlerinde sarı değişmez. Lâtince'de ise şu şekilde değişir. Rosa flava, rosae flavae, **rosārum flavārum,** rosis flavis.

TEKİL

nōminātivus	**rosa flava**	sarı gül
genitivus	**rossae flavae**	sarı gülün
dativus	**rosae flavae**	sarı gül'e (için)
accūsātivus	**rosam flavam**	sarı gül'ü
ablātivus	**rosā flavā**	sarı gül'den

ÇOĞUL

nōminātivus	**rosae flavae**	sarı gül'ler
genitivus	**rosārum flavārum**	sarı gül'lerin
dativus	**rosis flavis**	sarı gül'lere (için)
accūsātivus	**rosās flavās**	sarı gül'leri
ablātivus	**rosis flavis**	sarı gül'lerden, (-de)

§ 20. İsim tamlamaları çekilirken (bk. 15) genitivus halinde olan kelime çekilmez. Nominativus olan isim ise yerine göre değişir:

Örnek:

TEKİL

nōminātivus	**ampulla quinīnae**	kinin ampul'ü
genitivus	**ampullae quinīnae**	kinin ampulünün
dativus	**ampullae quinīnae**	kinin ampul'üne
accūsātivus	**ampullam quinīnae**	kinin ampul'ünü
ablātivus	**ampullā quinīnae**	kinin ampul'ünden

ÇOĞUL

nōminātīvus	**ampullae quinînae**	kinin ampul'leri
genitīvus	**ampullārum quinînae**	kinin ampul'lerinin
datīvus	**ampullîs quinînae**	kinin ampul'leri için
accūsātīvus	**ampullās quinînae**	kinin ampul'lerini
ablātīvus	**ampullîs quinînae**	kinin ampul'lerinden

§ 21. Her ne şekilde kullanılırsa kullanılsın, birbirine bağlı olan isimlerin ve sıfatların cinsi daima aynıdır. İsme uyar. Femininum isimle femininum sıfat, masculinum isimle masculinum sıfat, neutrum isimle neutrum sıfat kullanılır.

§ 22. Bir kısım Yunanca kelimelerin sonu (-a) ile bitmediği halde birinci isim çekimine girerler. Bu kelimelerde (nom., -e; gen, **-ēs**; dat, -ae; acc., en; abl., **-ē**) dir. Meselâ : **mastiche, ēs,** f., (sakız, macun); **aloē, ēs,** f., (sarı sabır) gibi.

Lâtin edebiyatında bu gruba giren kelimelerin bir kısmında gen, takısı (-ae) dir. Her iki şekilde de çoğul şekilleri yukarıda gördüğümüz kaideye göre çekilir (bk. 14).

FİİLLER

§ 23. Vaktimizin az olması hasebiyle bütün gramer şekil ve kaidelerini öğrenmemiz mümkün olamıyacağı için yalnız meslekî lâtincede fazla geçen şekilleri görmekle yetineceğiz. Bilhassa fiiller konusunda eczacılıkta geçen şekilleri görmek bizim için kâfi gelecektir.

§ 24. Lâtince'de dört türlü fiil çekimi vardır. Cümle kurma şekli Avrupa dillerinden ziyade Türk diline benzer. 2. ve 3. fiil çekimlerinde, 2. tekil şahıs emir takısı (-e), 1. çekimde (-a), 4. çekimde (-i) dir. Şimdiki zaman etken çekimde özne belirtilmiş ise 3. tekil şahıs (-at, -et, -it), 3. çoğul şahıs (-ant, -ent, unt, iunt) takıları ile nihayet bulur (bk. 153).

emir : misce aquam : suyu karıştır.

3. tekil şahıs : puella miscet aquam : genç kız suyu karıştırır.

3. çoğul şahıs : discipulae miscent aquam : kız öğrenciler suyu karıştırırlar.

Lâtincede bazı fiiller cümlede **acc.** alırlar :

puella rosam habet : genç kızın gülü vardır, veya genç kız güle maliktir, gibi.

Burada (rosam) kelimesini Türkçeye acc. hali ile çeviremeyiz. Şayet bir fiil acc., abl. vs. özel bir hal alırsa kendi dilimize uygun bir şekilde çevirir iz.

Lâtince cümle kurmalarında kaideler olmakla beraber, diğer dillere nispetle daha kolay ve serbesttir. Bununla beraber sıfatların kullanış şekline bilhassa dikkat etmek eczacılar için daha önemlidir. Meselâ :

pilula flava **quinînae**

deyiminde (flava) sıfatı (pilula) sıfatına bağlıdır. Fakat :

Pilula quinînae flāvae.

deyiminde (flava) sıfatı **(quinîna)** kelimesine bağlıdır.

LECTİO

§ 25. Rosa flava, phialae parvae. puella miscet tineturam valerianae. Misce tincturas valerianae et aloes. Recipe lavandulas flavas et rosas albas. Miscent misturas cretae compositae, Terra habet herbas. Discipulae non miscent medicinas praeparatas. Discipula pastam duram habet. Cocainam et strychninam non miscet. Recipe pastam duram. Puella videt phialam medicinae. Non bibet aquam amygdalae amarae. Non miscent morphinam et misturam cretae.

VOCABULA

§ 26.

İSİMLER

aloe, es, f.	sarı sabır
amygdala, ae, f.	badem
creta, ae, f.	tebeşir
discipula, ae, f.	kız öğrenci
herba, ae, f.	ot, bitki
morphina, ae, f.	morfin
pasta, ae, f.	hamur, macun
phiala, ae, f.	balon, şişe
puella, ae, f.	genç kız
styrychnina, ae, f.	striknin
terra, ae, f.	yer
valeriāna, ae, f.	valerian (kedi otu)

SIFATLAR

composita, ae, sıf : karışık mürekkep

dura, ae, sıf : sert

praeparata, ae, sıf : hazırlanmış

ZARF

nōn (zarf) değil (olumsuz cümlelerde kullanılır)

FİİLLER

bibet	içer
misce	karıştır!
miscent	karıştırırlar
miscet	karıştırır
recipe	al!
videt	görür

IV

İKİNCİ İSİM ÇEKİMİ

§ 27. İkinci isim çekiminde nom. takıları aynı değildir. Çoğu **(-us)** ve **(-um)**, bir kısmı ise **(-er)** ile nihayetlenir. Bu çekime **(0)** çekimi de denir. Bu çekimde gen. çoğ. takısının ilk harfi (O) dur.

(-us) ve **(-er)** ile son bulan kelimeler masc., **(-um)** ile son bulan kelimeler ise neut. durlar. **Yalnız (-us) ile son bulan** ağaç, memleket ve şehir isimler fem. durlar.

Ö R N E K : Oculus, i, m : Göz

	TEKİL		ÇOĞUL	
nom.	**ocul-us**	göz	**ocul-i**	gözler
gen.	**ocul-i**	gözün	**ocul-ōrum**	gözlerin
dat.	**ocul-ō**	göze	**ocul-īs**	gözlere
acc.	**ocul-um**	gözü	**ocul-ōs**	gözleri
abl.	**ocul-ō**	gözden (-de)	**ocul-is**	gözlerden (-lerde)

§ 28. Us takısından evvel **(-i)** harfi gelirse çekimde değişiklik olmaz. Gövdedeki **(i)** harfi aynen kalır.

Meselâ : **Scoparius, ii, m.**, katır tırnağı; (scoparius) kelimesinin gen. u (scoparii), acc. u (scoparium), abl. u (scopario) ... vs. Klâsik Lâtince'de bu durumlarda gen. hali bazan bir **(i)** ile gösterilirdi.

§ 29. Bu çekime giren **masc.** isimlerle beraber kullanılan sıfatlar (-us) ile, fem. isimlerle kullanılanlar (-a) ile nihayetlenir. Meselâ : **(compositus)** sıfatı masc. isimlerle beraber, **(composita)** şekli ise fem. isimlerle beraber kullanılır. Türkçe anlamlarında hiç bir fark yoktur.

§ 30. Nom. u **(-er)** ile biten kelimelerin **(casus)** takıları da yukarıda söylediğimiz örnekte olduğu gibidir. **(-er)** ile son bulan isimlerin bir kısmında hiç bir değişiklk olmaz. Bir kısmında ise nom. dan sonraki hallerde **(-er)** takımındaki (-e) düşer.

ÖRNEK : I puer, pueri, m. = erkek çocuk

ÖRNEK : argentum, ī, n. gümüş

TEKİL

nom.:	**argent-um**	gümüş,
gen. :	**argent-ī**	gümüşün
dat. :	**argent-ō**	gümüşe
acc. :	**argent-um**	gümüşü
abl. :	**argent-ō**	gümüşten

ÇOĞUL

nom.:	**argent-a**	gümüşler
gen. :	**argent-ōrum**	gümüşlerin
dat. :	**argent-īs**	gümüşlere (-için)
acc. :	**argent-a**	gümüşleri
abl. :	**argent-īs**	gümüşlerden

NOT : 1 — Bu gruba giren kelimeler de diğer ikinci isim çekiminde gösterdiğimiz örnekler gibi çekilir. Yalnız farklı olân nom. tekil ile nom. ve acc. çoğul şekillerine dikkat edilmelidir.

2 — **(-us)** ile biten kelimelerde de söylediğimiz gibi, **(-um)** takısından evvel kelimenin gövdesinde (-i) harfi bulunsa bile çekimde düşmez. Meselâ (opium) kelimesi çekimde opium, opii, opio, opium, opio, vs. hallerini alır. Klâsik lâtincede gen. hali **(opī)** şeklinde olabilirdi.

§ **38.** **(-on)** ile biten yunanca kelimeler de (argentum) gibi çekilirler. Yalnız acc. tekil ile nom. tekil aynıdır. Meselâ: **Erythraicon, ī, n.** (yabani salep otu), gen., -i, dat., -o, acc. on, abl., -o dur. Çoğulları da kaideye göre çekilirler.

FİİLLER

§ **39.** Fiillerde göz önünde tutmamız gereken hususlar vardır :

1) Şahıs **(persona)** : birinci, ikinci, üçüncü şahıs
2) Sayı **(numerus)** : tekil, çoğul
3) Kip **(modus)** : **a)** indicativus : gerçeklik ifade eder.
   b) coniunctivus : tasavur ifade eder.
   c) imperativus : emir şekli
   d) mastar
4) Zaman **(tempus)** : **a)** praesens, imperfectum, futurum;
   b) perfectum, plusquam perfectum, futurum exactum;
5) Cins **(genus)** : activum, passivum;

Bu şekiller şahısları belirten ve çekilen hallerdir. Ayrıca isim ve sıfat gibi kullanılan fiil şekilleri vardır. İsim şeklinde kullanılanlar :

1 — infinitivum (mastar)

2 — gerundium

3 — supinum

Sıfat şeklinde kullanılanlar da şunlardır :

1 — participium

2 — gerundivum

§ 40. **Coniuctivus** kipi, arzu, temenni ve istek bildiren fiil şeklidir. Üçüncü tekil şahıs ayni zamanda **emir** ifade eder.

Fazla kullanılan fiil şekillerini şöylece özetliyebiliriz :

ACTİVUM ŞEKİLLER

Çekim Grubu	İmperativus Praesens 2. ci tekil Ş.	Coniunctivus praesens 3. cü şahıs	
		T e k i l	Ç o ğ u l
I	**adjuva** (yardım et)	**adjuvet** (yardım etsin)	**adjuvent** (yardım etsinler)
II	**misce** (karıştır)	**misceat** (karıştırsın)	**misceant** (karıştırsınlar)
III	**scribe** (yaz)	**scribat** (yazsın)	**scribant** (yazsınlar)
IV	**bulli** (kaynat)	**bulliat** (kaynatsın)	**bulliant** (kaynatsınlar)

İmperativus 2. ci tekil şahısta şu dört fiilin özelliği vardır :

dīc söyle!

dūc sevk et!

fac yap!

fer götür!

PASSİVUM ŞEKİLLER

§ 41.

Çekim	Gerundivum	coniunctivus praesens 3. cü şahıs	
		Tekil	Çoğul
I	**adjuvandus, a, um** yardım edilmeli	**adjuvetur** yardım edilsin	**adjuventur** yardım edilsinler
II	**miscendus, a, um** karıştırılması gerekli	**misceatur** karıştırılsın	**misceantur** karıştırılsınlar
III	**scribendus, a, um** yazılması gerekli	**scribatur** yazılsın	**scribantur** yazılsınlar
IV	**bulliendus, a, um** kaynatılması gerekli	**bulliatur** kaynatılsın	**bulliantur** kaynatılsınlar

LECTİO

§ 42. Folium flavum. Folia altheae. Unguentum sulfuricum. Recipe ampullas insulini! Dentur pilulae opii! Capiat medicinam! Puella habet ampullas aquae destillatae. Pueri habent ligamenta carbasi. Gossypia et ligamenta carbasi sunt in scatulis. Detur fluidextractum ergotae! Capiant grana calcii! Acida nitrica et sulfurica sunt in phialis. Puella habet oleum rosae. Recipe vinum dilutum! Pelle curas vino! Detur medicina post cibos!

VOCABULA

§ 43.

İSİMLER

acidum, ī, n. asit
althēa, ae, f. (althaea) ya bak.
althaea, ae, f. hatmi
calcium, iī, n. kalsiyum
cibus, i, m. yemek
cura, ae, f. tasa, ihtimam
ergota, ae, f. çavdar, çavdar mahmuzu (bot.)

folium, iī, n.	yaprak
Fluid-extractum, ī, n	mayi hulasa
gossypium, iī, n.	pamuk
granum, ī, n.	tane
Insulinum, ī, n.	insülin
ligamentum, ī, n.	sargı bezi
oleum, ī, n.	yağ
opium, iī, n.	afyon
somnus, ī, m.	uyku
unguentum, ī, n.	merhem
vinum, ī, n.	şarap

FİİLLER

capiant, coni, 3. cü çoğ. ş.	alsınlar
capiat, coni, 3. cü tek. ş.	alsın
dentur, coni, 3. cü çoğ. ş. pass.	verilsinler
detur, coni, 3. cü tek. ş. pass.	verilsin
pelle, emir, 2. ci tek, ş.	dağıt!

SIFATLAR

dilūtum, ī, sıf.	sulandırılmış
nitricum, ī, sıf.	nitrik
sulfuricum, ī, sıf.	sülfürik

ÖN TAKILAR

ante, praep, (acc. ile)	önünde
in, praep (abl. ile)	de, içinde
post, praep, (acc. ile)	-den sonra

ALIŞTIRMA

§ 44. Aşağıda gördüğünüz yanlışları düzeltiniz :

Foliī dentur. Pilulae est in scatulā. Unguenta sulfuricum sunt in congia. Discipulī capiat medicīnam. Gossypium est alba.

§ 45. Aşağıdaki kelimeleri tekil haline koyunuz :

Medicinārum, phialīs, gossypia, acidōrum.

VI

SIFATLAR

§ 46. Lâtincede her ismin bir cinsi vardır. Fakat birinci ve ikinci isim çekimine giren sıfatların üç cinsi vardır.

Meselâ :

Masculînum		Femininum	Neutrum
magnus	(büyük)	**magna**	**magnum**
parvus	(küçük)	**parva**	**parvum**
longus	(uzun)	**longa**	**longum**
albus	(beyaz)	**alba**	**album**

gibi.

Birinci isim çekimine giren fem. isimlerle birlikte sıfatların fem. (parva) şekli kullanılır. İkinci isim çekimine giren ve (-us) ve (-er) ile nihayet bulan masc. isimlerle sıfatların masc. (parvus) şekli, (-um) ile biten isimlerle neut. (parvum) şekli kullanılır. Fakat bundan sonra sözlüklerde daha kısa olması için parvus, -a, -um şeklinde göstereceğiz.

BİRİNCİ ve İKİNCİ İSİM ÇEKİMİNE GÖRE ÇEKİLEN SIFATLAR

§ 47. albus, -a, -um beyaz

TEKİL

	Masc.	Fem.	Neut.
nom.	**albus**	**alba**	**album**
gen.	**albî**	**albae**	**albî**
dat.	**albō**	**albae**	**albō**
acc.	**album**	**albam**	**album**
abl.	**albō**	**albā**	**albō**

ÇOĞUL

	Masc.	Fem.	Neut.
nom.	**albî**	**albae**	**alba**
gen.	**albōrum**	**albārum**	**albōrum**
dat.	**albîs**	**albîs**	**albîs**
acc.	**albōs**	**albās**	**alba**
abl.	**albîs**	**albîs**	**albîs**

§ **48.** Bu çekime giren ve sonu (**-er**) ile biten sıfatlar da vardır. Bu sıfatlardan bir kısmının (**-r**) den evvelki (**-e-**) harfi çekimde düşer, bir kısmında ise kalır (Bk. 30).

Miser, misera, miserum şeklinde, miser sıfatı (puer), misera (rosa), miserum ise (argentum) gibi çekilir.

Niger, nigra, nigrum (kısaca, niger, -gra, -grum) sıfatında ise çekimde (**-e-**) harfi düştüğü için niger (ager) gibi, (nigra, nigrum) ise kaideye göre çekilirler.

§ **49.** (a) çekiminde masc. kelimeler masc., (-us) ile biten fem. kelimeler fem. sıfatlarla birlikte çekilir :

(nauta bonus) deyiminde (nauta) masc. olduğu için kendisine bağlı sıfat ta (bonus) masc. dur, oculus (Bk. 27) gibi çekilir. (Cedrus parva) deyiminde ise; (cedrus) ağaç ismi olduğu için fem. dur, sıfatı da fem. dur, (rosa) gibi (Bk. 19) çekilir.

§ **50.** Bazı sıfatlar isimlerden, fiillerden ve sıfatlardan yapılmışlardır. Umumiyetle bunlar (**-ātus**) ve (**-ōsus**) takısını alırlar. Bütün bu sıfatlara nasıl bir anlam verileceği kaide ile gösterilemez. Genel olarak (**-laşmış, -lı, -la dolu, haline gelmiş, -lanmış**) vs. gibi anlamlar verilebilir.

§ **51.** **-ōsus** ile biten sıfatlar (bir kaç örnek)

Periculōsus, a, um, tehlikeli (**periculum, î, n,** tehlike); **nitrōsus, a, um,** azotlu; **lapidōsus, a, um,** taşlık yer (**lapis, lapidis, m.** taş); **aquōsus, a, um,** sulu, nemli; **arseniōsus, a, um,** arsenikli; **ponderosus, a, um,** ağır (**pondus, ponderis, n,** ağırlık); **sulfurōsus, a, um** (yahut: **sulphurōsus, a, um**), kükürdümsü; **vinōsus, a, um,** alkollü, şarabi; **ferrōsus, a, um,** demirli, demir karışımlı.

§ **52.** **-ātus** ile biten sıfatlar (Bir kaç örnek)

Medicātus, a, um, tıbbi; **praeparatus, a, um,** preparat, hazırlanmış; **Sulfurātus, a, um,** sülfüre; **Odorātus, a, um,** kokulu; **camphōratus, a, um,** kâfûri; **granulatus, a, um,** tanelenmiş, tane haline gelmiş; **hydrātus, a, um,** hidrat; **chloratus, a, um,** klorlu; **pulveratus, a, um,**

toz haline gelmiş, (pulvis, pulveris, toz) ; **nitrātus, a, um,** küher çileli; **foliātus, a, um,** yaprak haline gelmiş; **iodātus, a, um,** iyotlu; **destillātus, a, um,** distile; **purificātus, a, um,** temizlenmiş; **albatus, a, um,** beyazlaşmış; **dēpurātus, a, um,** temizlenmiş.

LECTİO

§ 53. Creta Pulverata. Lavandulae sunt odoratae. Gossypium non est rubrum. Puellae habent violas odoratas. Mitte medicinas pulveratas. Syrupi liquidi sunt rubri. Aurum est flavum, aurantium luteum. Oleum lini fuscum est in phiala. Bibe vinum cum amico, Habent congios tincturae compositae. Capsulae gelatini luteae. Diligit rosas aromaticas violasque. Detur caffeina citrata. Recipe caffeinam citratam. Frumenta sunt matura. Philosophia est animi medicina. Argentum foliatum. Folia flava sunt pulverata. Aqua destillata. Hortus est lapidosus. Acida nitrica concentrata. Unguentum spissum. Olea fusca.

VOCABULA

§ 54. **İSİMLER**

animus, i, m.	ruh
argentum, i, n.	gümüş
aurantium, i, n.	portakal
aurum, i, n.	altın
frumentum, i, n.	hububat
gelatînum, i, n.	jelatin
hortus, i, m.	bahçe
linum, i, n.	keten, keten tohumu
morbus, i, m.	hastalık
philosophia, ae, f.	felsefe
viola, ae, f.	menekşe

SIFATLAR

citrātus, a, um	sitrat
concentratus, a, um	konsantre
dēpurātus, a, um	temizlenmiş
flāvus, a, um	sarı
foliātus, a, um	yaprak haline gelmiş
fuscus, a, um	kahve rengi, koyu
lapidōsus, a, um	taşlık yer
liquidus, a, um	akıcı

luteus, a, um	ateş sarısı
mātūrus, a, um	olgun
ōdorātus, a, um	kokulu
periculōsus, a, um	tehlikeli
pulverātus, a, um	toz haline gelmiş
spissus, a, um	katı

FİİLLER

bibe, emir, 2. ci tek ş.	iç!
diligit, 3. cü tek. ş.	sever
mitte, emir, 2. ci tek. ş.	gönder!

Praepositio

cum, (abl. ile)	ile, beraber

BAĞLAÇ

-que	ve

ALIŞTIRMA

§ **55.** Şu sıfatları tek. dat. haline koyunuz :

Pulverātum, liquidōrum, flāvī, fuscō, lapidōsās, luteus.

Aşağıda gördüğünüz yanlışları düzeltiniz :

Aqua aromaticus, argentorum foliātārum, aurantio luteas, auris pulveratos, frumenta mātūrī.

VII

TERİMLER

§ 56. İlâç yapılan maddeler, laboratuvarlarda sentetik olarak imâl edilen maddeler olduğu gibi, bitkisel, madenî ve hayvanî kaynaklardan elde edilen cisimler de olabilir. İsimlerin yazılışına ve kelimelerin açıklanmasına dikkatli bir şekilde itina etmek mesleki lâtincenin esas gayeleri arasındadır.

Müstahzarların ve tıbbi maddelerin lâtince isimleri tek kelimeden ibaret olduğu gibi, iki veya daha fazla kelimeli de olabilir. İki veya daha fazla kelimeden yapılmış olan terimlerde kelimeleri sırasına göre kullanmalıdır. Eczacılıkta kullanılan bu uygulama klâsik lâtincedeki gramer kaidelerine tâbi değildir.

§ 5. Terim olarak kullanılan önemli isimlerin ilk harfi büyük harfle yazılır. Syrupus Cerasi. Fluidextractum Folii Belladonnae. Ampullae Quininae Hydrochloridi.

§ 58. Bir isme bağlı bir veya daha fazla sıfat varsa isim sıfatlardan evvel kullanılır.

Syrupus Pini Albae Compositus; Opium Granulatum; Acidum Hydrochloricum Dilutum.

§ 59. Kelimeler birbirine bağlaç ile bağlı iseler ayni halde (casus) bulunurlar, fakat cinsleri başka olabilir.

Misce Oleum et Aquam. Mistura Pepsini et Bismuthi.

§ 60. Kimya element'leri **(-um)** ile nihayetlenir ve ikinci çekime dahil olup cinsleri neut'dur.

NOT : Phosphorus fosfor) ikinci isim çekimine girer, cinsi masculinum'dur. **(Sulfur** (kükürt) daha ileride göreceğimiz üçüncü isim çekimine girer ve cinsi neut, dur.

§ 61. Eczacılık tatbikatında kullanılan başlıca elementler :

A D I	SEMBOLÜ	TÜRKÇESİ
Aluminum	**Al**	Aluminyum
Antimonium (stibium)	**Sb**	Antimon

Argentum	**Ag**	Gümüş
Arsenum	**As**	Arsenik
Aurum	**Au**	Altın
Barium	**Ba**	Baryum
Bismūthum	**Bi**	Bizmut
Bromum	**Br**	Brom
Cadmium	**Cd**	Kadmiyum
Calcium	**Ca**	Kalsiyum
Carboneum	**C**	Karbon
Cerium	**Ce**	Seryum
Chlorum	**Cl**	Klor
Chromium	**Cr**	Krom
Cuprum	**Cu**	Bakır
Ferrum	**Fe**	Demir
Helium	**He**	Helyum
Hydrargyrum	**Hg**	Civa
Hydrogenium	**H**	Hidrojen
Iodum	**I**	Iyot
Lithium	**Li**	Lityum
Magnesium	**Mg**	Magnezyum
Manganum	**Mn**	Manganez
Nitrogenium	**N**	Azot
Oxygenium	**O**	Oksijen
Plumbum	**Pb**	Kurşun
Potassium (Kalium)	**K**	Potasyum
Radium	**Ra**	Radyum
Sodium (Natrium)	**Na**	Sodyum
Strontium	**Sr**	Stronsiyum
Thorium	**Th**	Toryum
Titanium	**Ti**	Titan
Uranium	**U**	Uranyum
Zincum	**Zn**	Çinko

LECTIO

§ **62.** Syrupus Pini Albae Compositus cum Codeina. Tinctura Ipecacuannhae et Opii. Acidum Formicum. Ampulla Ammonii Chloridi. Opium Granulatum. Acidum Hydrochloricum Dilutum. Acidum Nicotinicum. Saccharinum Sodicum. Ampullae Quininae Hydroch-

loridi Puri. Acidum Aminoaceticum. Oxidum Nitrosum. Mistura Quininae et Sodii Bromidi. Acidum Sulfuricum Dilutum. Tinctura Iodidorum. Rosae folium. Mistura Pepsini et Bismuthi Composita.

§ 63. Şu kelimelere birer sıfat ekliyerek beraber çek :

Ampulla, Pinus, Folium, Syrupus, Puer (pueri), Ager (agri), nauta.

§ 64. Aşağıda gördüğünüz yanlıklıkları düzeltiniz :

Succus Cerasus, Opium Granulati, Recipe rosam flavarum, Cedrus parvus.

VOCABULA

§ 65.

İSİMLER

Ammonium, i, n.	Amonyum
Bismūthum, i, n.	Bizmut
Bromidum, i, n.	Bromür
Chloridum, i, n.	Klorür
Iodidum, i, n.	İyodür
Oxidum, i, n.	Oksid
Pepsinum, i, n.	Pepsin
Saccharînum, i, n.	Sakkarin

SIFATLAR

Dilutus, -a, -um	seyreltik
Grānulātus, -a, -um	Tane haline gelmiş
Nitrōsus, -a, -um	Azotlu, nitroz
Purus, -a, -um	Temiz
Sodicus, -a, -um	Sodyumla ilgili, sodik
Sulfuricus, -a, -um	Sülfürik

VIII

SAYILAR

§ 66. Lâtince'de aslî sayıların hepsi çekilmez. Yalnız bir, iki ve üç sayıları çekilir. 4-200 arası yine çekilmez. 200'den yukarı olan sayılar çekilirler. Bir sayısı yalnız tekil, iki ve üç sayıları ise yalnız çoğul hallerde çekilirler. Bin sayısının tekili çekilmez, çoğulu çekilir.

21-100 arasındaki sayılarda küçük sayı büyük sayıdan sonra gelir veya küçük sayı başta geldiği taktirde büyük sayıya (et) bağlacı ile bağlanır :

yirmibeş : viginti quinque veya quinque et viginti olur.

100 sayısından sonra küçük sayıyı sonraya yazmak icabeder. İki türlü yazılabilir :

yüzyirmi : centum viginti veya centum et viginti gibi.

Aslî sayı sıfatlarının çekimlerine örnekler :

unus, -a, -um	bir
duo, duae, duo	iki
tres, tria	üç
mille	bin

	masc.	fem.	neut.
nom.	**ūnus**	**ūna**	**ūnum**
gen.	**ūnîus**	**ūnîus**	**ūnîus**
dat.	**ūnî**	**ūnî**	**ūnî**
acc.	**ūnum**	**ūnam**	**ūnum**
abl.	**ūnō**	**ūnā**	**ūnō**

	masc.	fem.	neut.
nom.	**duo**	**duae**	**duo**
gen.	**duōrum**	**duārum**	**duōrum**
dat.	**duōbus**	**duābus**	**duōbus**
acc.	**duōs**	**duās**	**duo**
abl.	**duōbus**	**duābus**	**duōbus**

	Masc.	Fem.	Neut.
nom.	**trēs**	**trēs**	**tria**
gen.	**trium**	**trium**	**trium**
dat.	**tribus**	**tribus**	**tribus**
acc.	**trēs**	**trēs**	**tria**
abl.	**tribus**	**tribus**	**tribus**

	Sing.	Plur.
nom.	**mīlle**	**mīlia (millia)**
gen.	**mīlle**	**mīlium**
dat.	**mīlle**	**mīlibus**
acc.	**mīlle**	**mīlia**
abl.	**mīllé**	**mīlibus**

Sayıların her onluk dizilerinin son iki sayısı, kendisinden sonra gelen diziden çıkartma suretiyle söylenir :

on sekiz	(yirmiden 2 eksik)	**duodēvīgintī**
on dokuz	(yirmiden 1 eksik)	**ūndēvīgintī**
yirmi dokuzuncu		**ūndētrīcēsimus, a, um.**

§ 67. Asıl sayılarla (**numeralia cardinalia**) sıra sayılarının (**numeralia ordinalia**) yazılışı :

		cardinalia	ordinalia
1	I	**Unus, a, um(bir)**	**Prīmus, a, um** (birinci)
2	II	**Duo, ae, o**	**secundus, a, am**
3	III	**Trēs, Tria**	**Tertius, a, um**
4	IV	**Quattuor**	**Quārtus, a, um**
5	V	**Quīnque**	**Quīntus, a, um**
6	VI	**Sex**	**Sextus, a, um**
7	VII	**Septem**	**Septimus, a, um**
8	VIII	**Octō**	**Octāvus, a, um**
9	IX	**Novem**	**Nōnus, a, um**
10	X	**Decem**	**Decimus, a, um**
11	XI	**Undecim**	**Undecimus, a, um**
12	XII	**Duodecim**	**Duodecimus, a, um**
13	XIII	**Trēdecim**	**Tertius decimus**
14	XIV	**Quattuordecim**	**Quōrtus decimus**
15	XV	**Quīndecim**	**Quīntus decimus**
16	XVI	**Sēdecim**	**Sextus decimus**
17	XVII	**Septendecim**	**Septimus decimus**
18	XVIII	**Duodēvīgintī**	**Duodēvīcēsimus, a, um**
19	XIX	**Undēvīgintī**	**Undēvīcēsimus, a, um**

		cardinalia	ordinalia
20	XX	**Vîgintî**	**Vîcēsimus, a, um**
30	XXX	**Trîgintā**	**Trîcēsimus, a, um**
40	XL	**Quadrāgintā**	**Quadrāgēsimus, a, um**
50	L	**Quînquāgintā**	**Quînquāgēsimus, a, um**
60	LX	**Sexāgintā**	**Sexāgēsimus, a, um**
70	LXX	**Septuāgintā**	**Septuāgēsimus, a, u m**
80	LXXX	**Octōgintā**	**Octōgēsimus, a, um**
90	XC	**Nōnāginta**	**Nōnāgēsimus, a, um**
100	C	**Centum**	**Centēsimus, a, um**
200	CC	**Ducentî, ae, a**	**Ducentēsimus, a, um**
300	CCC	**Trēcentî, ae, a**	**Trecentēsimus, a, um**
400	CD	**Quadringentî, ae, a**	**Quardringentēsimus,**
500	D	**Quingentî, ae, a**	**Quingentēsimus, a, um**
600	DC	**Sescentî, ae, a**	**Sescentēsimus, a, um**
700	DCC	**Septingentî, ae, a**	**Septingentēsimus, a, um**
800	DCCC	**Octingentî,ae, a**	**Octingentēsimus, a, um**
900	CM	**Nōngentî, ae, a**	**Nōngentēsimus, a, um**
1 000	M	**Mîlle**	**Mîllēsimus, a, um**
2 000	MM	**Duomîlia**	**Bismillēsimus, a, um**

Sıra sayıları kaideye göre çekilir. (Bk. 47)

Fazla kullanılan sayı zarfları :

semel	bir def'a (kerre)	**decies**	on kerre
bis	iki » »	**undecies**	onbir kerre
ter	üç » »	**duodecies**	oniki kerre
quater	dört » »	**tredecies**	onüç kerre
quinquies	beş » »	**quattuordecies**	ondört kerre
sexies	altı » »	**quindecies**	onbeş kerre
septies	yedi » »	**sedecies**	onaltı kerre
octies	sekiz » »	**septies decies**	onyedi kerre
novies	dokuz » »	**vicies**	yirmi kerre
		semel et vicies	yirmi bir kerre

Not : Sayılar çeşitli şekillerle yazılırdı. Birkaç örnek :

4 = IIII veya IV
9 = IX veya VIIII
400 = CCCC veya CD
900 = DCCCC veya CM

§ **68.** Kimya ve Eczacılık terimlerinde geçen ve sayı belirten öneklerin bir kısmı lâtince, bir kısmı ise yunancadır.

Yunan önekler		Lâtince önekler	
Mono - , Mon	Bir, tek	**Un -, Uni -**	Bir, tek
di -, Dis -	İki, iki kere	**Duo -, bi -, bin -,**	İki, iki kere
Tri -, Tris -,	Üç, üç kere	**Ter -, Tri -,**	Üç »
Tetra -,	Dört »	**Quadra -, Quadri,**	Dört »
Penta -,	Beş »	**Quinque -, Quinqui -,**	Beş »
Hexa -,	Altı »	**Sexa -, Sexi -,**	Altı »
Hepta -,	Yedi »	**Sept -, Septi -,**	Yedi »
Octa -,	Sekiz »	**Octa -,**	Sekiz »

§ **69.** **(In)** ön takısının abl. bir kelimeye bağlı olduğunu evvelce söylemiştik. (bk. 32). Bu takdirde hareketsizlik ifade eder ve (- de, içinde) anlamına gelir : **Dētur in Phialā!** (balon içinde verilsin!); eğer **(in)** accusativus ile beraber kullanırsa **hedef** bildirir! Divide in pilulas! (haplara taksim et!)

Şu ön takılar abl. alırlar: **Cum** (ile); **e, ex** (-den, içinde); **pro** (için); **sine** (-sız, - olmaksızın); Meselç: **Cum aquā** (su ile), **e vinō** (şaraptan), **ex aquā** (sudan, su içinde), **pro oculō** (göz için) **sine codeīnā** (kodeinsiz).

§ **70.** **(Fio) fiili** - Fio fiilinin coniunctivus 3. cü şahısları fiat (olsun, yapılsın) ve fiant (olsunlar, yapılsınlar) dır. Bu fiil (facio) «yapmak» fiilinin passivum şeklidir ve irrigulardır. **Fio** fiili kullanıldığı zaman, yapılan madde nomnativus halndedr. Meselâ : Fat tinctura (tentür yapılsın), fiant pilulas (haplar yapılsın) gibi.

Facio fiilinin activum şekilleri kullanıldığı vakit yapılan madde **accusativus** halinde bulunur. Meselâ: **Fac tincturam** (bir tentür yap), **Fac Pilulās** (haplar yap) gibi.

K E S İ R L E R

Bayağı kesirler.-

§ **71.** Lâtince reçetelerde, kesirlerin okunuş ve yazılışında, sıra sayılarının fem. şekli kullanılır. Çünkü ifade edilen değim **(kısım)** anlamına gelir ve onu belirten (pars, partis) kelimesi femininum'dur. Meselâ gramın 1/8 i sayısında olduğu gibi pay (1) olursa bu (1) sayısı söylenmez. Gramın sekizinci kısmı deriz :

1/8 gram = octavam partem grammatis;
diğer bir misâl:

1/64 gram = sexagesimam quartam partem grammatis

Pay (1) den büyük olursa yine acc. halinde ifade edilir. Çünkü **(recipe)** fiiline bağlıdır.

3/8 gram : Tres octavas partes grammatis, şeklinde söylenir.

Yarım (0.5) sayısı (semis, e) veya (dimidius, am, um) sıfatları kullanarak üç türlü söylenebilir. Ya :

dimidium gramma
veya (semi = yarım) öneki kullanmak suretiyle
semigramma

veya dimidium grammatis (isim) olur.

Yalnız buçuklu sayılarda (semis, semissis «yarım») kelimesini kullandığımız takdirde (semis) kelimesi abl. halinde olmakla beraber önüne (ile) anlamına gelen **(cum)** kelimesini koymak lâzımdır.

2.5 gram = grammata duo cum semisse.
Aşağıdaki şekillerle de söylenebilir :
grammata duo et dimidium
grammata duo et semigramma.

Ondalı kesirlerde söyleniş bundan farklıdır. (3.41) gramı şu iki şekilde belirtmek mümkündür :

a) tria grammata et quadraginta unum centesimas partes grammatis
b) tria grammata et quadraginta unum centigrammata.

Hacim ölçülerine de bir misâl verelim: Burada millilitrum ve millilitra kelimelerini kullanacağız:

11.32 mililitre değimini dört türlü ifade edebiliriz :

1) undecim millilitra et triginta duas centesimas partes millilitri
2) undecim millilitra et triginta duo centimillilitra
3) undecim millilitrata et triginta duas centesimas partes millilitratis
4) undecim millilitrata et triginta duo centimillilitrata.

LECTİO

§ **72.** Misce in vitro in loco frigido. Mitte in phiala vitri. Fiant Pilulae aloes et myrrhae (XXXVI) triginta et sex. Divide massam in pilulas viginti et quattuor (XXIV). Fiat congius syrupi cerasi sine morphina. Medicamenta in scatula sunt. Mitte pilulas vel capsulas

emetinae, duodecim (XII). Applica ligamentum carbasi sterilisatae. Habet alkalodia duo ex opio. Medicamentarius habet brachia duo, oculos duos, nasum unum, dorsum unum et cerebrum unum. Puer habet congium olei lini. Fiat vinum medicatum.

§ **73.** Aşağıdaki rakamların lâtincelerini söyleyiniz: 17, 19, 29, 101, 8, 40, 50, 3, 1000, ve bunları romen rakamı ile yazınız.

Fiat pilulae viginti ve faciant pilulae viginti cümleleri yanlıştır, niçin? düzeltinz!

VOCABULA

İSİMLER

Brachium, i, n.	Kol
Cerebrum, i, n.	Beyin
Dorsum, i, n.	Sırt
Emetina, ae, f.	Emetin
Locus, i, m.	Yer
Medicamentarius, i, m.	İlaç satıcısı
Medicamentum, i, n.	İlaç
Myrrha, ae, f.	Myrrha
Nasus, i, m.	Burun
Vitrum, i, n.	Cam

SIFATLAR

Frigidus, a, um.	Soğuk
Sterilisatus, -a, -um	Sterilize

FİİLLER

Applica, emir	Tatbik et
Divide, emir	Böl
Fac, emir	Yap
Fiant, coni.	Olsunlar, Yapılsınlar
Fiat, coni.	Olsun, Yapılsın

ZARF

Vel	Yahut

IX

ÜÇÜNCÜ İSİM ÇEKİMİ

§ **74.** Birinci isim çekimi, bazı yabancı kelimeler hariç tutulursa, (-a) ile nihayetlenir. İkinci isim çekiminde (-us) veya (-er) ile nihayet bulan masc. kelimeler (ağaç isimleri müstesna) ile **(-um)** veya **(-on)** ile nihayet bulan neut. isimler vardır. Üçüncü isim çekiminde kelimeler **bir çok şekillerde** nihayetlenir. Bunların hepsini kaidelere bağlayıp tasnif etmek mümkün değildir. Yalnız ekserisinin sonu **(-s)** ile nihayetlenir. Üçüncü çekime giren bütün kelimelerin gen. tekil takısı **(-is)** tir.

Bu guruba giren kelimelerin çoğunda gen. halinde harf veya hece sayısı artar. Meselâ nom. **lex** (kanun), gen. **legis.** Bazı kelimelerde ise hece veya harf sayısı artmaz. Meselâ: nom, tussis (öksürük) gen. **tussis**. Herzaman kelimenin gövdesi nom. şeklinde belirmez. Bir çok kelimelerde kök gen. gövdesinde görülür. **Radix** (kök) kelimesinin gövdesi **(radic-)** tir.

Başka bir misal daha verelim : nom. **pars** (kısım, parça), gen. gövdesi **(part-)** tır.

Üçüncü isim çekiminde her üç cinsten de **(masc. fem. neut.)** isimler vardır.

§ **79.** Üçüncü isim çekimi, kelimenin gövdesine göre iki guruba ayrılır.

1 — Sessizle biten gövdeler,
2 — (-i) ile biten gövdeler,

Erkek cinsten olup sessizle biten gövdeler:

a) Nom. ta (-s) takısını almayanlar:

dolor, dolōris, m. (acı, ıstırap); **homo, hominis, m.** (insan); **labor, labōris, m.** (meşakkat, iş); **vapor, vapōris, m.** (buhar);

b) Erkek kişileri gösterip nom. ta (-s) takısını alanlar: **rex regis, m** (kıral); **miles, mĭlitis, m** (asker).

Bu çekime örnek:

Calor, ōris, m. ısı, sıcaklık

	TEKİL	ÇOĞUL
nom.	**calor**	**calōr - ēs**
gen.	**calōr - is**	**calōr - um**
dat. ,	**calōr - is**	**calōr - ibus**
acc.	**calōr - em**	**calōr - ēs**
abl.	**calōr - e**	**calōr - ibus**

-s ile nihayet bulan masc. kelimelerde de hal takıları aynıdır.

Örnek :

dux, ducis, m. önder

	TEKİL	ÇOĞUL
nom.	**dux**	**duc - ēs**
gen.	**duc - is**	**duc - um**
dat. ,	**duc - i**	**duc - ibus**
acc.	**duc - em**	**ducēs**
abl.	**duc - e**	**ducibus**

Bu guruba giren ve nominativus'ta **(-x)** takısı alan kelimeler umumiyetle fem. durlar. Ve **(x)** harfi çekimde **(c)** veya **(-g)** olur. Eğer (x) harfinden evvel (-e-) hargi gelirse nom. tan başka diğer hallerde (-e-) harfi (-i-) olur (bir heceden fazla kelimelerde).

Borax, boracis (boraks), **Calx, calcis** (kireç), **Filix, filicis** (eğrelti otu), **lux, lucis** (ışık), **nux, nucis** (ceviz), **Pix, Picis** (zift) **Radix, radicis** (kök).

Cortex, corticis (kabuk), **Pumex, pumicis,** masc, ve fem. (sünger taşı), **rumex, rumicis** (kuzu kulağı).

§ **76.** Bu çekime giren mesleki kelimeler daha ziyade **-as** ve **-is** ile nihayetlenen kelimelerdir.

Cins bakımından **masc.** durlar ve basit veya karışık isimlerden **asit kökleri** dir. Kelime gövdesi **-t** ile nihayetlendiği halde nom. **ta-s** takısını almış ve **(-ts)** birleşerek **(-s)** sesini vermiştir. Meselâ:

Carbonas, carbonatis (carbonāt-s = carbonas)

-as ile nihayetlenen basit asit kökleri :

arsenas (arsenat), **benzoas** (benzoat), **boras** (borat), **cacodylas** (kakodilat), **carbonas** (karbonat), **chloras** (klorat), **chromas** (kromat), **citras** (sitrat), **lactas** (laktat), **nitras** (nitrat), **oleas** (oleat), **oxalas** (oksalat), **phosphas** (fosfat), **sulfas** (sulfat) vs.

-as ile nihayetlenen mürekkep asit kökleri :

Aminobenzoas (aminebenzoat), **bicarbonas** (bikarbonat), **biphosphas** (bifosfat), **lactophosphas** (laktofosfat), **permanganas** (per-

manganat), **subacetas** (subasetat), **subsulfas** (subsulfat), **tersulfas** (tersulfat), **tetranitras** (tetranitrat), **trinitras** (trinitrat), vs. gibi.

-is ile nihayetlenen asit tuzları:

Arsenis (arsenit asidi tuzu), **bisülfis** (iki misli sülfüroz asit tuzu), **hyposulfis** (hiposülfit), **nitris** (nitrik asit tuzu), **sulfis** (sulfit).

§ 77. Cinssiz olup sessizle biten kelimeler :

Bu guruba giren kelimeler **(-men) (-us) (-ur)** ile biten kelimelerdir. Meselâ :

Fulgur - uris	Şimşek
Lumen, luminis	Işık, manzara
Pectus, pectoris	Göğüs gibi.

Yalnız şu kelimelerin bitimi yukarıda söylediğimiz kaideye uymadığı halde bu guruba dahildirler:

aes, ōs, os, ver, papaver

cor, mel, lac, caput, cadaver

aes, aeris	tunç	**cor, cordis**	yürak, kalp
os, ōris	ağız, yüz	**mel, mellis**	bal
os, ossis	kemik	**lac, lactis**	süt
ver, vēris	bahar	**caput, capitis**	baş
papāver-ēris	haşhaş, gelincik	**cadaver, cadaveris**	ceset, kadavra

Örnek :

genus, generis, n. = cins, soy

	TEKİL	ÇOĞUL
Nom.	**genus**	**gener-a**
Gen.	**gener-is**	**gener-um**
Dat.	**gener-i**	**gener-ibus**
Acc.	**genus**	**gener-a**
Abl.	**gener-e**	**gener-ibus**

§ 78. -i gövdeliler :

Bunları üç guruba ayırabiliriz :

1 — **-e, -al, -ar** ile biten cinssiz (neutrum) isimler;

2 — Nominativus'ta **-is** veya **-ēs** ile biten, nominativus hece sayısı ile genivitus hece sayısı aynı olanlar **(parisyllabae);**

3 — Tekil gen. bitiminden önce iki veya üç sessiz bulunan heceler.

-e, -al, veya **-ar** ile biten cinssiz isimlerin çekimi.

Mare, maris, n.	deniz
animal, animāmalis, n.	hayvan, yaratık
exemplar, exemplāris, n.	kopye, model

TEKİL

Nom.	**mar-e**	**animal**	**exemplar**
Gen.	**mar-is**	**animāl-is**	**exemplār-is**
Dat.	**mar-i**	**animāl-i**	**exemplār-i**
Acc.	**mar-e**	**animal**	**exemplar**
Abl.	**mar-i**	**animāl-i**	**exemplār-i**

ÇOĞUL

Nom.	**mar-ia**	**animāl-ia**	**exemplār-ia**
Gen.	**mar-ium**	**animāl-ium**	**exemplār-ium**
Dat.	**mar-ibus**	**animāl-ibus**	**exemplār-ibus**
Acc.	**mar-ia**	**animāl-ia**	**exemplār-ia**
Abl.	**mar-ibus**	**animāl-ibus**	**exemplār-ibus**

Çekim örneklerinde de görüldüğü gibi bu gruplara giren genitivus çoğul takıları diğer örnekten farklı olarak **(-ium)**, nominativus ve accusativus çoğul takıları **(-ia)** dır.

§ **79.** **-is** veya **-ēs** ile biten parisyllaba kelimeler

Bu gruba giren kelimeler umumiyetle fem. durlar, **(-nis)** ile biten kelimelerle ve şu bir kaç isim masc. cinstendirler.
collis, is (tepe), **piscis, is** (balık), **orbis, is** (daire) vs.

Örnek :

auris, is, f. = kulak

	TEKİL	**ÇOĞUL**
Nom.	**Aur-is**	**aur-ēs**
Gen.	**aur-is**	**aur-ium**
Dat.	**aur-i**	**aur-ibus**
Acc.	**aur-em (-im)**	**aur-ēs**
Abl.	**aur-ē (-i)**	**aur-ibus**

Bu guruba giren kelimeler için bir kaç örnek :

Cutis (deri, cilt), **dosis** (doz, miktar), **febris** (fiyevri, nöbet), **finis** (son), **tussis** (öksürük), **sitis** (susuzluk, susama) **naris** (burun deliği), **digitalis** (yüksük otu), **sinapis** (hardal).

§ **80.** Tekil gen. bitiminden önce iki veya üç sessiz bulunan kelimeler :

Bu guruba giren kelimelerin çekimi de hemen hemen 79 daki çekime benzer. Bir kaç kelimeyi hariç tutarsak cinsleri dişidir.

Örnek :

pars, partis, f. = parça, kısım

	TEKİL	ÇOĞUL
Nom.	**pars**	**part-ēs**
Gen.	**part-is**	**part-ium**
Dat.	**part-ī**	**part-ibus**
Acc.	**part-em**	**part-ēs**
Abl.	**part-e**	**part-ibus**

LECTIO

§ **81.** Genus hominum. Recipe flavs lavandulas. Calx sodica. Penicillum Argenti Nitratis. Arbor habet folia floresque. Fluidextractum digitalis. Syprus Calcii lactophosphatis. Fluidextractum Taraxaci Radicis.

Hamamelidis Folium. Calcii Phosphas Tribasicus. Ampullae Sodii Cacodylatis. Non fiant ampullae labore. Cortex rubra.

Maria montesque habent animalia et arbores. Caput cadaveris et flos papaveris. Ora ossaque. Carpus hominis et corpora animalium habent aures, oculos, cutes, capillos et pedes. Lumen solis : lux solis. Quarta parte.

VOCABULA

§ 92. İSİMLER

animal, ālis, n.	Hayvan, yaratık
arbor, ōris, f.	ağaç
auris, is f.	kulak
cacodylas, ātis, m.	kakodilat
cadaver, ēris, n.	ceset

calx, cis, f.	kireç
capillus, î, m. (-la)	saç, kıl
caput, itis, n.	baş
corpus, ōris, n.	vücut
cortex, icis, f.	kabuk
cutis, is f.	deri, cilt
digitālis, is, f.	yüksük otu
flos, ōris, m.	çiçek
genus, eris, n.	cins, soy
hamamelis, idis, f.	hamamelis
homo, inis, m.	insan
labor, ōris, m.	meşakkat, iş
lactophosphas, atis, m.	laktofosfat
lumen, inis, n.	ışık, manzara
lux, lucis, m.	ışık
mare, is n.	deniz
mons, ntis, m.	dağ
nitras, ātis, m.	nitrat
os, oris, n.	ağız, çehre
os, ossis, n.	kemik
Papāver, ēris, n.	Haşhas, gelincik
Pars, partis, f.	Parça, kısım
Penicillum, î, n.	Ufak fırça, tel
penicillus, î, m.	
Pes, pedis, m.	Ayak
Phosphas, ātis, m.	Fosfat
Radix, icis, f.	Kök
Sol, solis, m.	Güneş
Taraxacum, î, n.	Hindiba

SIFAT

Tribasicus, a, um	Tribazik

X

ÜÇÜNCÜ İSİM ÇEKİMİ (devam)

§ 83. Üçüncü isim çekiminde özelliği olan bazı isim gurupları vardır. Bunlardan, (**-ma**) ile biten Yunanca kelimeler neut. durlar ve sözlükte kelime gövdeleri de gösterilir. Birinci isim çekiminde gördüğümüz (**-a**) ile nihayetlenen isimler fem. idiler. Üçüncü isim çekiminde ise neut. durlar. Meselâ :

Poēma, ātis, şiir; **gramma, ātis,** gram; **plasma, ātis,** plazma; **cataplasma, ātis,** lapa; **rhizoma, ātis,** rhizoma, sapkök; **gargarisma, ātis,** gargara.

§ 84. (**-01**) ile nihayetlenen lâtince kelimelerden ayrı olarak mesleki modern kelimeler de vardır. Bunların lâtince ve Türkçeleri aynıdır. Nominativus şekilleri kelimenin gövdesidir ve neut. durlar. Meselâ :

Alcohol, chlorobutanol, creosol, ergosterol, eucalyptol, glycerol, glycol, guaiacol, ichtammol, ichtyol, menthol, naphthol, propanol, thymol.

-yl ile nihayetlenip organik kökleri belirten isimler bütün dillerde müşterek ve cinsleri neut. dur. Çoğ. u çekilmez.

§ 85. **Çekimsiz kelimeler.** — Bir kısım kelimeler çekilmezler. Bunların tekil ve çoğulları ile bütün halleri aynı şekilde gösterilir. Bunların pek azı bitki, diğerleri bitkilerden yapılan yakı, merhem gibi ilâçlardır :

Agar, buchu, catechu, condurango, diachylon, gambir, jaborandi, sago, salep, sassafras, sumbul, paracōto, quebrācho, sabal, spermaceti, cacao, cajupūti, curaçao, cusso, gummi.

§ 86. (**-io**) ile biten kelimeler fem. durlar.

Bütün kelimelerin cins ve gen. tekillerini ve Türkçe anlamlarını bilmemiz lâzımdır. Lotio, solutio, irrigatio, curatio.

§ 87. Şu kelimeleri çekiniz: Gramma, alcohol, solutio, cataplasma lini.

LECTIO

§ 88. Unguentum Sulfuris. Alcohol Dehydratum. Viosterol in Oleo. Cataplasma Lini. Enema Saponis Compositum. Elixir Glycerophosphatum Compositum. Injectio Insulini. Liquor Alumini Subacetatis. Lotio Neocalaminae Phenolata. Magma Zinci Sulfurati. Mel Rosae et Sodii Boratis. Cremor Evanidus. Trochisci Gambir. Elixir Sabal. Tablettae Cacao. Injectio Dextrosi et Sodii Chloridi. Cordiale Rhei Alkalinum. Elixir Bromidorum Quinque. Mucilago Acaciae.

§ 89. Aşağıdaki değimlerde yanlış olanlar var ise düzeltiniz :

Liquor Antisepticum. Elixir Hydrastidis Compositae. Curatio Paraffinum. Lotio Album Concentratum. Menthol Camphoratum.

VOCABULA

§ 90.

Alcohol, -lis, n.	Alkol	**İrrigatio, onis, f.**	sulama
Alkalinus, a, um.	alkalin	**Liquor, -ōris, m.**	Likör
Aluminum, -i, n.	Aluminyum	**Lotio, -ōnis, f.**	Losyon
Boras, -ātis, m.	Borat	**Magma, -ātis, n.**	Tortu, magma
Cacao (çekimsiz) n.	Kakao	**Mel, Mellis, n.**	Bal (bal ile karışık tıbbî madde)
Cataplasma, -ātis, n.	Lapa		
Cordiale, -lis, n.	Mukavvi		
Cremor, -ōris, m.	Özsu, krem	**Mucilago, inis, f.**	Zamk, çiriş
Curatio, onis, f.	Pansuman	**Neocalamina, ae, f.**	Neokalamin
Dehydrātus, a, um, sıf.	suyu alınmış	**Phenolātus, a, um, sıf.**	Fenollü
Dextrosum, -i, n.	Glikoz	**Rheum, -i, n.**	Ravent
Elixir, n. (çekilmez)	İksir	**Sabal (çekimsiz) n.**	Sabal
Enema, -ātis, n.	Lavman, enema	**Sapo, -ōnis, m.**	Sabun
Evanidus, a, um. sıf.	Etkisini kaybetmiş	**Solutio, onis, -f.**	Solüsyon
		Subacetas, -ātis, m.	Subasetat
Gambir (çekimsiz) n.	Gambir	**Sulfur, -ūris, n.**	Kükürt
Glycerophosphas. -ātis, m.	Gliserofosfat	**Tabletta, ae, f.**	Tablet
		Trochiscus, i, m.	hap, pastil
Hydrastis, idis, m.	hidrastis	**Viosterol, -lis, n.**	Viosterol
İnjectio, -ōnis, f.	Enjeksiyon	**Zincum, i, n.**	Çinko

XI

ÜÇÜNCÜ İSİM ÇEKİMİNE UYAN SIFATLAR

§ **91.** Üçüncü isim çekimine uyan sıfatlar üç guruba ayrılırlar :

1. -Nom. sing. i **üç şekilli sıfatlar : ācer** (masc.) **ācris** (fem.), **ācre** (neut.) ;
2. -Nom. sing. i **iki şekilli** sıfatlar : **Fortis** (masc. ve fem.), **forte** (neut.) ;
3. -Nom. sing. i **tek şekilli** sıfatlar : **Potens** (masc. fem. neut).

Bu sıfatlar (**-i**) çekimine göre çekilirler, yani abl. sing. leri (**-i**), gen. plur. leri (**-ium**), neut. nom. ve acc. çoğulları (**ia**) ile biter. Tek şekilli sıfatlarda abl. tekil (**-i**) veya (**-e**) ile biter.

§ **92.** Üç şekilli sıfatlar aşağıdaki örneğe göre çekilirler. Bu gurupta diğer iki guruba göre daha az sıfat vardır.

ācer, ācris, ācre (keskin, şiddetli)

	TEKİL			ÇOĞUL		
	Masc.	**Fem.**	**Neut.**	**Masc.**	**Fem.**	**Neut.**
Nom.	**ācer**	**ācris**	**ācre**	**ācrēs**	**ācrēs**	**ācria**
Gen.	**ā c r- ī**		**S**	**ā c r i u m**		
Dat.	**ā c r- ī**			**ā c r i b u s**		
Acc.	**ā c r e m**	**ācre**		**ācrēs**	**ācrēs**	**ācria**
Abl.	**ā c r- ī**			**ā c r i b u s**		

§ **93.** İki şekilli sıfatların masc. ve fem. tekili, **-is,** neut. **tekili** ise **-e** ile biter. ÖRNEK : **Fortis, -e** (kuvvetli)

	TEKİL		ÇOĞUL	
	Masc. ve Fem.	**Neut.**	**Masc. ve Fem.**	**Neut.**
Nom.	**fortis**	**forte**	**fortēs**	**fortia**
Gen.	**f o r t i s**		**f o r t i u m**	
Dat.	**f o r t i**		**f o r t i b u s**	
Acc.	**fortem**	**forte**	**fortēs**	**fortia**
Abl.	**f o r t i**		**f o r t i b u s**	

Bu sıfatların gen. dat. ve abl. şekilleri her üç cinste de aynıdır. Diğer çekimlere giren isimlerle beraber kullanıldıkları zaman cins, sayı ve hal bakımından bağlı oldukları isme uyarlar. Fakat sıfatın nom. takısı ile ismin nom. takısı birbirine uymıyabilir. Meselâ : **Pasta mollis** (yumuşak pat.), **Syrupus dulcis** (tatlı şurup), **argentum flexile** (bükülebilen gümüş).

Üçüncü isim çekimindeki kelimelerin nom. şekillerinin çok çeşitli olduğunu söylemiştik. Aynı şekilde sıfatların cins bakımından bağlı oldukları isimlere uymaları gereklidir. Meselâ : **Cataplasma molle** (yumuşak lapa), **aether volatilis** (uçucu eter), **acetas solubilis** (eriyici asetat) (92 ile karşılaştır.)

İKİ ŞEKİLLİ SIFATLARDAN BAZILARI

§ 94.

Aequālis, -e	eşit	**Mollis, -e**	yumuşak
Ammoniacālis, -e	amonyaklı	**Normālis, -e**	normal
Animālis, -e	canlı	**Officiālis, -e**	resmi
Arsenālis, -e	arsenikli	**Omnis, -e**	bütün, her
Canadensis, -e	Kanada'ya ait	**Pectorālis, -e**	pektoral
Commūnis, -e	müşterek	**Solubilis, -e**	eriyen, münhal
Crinalis, -e	saçlı	**Sterilis, -e**	boş, ihtiva etmiyen
Dulcis, -e	tatlı	**Talis, -e**	böyle, öyle
Flexilis, -e	Eğilebilir	**Tenuis, -e**	taze, körpe
Fortis, -e	kuvvetli	**Vegetābilis, -e**	canlandıran
Glaciālis, -e	buzlu	**Viridis, -e**	yeşil
Levis, -e	hafif	**Volatilis, -e**	uçucu
Medicinālis, -e	tıbbî	**Vulgāris, -e**	âdî, umumî

§ **95.** Üçüncü isim çekimine giren **tek şekilli** sıfatların çoğu **(-ns)** sonucu ile biterler. Bunların tekil gen. şekli **(-ns)** yerine **(-ntis)** getirerek yapılır. Nom. tekilleri her üç cinste de aynıdır. Bu şekiller umumiyetle fiillerden yapılmış **(Participium Praesens)** lerdir. Meselâ: **Bulliens, bullientis** (kaynayan). Bu guruba giren bir kısım sıfatlar da **(-ex)** ile nihayetlenir. Bu gurup sıfatların gen. teşkili **(-ex)** yerine **(-icis)** getirerek yapılır. Meselâ: **Simplex, simplicis** (basit).

ÖRNEK : **potens, potentis,** kudretli.

	TEKİL		ÇOĞUL	
	Masc. Fem.	**Neut.**	**Masc. Fem.**	**Neut.**
Nom.	**potens**	**potens**	**potent-ēs**	**potent-ia**
Gen.	**Potent-is**	**Potent-is**	**Potent-ium**	**Potent-ium**
Dat.	**potent-i**	**potent-i**	**potent-ibus**	**potent-ibus**
Acc.	**potent-em**	**potens**	**potent-ēs**	**potent-ia**
Abl.	**potent-i (-e)**	**potent-i (-e)**	**potent-ibus**	potent-ibus

-ex ile biten sıfatların çekimine örnek :

	TEKİL		ÇOĞUL	
	Masc. Fem.	**Neut.**	**Masc. Fem.**	**Neut.**
Nom.	**simplex**	**simplex**	**simplic-ēs**	**simplic-ia**
Gen.	**simplic-is**	**simplic-is**	**simplic-ium**	**simplic-ium**
Dat.	**simplic-i**	**simplic-i**	**simplic-ibus**	**simplic-ibus**
Acc.	**Simplic-em**	**simplex**	**simplic-ēs**	**simplic-ia**
Abl.	**simplic-i (-e)**	**simplic-i (-e)**	**simplic-ibus**	**simplic-ibus**

TEK ŞEKİLLİ SIFATLARDAN BAZILARI

absorbens, -ēntis	emici	**emolliens, -ēntis**	yumuşatıcı
adjuvans, -ēntis	yardımcı	**fervens, -ēntis**	sıcak, kızgın
aperiens, -ēntis	müleyyin	**fumans, -āntis**	gaz veya buhar
bivalens, -ēntis	iki değerli		çıkaran
bulliens, -ēntis	kaynayan	**pentavalens, -ēntis**	beş değerli
Corrigens, -ēntis	tashih eden	**potens, -ēntis**	kudretli
detergens, -ēntis	temizleyici	**purgans, -āntis**	temizleyici
dolens, -ēntis	ıztıraplı	**recens, -ēntis**	yeni
effervescens, -ēntis	kabaran	**vehemens, -ēntis**	şiddetli

§ **96. ex** ile biten bir kaç sıfat :

Duplex, -icis (iki kat) ; **quadruplex, -icis** (dört kat) ; **simplex, -icis** (basit) ; **triplex, -icis** (üç kat) ; **(-ax)** ve **(-ix)** ile biten sıfatlar **(simplex)** gibi çekilirler.

§ **97.** Özel isimlerden yapılan sıfatlar küçük harfle yazılır (Klâsik Lâtincede daima büyük harfle yazılır.) Meslekî Lâtincede **(americanus, a, um)**, klâsik lâtincede **(Romanus, a, um)** gibi.

LECTİO

§ **98.** Epicurus de dolore; Si gravis, brevis; Si longus, levis. Ars longa, vita brevis. Poemata dulcia sunto. Omne principium difficile

est. Ab anno a. Chr. n. centesimo quinquagesimo tertio annus romanus (Romanus) a mense Ianuario initium capiebat. Impetus equester acer fuit; pugna equestris acris fuit; proelium equestre acre fuit; Longum est iter per praecepta, breve et efficax per exempla.

Effervescens mistura, effervescens pulvis, effervescens sal. Pasta Pectini Tenuis, Ampullae Ferri et Ammonii Nitratum Viridium. Aurantii Cortex Dulcis. Tincturae Medicamentorum Recentium. Glycerylis Triacetas. Acidum Aceticum Glaciale. Unguentum Hydrargyri Forte.

§ 99. Aşağıdaki deyimlerin yalnız tekillerini çekiniz:

Syrupus dulcis; vinum dulce; equus celer; femina celeris; animal celere; aqua bulliens; unguentum emolliens; Carbo animalis.

VOCABULA

§ 100.

a, ab (praep, abl. ile, -den itibaren, tarafından.
a. (ante'nin kıs. praep, -den önce (acc. ile)
ācer, ācris, acre, sıf. şiddetli
animalis, e, sıf. canlıya ait
annus, -i, m. yıl
ars, artis, f. San'at, meslek
brevis, e, sıf. kısa
Bulliens, entis, sıf. kaynayan
Carbo, -ōnis, m. odun kömürü
Celer, celeris, celere, sıf. süratli
Centesimus, a. um. sıf. Yüzüncü
Chr. m. (Christus, un kıs) İsa
de (praep, abl. ile) hakkında
difficilis, e, sıf. güç, zor
dolor, -ōris, m. Iztırap, acı
dulcis, e, sıf. tatlı
effervescens, entis. sıf. kabaran
efficax, ācis, sıf. tesirli
emolliens, entis, sıf. yumuşamış
Epicurus, i, m. Yunanlı Filozof (ölüm M. Ö. 271)
equester, tris, tre, sıf. atlı
est (praes, 3. cü tek. Ş.) dır.
exemplum, -i, n. örnek, misâl
fortis, e. sıf. kuvvetli
fuit... oldu.
glacialis, e. sıf. buz gibi
gravis, e, sıf. şiddetli, ağır
impetus, (4. cü is. çek.) hücum
Initium, -ii, n. Başlangıç
Initium capiebat, Başlıyordu
iter, itineris, n. yol, yolculuk
Januarius, a, um Ocak ayı
Levis, e, sıf. Hafif
Mensis, is, m. Ay (30 gün)
n. (natus'un kıs.) doğum
omnis, e, sıf. Bütün, her
pectinus, -i, m. Pektin
per (preap. acc. ile) vasıtasile
poema, atis, n. Şiir
praeceptum, -i, n. kaide
principium, -ii, n. Başlangıç
proelium, -ii, n. çarpışma
pugna, ae, f. savaş
pulvis, -veris, m. Toz

recens, entis, sıf. yeni
romanus, a, um. sıf. Romalı
quinquagesimus, a, um. Ellinci
sal, salis, n. tuz
si (bağlaç) eğer... ise
sunto (emir) olsunlar
tenuis, e, sıf. taze, körpe
tertius, a, um. sayı sıf. üçüncü
viridis, e, sıf. yeşil

§ **101.** Üçüncü isim çekimi üzerinde dikkat edilecek bazı özellik ve müşterek hususlar vardır.

1) Üçüncü isim çekimine giren kelimelerin nominativus bitimleri aynı karakteri taşımazlar.

2) Cins bakımından fem., masc. ve neut olabilirler.

3) Cins belirtmek için müşterek bir kaide yoktur.

4) Fem. ve masc. isimler çekimde aynı takıları alırlar. Neut. isimler nom. ve acc. hallerinde aynı şekilde biterler. Neut. kelimelerin nom. ve acc. çoğulları **-a** veya **-ia** ile biterler.

5) Gen. sigularis'leri ya hece sayısı artmadan yapılır.(**piscis, piscis, m. balık**) veya hece sayısı artarak yapılır (**radix,** radicis, f. kök).

SIFATLAR İSE :

1) Üçüncü isim çekimine uyan sıfatlar üç türlüdür :
   a) üç şekilli sıfatlar : **ācer, ācris, ācre,**
   b) iki şekilli sıfatlar: **fortis, forte,**
   c) tek şekilli sıfatlar: **potens.**

2) Abl. sing. leri **-i** ve gen. plur. leri **-ium** ile biter. Neut. sıfatların nom. ve acc. ları aynı olup çoğulları **-ia** ile biter. Tek şekilli sıfatlar şahıs isimleri ile beraber kullanılırlarsa abl. tek de (-e) takısını alırlar.

3) Bu çekime giren sıfatlar da diğer çekimlere giren isimlerle beraber kullanılırlar. Fakat cins ve hal bakımından bağlı oldukları isme uymalıdırlar.

XII

DÖRDÜNCÜ İSİM ÇEKİMİ

§ **102.** Dördüncü isim çekimine **(-u)** çekimi de denir. Bu çekimde fazla kelime yoktur. İsimler ikinci çekimde olduğu gibi **(-us)** ile nihayetlenirler, fakat çekimde farklıdırlar. Bazı kelimeler hariç tutulursa, dördüncü isim çekimine giren kelimeler masc. durlar. Dördüncü çekim sıfatları yoktur.

ÖRNEK : **spiritus, -ūs, m.** alkol, ispirto, ruh

	TEKİL	ÇOĞUL
Nom.	**spiritus**	**spirit-us**
Gen.	**spiritis-ūs**	**spirit-uum**
Dat.	**spirit-ui**	**spirit-ibus**
Acc.	**spirit-um**	**spirit-ūs**
Abl.	**spirit-ū**	**spirit-ibus**

Dördüncü isim çekimine dahil olup ta fazla kullanılan kelimeler şunlardır:

Acus, -ūs, f., iğne; **apparātus, ūs, m.**, alet, makine; **dēcubitus, -ūs, m.**, yatma; **fructus, -ūs, m.**, meyva; **haustus, -ūs, m.** içme; **manus, -ūs, f.**, el; **partus, -ūs, m.**, doğum; **potus, -ūs, m.**, içilecek şey; **quercus, -ūs, f.** meşe; **ūsus, -ūs, m.**, kullanma.

§ **103.** Dördüncü isim çekimine sonu **(-ū)** ile biten cinssiz isimler de dahildir. Bunlar şu örneğe göre çekilirler:

Cornu, Cornūs, n., boynuz

nom.	**corn-ū**	**corn-ua**
gen.	**Corn-ūs**	**Corn-uum**
dat.	**Corn-ū**	**corn-ibus**
acc.	**corn-ū**	**corn-ua**
abl.	**Corn-ū**	**Corn-ibus**

NOT : 1. İkinci isim çekiminde geçen **cupressus, ficus, laurus, pinus, gibi** ağaç isimleri gen. sing., abl. sing., nom. plur., ve acc. plur. te hem ikinci ve hem de dördüncü isim çekimine göre çekilirler.

NOT : 2. Bu guruba giren kelimelerin dat. sing.'i **(-ui)** veya **(-ū)** şeklinde bitebilir **(cornuî veya cornū).**

Dördüncü isim çekiminde **(-ū)** ile biten bir kaç kelime vardır: **genu, ūs, n.** (diz), **gelū, ūs, n.** (buz, don, çekimsiz), **tonitru, ūs, n.** şimşek **(tonitrus, ūs, m.** şeklinde de kullanılır.).

§ **104.** Aşağıdaki kelimeleri beraber çekiniz:

Pinus alba, fructus viridis, Spiritus frumenti, genu animalis.

A. Ü. Eczacılık Fak.
Kütüphanesi

XIII

SIFATLARDA DERECELEME (Comparatio)

§ **105.** Sıfatlar ya derecesiz **(Positivus)** olarak veya üstünlük **(comparativus)** veya en üstünlük **(Superlātīvus)** derecesinde kullanılır.

§ **106. Positivus şekli** - sıfatın positivus şekli hiç bir derece belirtilmeden kullanılan şekillerdir., **albus, a, -um** (beyaz); **Pulcher, -chra, -chrum** (güzel); **asper, -era, -erum** (sarp, çetin); **ācer, ācris, ācre (sert); dulcis, dulce** (tatlı); **potens,** (kudretli) gibi.

§ **107. Comparātīvus şekli** - sıfatların **comparātīvus** şekli, sıfatın gövdesine **(-ior)** ve **(-ius)** takıları getirerek yapılır. **(-ior)** takısı fem. ve masc. hallerinde, **(-ius)** takısı neut. hallerde kullanılır.

Altus, alta, altum (yüksek) sıfatında gövde **(alt-)** tır. **Alt-ior** fem. ve masc., **alt-ius** ise **neut.** dur. Sıfatların **comparātīvus'ları** üçüncü isim çekimi gibi çekilir. (Bak. 75) Tercümesi, sıfatın önüne **(daha)** kelimesini ekliyerek yapılır.

	Masc. ve Fem.	Neut.	Masc. ve Fem.	Neut.
nom.	**altior**	**altius**	**altiōres**	**altiōra**
gen.	**altiōris**		**altiōrum**	
dat.	**altiōri**		**altiōribus**	
acc.	**altiōrem**	**altius**	**altiōres**	**altiōra**
abl.	**altiōre**		**altiōribus**	

Comparatvus sıfatlar abl. tekilde **(-e)** takısı alırlar. Plur, hallerinde **(-ium)** ve **(-ia)** şekli yoktur. Çoğul genitivus'ta **(-um), çoğul** nevt. nom. ve acc. ta **(-a)** takılarını alırlar. **-er** ile biten sıfatlar ile üçüncü isim çekimine giren sıfatların comparativus'u da ayni kaideye göre yapılır:

Niger, -gra, -grum (siyah) sıfatının üstünlük derecesi **nigr -ior** (fem. ve masc.), **nigr -ius** (neut.), **ācer, ācris, acre** sıfatının üstünlük derecesi ise **ācr-ior (masc. ve fem.), ācr-ius (neut.) tur.**

Comparātīvus şeklinin tercümesi, sıfatın önüne (daha) kelimesini ekliyerek yapılır: **Nigr-ior, -ius** (daha siyah), **ācrior, -ius** (daha keskin) gibi.

§ 108. **Superlātīvus şekli** - sıfatın **superlātīvus** şekli, sıfatın gövdesine **(-issimus, issima, issimum)** takıları eklenerek yapılır. Örnekler:

Altus, -a, -um (alt-issimus, alt-issima, alt-issimum); dulcis, e (dulcissimus, dulcissima, dulcissimum); potens (potentissimus, potentissima, potentissimum) tur.

Superlātīvus sıfatlar, sıfatın önüne **(en)** kelimesi ilâve edilerek Türkçeye çevrilirler.

Altissimus, -a, -um	(en yüksek),
dulcissimus, -a, -um	(en tatlı),
potentissimus, -a, -um	(en kudretli),

En üstünlük derecesindeki sıfatlar **albus, alba, album,** (Bk. 47) gibi çekilirler.

Nom. masc. tekili **(-er)** ile biten sıfatların **Superlātīvus** ları, **(-er)** bitimine **(-rimus, -rima, -rimum)** ekliyerek yapılırlar.

Meselâ : **Pulcher, pulchra, pulchrum,** sıfatının **superlātīvus'**u : **pulcher-rimus, pulcher-rima, pulcher-rimum,** Keza : **ācer, ācris, ācre** sıfatının **superlativus'**u : **ācer-rimus, ācer-rima, ācer-rimum** olur.

-ilis ile biten sıfatların **superlātīvus'**u, sıfatın gövdesine **(-limus, -a, -um)** ekliyerek yapılır.

Similis, e, benziyen **(simil-limus, -a, -um), facilis, e,** kolay **(facil-limus, a, um) gibi.**

Fakat bazı sıfatların en üstünlük derecesi normal kaideye göre yapılır :

Utilis, e, faydalı **(util-issimus, -a, -um)**

Subtilis, e, zarif **(subtil-issimus, -a, um)** gibi.

§ 109. **Plus** (daha çok) kelimesi tekil olarak kullanıldığı vakit neut. isim gibi kabul edilir. **Capiat plus misturae tonicae** (ilâç bilşiminden fazla alsın.) Çoğul olarak kullanıldığı zaman sıfat olur : **mitte plures pilulas** (çok hap gönder).

§ 110. Üstünlük derecesi kullanılırken mukayese edilen kelime **ablātīvus** halinde kullanılır :

dulcior melle, baldan (daha) tatlı,

fortior vinō, şaraptan (daha) kuvvetli gibi :

bos, bovis, m.	öküz, boğa
carus, -a, -um, sıf.	aziz
civitas, -ātis, f.	devlet
claude (emir)	kapat
Equus, -i, m.	at
faciunt (3. çoğ. ş.)	yaparlar
fel, fellis, n.	safra
Frenum, -i, n. (plur freni)	gem, fren
Fructus, us, m.	meyve
fuit (3. tek. ş.)	oldu
haustus, -us, m.	içecek şey, içme
hypodermicus, -a, um, sıf.	deri altı ile ilgili
lac, lactis, n.	süt
laxativus, -a, um.	müshil, müleyyin
lavat (3. tek. ş.)	yıkar
lex, legis, f.	kanun
limon, -onis, f.	limon
luteus, -a, -um.	sarı
manus, -us, f.	el
maximus, -a, -um (magnus, un sup. u)	çok büyük
melior, -ius (bonus'un comp. u)	daha iyi
minimus, -a, -um. (parvus'un sup. u)	daha küçük
nihil, -n.	hiç birşey
oculus, -i, m.	göz
os, oris, -n.	ağız
partus, -us, m.	doğum
patria, ae, f.	vatan
pessimus, a-, -um, sıf (malus'un, sup. u)	en kötü
plurimi, -ae, -a (multi'nin sup. u)	en çok
post (praep. acc. le)	-den sonra
postea (zarf	daha sonra
potens, sıf.	kudretli
primo (zarf)	başlangıçta
pro (praep. abl. ile)	için

quam (praep. acc. lie)	-den sonra
respublica, ae, f.	cumhuriyet, devlet
romanus, -a, -um.	Romaya ait
sal, salis, n. (m.)	tuz
semen, inis, n.	tohum
sol, solis, m.	güneş
spiritus -us, m.	ruh, ispirto, alkol.
spiritus vini	viski
utilis, e, sıf.	faydalı
vaccinus, a, um. (vacca)	ineğe ait
vita, ae, f.	hayat
vitis, is, f.	şarap üzümü
volatilis, e, sıf.	uçucu

XIV

BEŞİNCİ İSİM ÇEKİMİ

§ 119. Beşinci isim çekimine (e) çekimi de denir. Bu gruptaki kelimelerin sayısı azdır. Beşinci isim çekimine giren kelimeler (-ēs) ile nihayetlenirler, bir kaç kelime istisna edilirse, cinsleri fem. dur. Beşinci çekim sıfatları yoktur.

Bu çekime örnek : **dies, ēi, m. ve fem.** gün.

	TEKİL	ÇOĞUL
nom.	**di-ēs**	**di-ēs**
gen.	**di-ēi**	**di-ērum**
dat.	**di-ēi**	**di-ēbus**
acc.	**di-em**	**di-ēs**
abl.	**di-ē**	**di-ēbus**

Diēs (gün) ve **meridiēs** (öğle) kelimeleri erkek cinstendir. Yalnız **diēs** kelimesi belirli gün ifade ettiği zaman dişi cinstendir.

BEŞİNCİ ÇEKİMDE FAZLA KULLANILAN KELİMELER

Dies, -ēi, m. f. (gün) ; **facies, -ei f.** (yüz, çehre) ; **glacies, -ei, f.** (buz) ; **meridies, -ei, m, f.** (öğle) ; **rēs, -ei, f.** (şey) ; **species, -ei, f.** (nevi, bileşim).

Romalılar günlere şu isimleri vermişlerdi:

Dies Solis	Pazar
Dies Lunae	Pazartesi
Dies Martis	Salı
Dies Mercurii	Çarşamba
Dies Jovis	Perşembe
Dies Veneris	Cuma
Dies Saturni	Cumartesi

Görülüyor ki gün isimleri, ay, güneş ve Romalılarca bilinen beş gezegenden alınmıştır. Yukarıdaki sıraya göre bu kelimelerin nominativus şekilleri şöyledir: **(Sol, Luna, Mars, Mercurius, Juppiter, Venus, Saturnus.).**

§ **120.** Accusativus hali alan ön takılar:

Bazı ön takılar accusativus alırlar. (Bak. 36, 69)

ad	-ya kadar, -ya	**ad partes tres**	üç kısma
ante	evvel, önce	**ante cibum**	yemekten önce
contra	karşı, zıt	**contra febrem**	hararete karşı
in	-ya, için (hedef)	**in scholam**	okula
inter	arasında	**inter cibos**	yemekler arasında
per	arasında, vasıtasıyla	**per os**	ağız yolu ile
post	-den sonra	**post cibum**	yemekten sonra
secundum	-ya göre	**secundum artem**	mesleğe göre

XV

ÖNEK ve SONEKLER

§ 121. Meslekî lâtincede fazla kullanılan **lâtince** ve **gerekçe** önekler aşağıya çıkarılmıştır. Bunların bir kısmı zarf olarak kullanılmaktadır.

Önek	ANLAMI	ÖRNEK	TÜRKÇESİ
a-	mahrumiyet	asepticus, a, um, sıf.	aseptik, mikropsuz
ad-	yakınında	adrenalum, i, n.	adrenal, böbrek yanında (renes : böbrekler)
an-	mahrumiyet	anhydrosus, -a, -um	sudan mahrum
anti-	karşı, muhalif	antisepticus, a, um	mikroba karşı
bi-	iki, çift	bichromas, atis, m.	bikromat
de-	-den uzak	detoxicatus, a, um. sıf.	toksik olmayan
di-	iki, çift	dibasicus, a, um, sıf.	dibazik
dia-	arasından	diarrhoea, ae, f.	ishal
epi-	üzerinde, üst	epidermicus, a, um, sıf.	üst deriye ait
erythro-	kırmızı	erythroxylon, i, n.	koka
ex-	-den dışarı, den	extractum, i, n.	hülasa
hyper-	üst, fazla	hypertonicus, a, um, sıf.	kesafetin fazla olması (solüsyon)
hydro-	hydrojen, su	hydrobromidum, i, n.	hidrobromür
hypo-	alt, aşağı	hypodermicus, a, um, sıf.	deri altına ait
iso-	eşit	isopropanol, -olis, n.	isopropanol
macro-	geniş	macrocephalus, a, um, sıf.	geniş kafalı
meta-	ileri, ötesinde	metamorphosis, is, f.	istihale
micro-	küçük	micrococcus	micrococus
ortho-	normal, adi	ortho arsenicus, a, um, sıf.	orthoarsenik
oxy-	oksijenli	oxychloridum, i, n.	oksiklorür
para-	yanında, değişik	paraformaldehydum, i, n.	paraformaldehid
per-	arasından	percolatum, i, n.	filtreden geçirme, bir nevi hülasa çıkarma

poly-	çok	polysyllabus, a, um, sıf.	çok heceli
prae-	evvel, önce	praeparatio, -onis, f.	hazırlama
pyro-	ateş	pyrogallol-olis, n.	pirogallol
re-	tekrar, geri	reductus, a, um, sıf.	geri gönderilmiş
sub-	altında	subnitras, atis, m.	subnitrat
super-	üstünde	superscriptum, i, n.	kitabe
supra-	üstünde	suprarenalum, i, n.	suprarenal
toxi	zehir	toxiferus, a, um, sıf.	zehir taşıyan

§ 122. **Son ekler (suffixus)** -kelime veya kelime köklerine son ek takıldığı vakit kelimenin anlamı değiştirilebilir. Bunlardan bazıları şunlardır :

İSİM TEŞKİLİNDE KULLANILANLAR

Sonek	Ne İfade Ettiği	Örnekler	Anlamı
-ārium	birşeyle ilgili yerin adı	medicamentarium, i, n.	Eczahane
-ārius	birşeyle iştigal eden şahıs	medicamentarius, i, m.	eczacı
-tum	faaliyet vasıtası	medicamentum, i, n.	ilâç
-io	devam eden faaliyet vasıtası	inhalatio, onis, f.	teneffüs, buğu
-xylum	odun, ağaç	xantoxylum, i, n.	sarı ağaç

Kimyaya ait isimlerde kullanılanlar

Sonek	Ne İfade Ettiği	Örnek	Anlamı
-ālum	barbiturat gurubu karışımı	barbitalum, i, n.	barbital
-ānum	alkan hidrokarbon isimleri	methanum, i, n.	metan
-as, -is	oxy tuzların negatif kökleri, bunlarla olan münasebetlerini gösterir	arsenas, -atis, m. arsenis, -itis, m.	arsenat arsenit
-caîna	mevzii anestezikler	procaina, ae, f.	prokain
-ēnum	alken hidrokarbonatlar olefin veya alkilenler	aethylenum, i, n.	etilen
-idum	hydrasıt tuzlar	bromidum, i n.	bromür asidi tuzu
-îna	alkalidler ve organik bazlar.	cocaina, ae, f.	kokain

-înum	gliykozid'ler ve neutral maddeler, değişik tabiatlı bir çok organik bileşikler.	aloinum, i, n. paraffinum, i, n.	aloin parafin
-ol	alkoller, fenoller	alcohol, -olis, n.	alkol
-ōnum	Keton'lar ve karbonil gurubu ihtiva eden diğer cevherler	acetonum, i, n.	aseton
-ōsum	şekerler	sucrosum, i, n.	sukroz
-yl	bazı positif organik kökler	methyl, -ylis, n.	methyl

Sıfat Yapmak için Kullanılanlar

Sonek	**Nasıl Kullanıldığı**	**Örnek**
-aeus, -ānus -ēnsis, -icus, -inus	millet ve yer isimleri, neden yapıldığı ve ilgi	idaeus, peruvianus, carolinensis, gallicus, carolinus
-ellus, -lus, -ulus, -ium	küçültme	tabella, bacillus, chartula, cocculus becterium
-ātus, -ens, -ōsus	doluluk, techiz edilmiş, bolluk	camphoratus, dolens, arseniosus
-ālis, -ānus, -icus	ait, müteallik	ammoniacalis, humanus, alcoholicus.

LECTIO

§ 123. Aqua Pro İnjectione, Sodii Perboras. Species Emollientes. Tabellae Apomorphinae Hydrochloridi. İnjectio Bismuthi Subsalicylatis. Liquor Sodii Hypochloritis. Syrupus Pruni Virginianae sine Morphina. Species Herbarum Alpinarum. Antitoxinum Diphthericum. Species pro Balneo. Caffeina cum Soddi Salicylate. Carbo Animalis Purificatus. Digitalinum Germanicum. Cactus Grandiflorus.

VOCABULA

§ 124.

Alpini, ae, a, sıf.	Alplerle ilgili
animālis, e,	canlı
antitoxinum, i, n.	antitoksin
apomorphina, ae, f.	apomorfin
balneum, i, n.	banyo
carolinensis, e	Karolinlerte ilgili

carolinus,a, um	Karlsbad'a ait
cactus, i, m.	kaktus
digitalinum, i, n.	dijitalin
diphthericus, a, um,	difteriye ait, difterik
emolliens, sıf.	yumuşatıcı
germanicus, a, um, sıf.	Almanya'ya ait
gallicus, a, um	Fransa'ya ait
grandiflorus, a, um, sıf	büyük çiçekli
bumanus, a, um	insanî
hydrochloridum, i, n.	asit klorhidrik tuzu
hypochloris, itis, m.	hipoklorit
idaeus, n, um.	İda dağına ait
perboras, atis, m.	perborat
peruvianus, a, um.	Peru'ya ait
purificatus, a, um. sıf.	temizlenmiş
sine (praep. abl. ile)	**-sız**
species, ei, f.	madde, tür, enva
subsalicylas, atis, m.	subsalisilat
virginianus, a, um, sıf.	virginyaya ait

XVI

FİİLLER

§ **125.** Reçetelerde ve kitaplarda geçen bazı işaretlerde ve terimlerde fiiller kullanılmaktadır. Eczacı, fiil şekillerinden bir kaç yüzünü bilmek zorundadır. Klâsik lâtince öğrencileri çözülmesi güç ve kaide dışı bir çok fiilleri öğrenirler. Derslerimizde bu kadar çok ve karışık şekilleri görmiyeceğiz. Yalnız ihtiyacımızı giderecek olan bastleştirilmiş şekilleri öğrenmekle yetineceğiz.

Lâtincede kaideye uyan dört çeşit fiil çekimi ile bir kısım irregular fiiller vardır. Sonuncular sözlükte açıklanacaktır.

§ **126. Fiillerin temel gövdesi:** Bir fiilin dört temel gövdesi vardır: **1 — İndicativus praesens** (geniş zaman), birinci şahıs, tekil, **lavō** (yıkarım), **2 — İndicatîvum Perfectum** (-di'li geçmiş), birinci şahıs, tekil, **lavāvî** (yıkadım), **3 — Participum Perfectum passîvum** (sıfat fiil), **lavātum** (yıkanmış), **4 — Prasens mastarı, lavāre,** (yıkamak). Temel gövde dediğimize göre fiillerin bütün şekilleri bu dört şekilden yapılır. Sözlüklerde yalnız temel gövdeler gösterilir ve bundan o fiilin hangi guruba dahil olduğunu anlarız.

Meselâ : **lavō, āvî, -ātum, -are.** Bu yazılış şeklini şu şekilde okuruz : **lavo, lavavi, lavātum, lavāre.**

§ **127. Bir fiilin hangi çekime girdiğini tanıma:** Bir fiilin temel gövdesi, o fiilin kaçıncı çekime girdiğini gösterir. Mastardaki **(-re)** takısını kaldırdığımız zaman fiilin gövdesi kalır ve bu gövde de bize fiilin çekim gurubunu belirtir.

Ö R N E K :

Çekimi	Fiil	Praesens Bitimi	Praesens Mas. bitimi	Praesens Kökü
1	lavo	-o	-āre	-ā
2	misceo	-eo	-ēre	-ē
3	solvo (Facio)	o̲ (o)	-re (facere)	konson veya i
4	audio	-io	-îre	-î

NOT : Üçüncü fiil çekimine giren, fakat indicativus praesens birinci şahıs sonu (-io) ile biten bir kaç fiil daha vardır. Çekimde bu

fiillerin **(-i)** sonucu kalır. **(capio, cēpī, captum, capere).** Passivum şekillerde bu konuya tekrar temas edeceğiz. Üçüncü çekim fiillerde fiilin gövdesi ile mastar takısı **(-re)** arasına, birbirine bağlamak için **-e** bağlam seslisi eklenir.

§ **128. Cins.** — Fiillerde iki cins vardır: **Actīvum** (etken), **passīvum** (edilgen): **Applicent** (tatbik etsinler), **Applicentur** tatbik edilsinler). Üçüncü tekil veya çoğul activum zamanlarına **(-ur)** eklediğimiz takdirde, o zamanın ve şahsın passivum'unu yapmış oluruz.

§ **129. Kip (modus)** — Lâtincede üç kip vardır:

a) **indicātīvus** gerçeklik ifade tarzı,
b) **coniunctīvus** tasavvur ifade tarzı,
c) **imoerātīvus** emir ifade tarzı,

Coniunctīvus ve **imperātīvus** emir ifade ederler. Coniunctivus praesens: applicet (tatbik etsin) veya emir şekli: applica (tatbik et). İndicativus şekli üzerinde fazla durmıyacağız.

NOT : Fiil çekimleri tablosu için lâtince gramer'lere bak. Basit bir çekim tablosu (91-97) de verilmiştir.

BİRİNCİ FİİL ÇEKİMİ

İndicativus praesens agit-o	Praesans mastarı agit-are	İndicativum perfectum agit-avi	Participium perfectim Passive agit-atum
Emir, praessens 2. tek. Ş. agit-a salla		Gerundivum (sıfat fiil) agit-andus, a, um sallanması gerekli	
Aktif konjuktif, praesens 3. Tek. Ş. agit-et sallasın		Aktif konjuktif, praesens 3. Çoğ. Ş. agit-ent sallasınlar	
Passif konjuktif, praesens 3. Tek. Ş. agit-etur sallansın		Passif konjunktif, praesens 3. Çoğ. Ş. agit-entur sallansınlar	
Participium praesentis activi agit-ans sallayan		Participium perfectim passivi agitatus, -a, -um sallanmış	

NOT : 1) Yukarıdaki tablo için (Bak. 40)

2) **Gerundivum** şekli, fiilin gövdesine **(-ndus, -nda, -ndum)** ekliyerek yapılır.

§ 131. **Fiil şekillerinin kullanılışı :** — Emir şeklindeki fiile bağlı olan kelime **accusātīvus** halinde bulunur. **Cola tincturam,** tentürü karıştır; **Cola tincturas,** tentürleri karıştır (özelliği olan fiiller hariç).

Aktif ve passif hallerde konjunktif'in öznesi vardır. **Medicina detur,** ilâç verilsin; **Medicinae dentur,** ilâçlar verilsinler; **Mistura agitētur,** bileşim sallansın; **Medicamentarius tincturam colet,** Eczacı tentürü karıştırsın. Emir şeklinde kullanılan ve fiili konjunktif kipinde olan bir cümlede maksat belirtilmiş ise, maksat bildiren kısmın önüne **(-ut)** zarfı eklenir ve fiili de konjunktif kipinde olur. **(-ut: -sin** diye, -ması için). **Adde acaciam, ut emulsum paretur.** Sübye (şurup) hazırlamak için (maksadiyle) arap zamkı ilâve et.

Gerundīvum, birinci ve ikinci isim çekimine uyan sıfatlar gibi çekilir ve hal, cins ve miktar bakımından belirttiği kelimeye uyar: **Syrupus colandus,** karıştırılması icabeden şurup, **Tinctura colanda,** karıştırılması gerekli tentür; **Fluidextractum colandum,** karıştırılması gerekli mayi hülasa; **Fluidxtracta colanda,** karıştırılması gerekli mayi hülasalar.

§ 132. Fazla kullanılan birinci gurup fiiller :

administro, -āvī, ātum, -āre, idare etmek
agito, -āvī, ātum, -āre, sallamak
applico, -āvī, -ātum, -āre, tatbik etmek
colo, -āvī, -ātum, -āre, karıştırmak, süzmek
coloro, -āvī, -ātum, -āre, renklendirmek, boyamak
continuo, -āvī, -ātum, -āre, devam etmek
destillo -āre, bk. distillo
dispenso, -āvī, -ātum, -āre, dağıtmak serpmek
distillo, -āvī, -ātum, -āre, tasfiye (distile) etmek
filtro, -āvī, -ātum, -āre, süzmek
formo, -āvī, -ātum, -āre, teşkil etmek
inhalo, -āvī, -ātum, -āre, çekmek, teneffüs etmek,
lavo, -āvī, -ātum, -āre, yıkamak
macero, -āvī, -ātum, -āre, ıslatmak
paro, -āvī, -ātum, -āre, hazırlamak
percolo, -āvī, -ātum, -āre, süzgeçten geçirmek, bir nevi hülasa çıkarmak
pulverizo, -āvī, -ātum, -āre, toz haline getirmek
pulvero, -āvī, -ātum, -āre, dövmek, serpmek
renovo, -āvī, -ātum, -āre, yenilemek
sicco, -āvī, -ātum, -āre, kurutmak
signo, -āvī, -ātum, -āre, yazmak, etiket koymak.

Kaideye uyan fiillerin temel gövdeleri yukarıda görüldüğü şekilde belirtilir. Bundan sonra 1. ci çekime giren fiillerin bütün şekillerini göstermeyip **(agito. I.)** şeklinde ifade edeceğiz. Temel gövdeleri kaideye uymayan fiiller de vardır. **(do, dedi, datum, dare,** vermek ve **sto, steti, statum, stare,** ayakta durmak, kalmak gibi.)

§ **133. Ablātivus Absolūtus:** — Bir eylemin hal, zaman, tarz ve sebebini belirtmek için bir isim bir participium ile birlikte ablatvus halinde kullanılabilir ve bu kurma bir cümle yerini tutar. Meselâ: **mistura filtrata,** karışım filtre edildikten sonra; **extracto pulverato** hülasa dövüldükten (toz haline getirildikten) sonra.

Ablātivus absolūtus şöyle tercüme edilebilir: Ablativus halindeki isim nominativus halinde, participium ise fiilin gövdesine (-ildiği için, -ildikten sonra, -ildiği vakit) şeklinde tercüme edilir.

LECTİO

§ **134.** Signa, Signetur. Unguento applicato. Colora tincturam. Medicina dispensetur. Lava phialam. Extractum pulverandum. Pulveriza herbas. Phiala agitanda. Mistura agitanda caute. Herbae in aqua macerentur. Lavetur cum aqua hydrogenii peroxidi. Mistura stet. Applicetur pro dolore. Fiat pro lege artis. Dispensa toxinum diphthericum diagnosticum. Oleum lavandulae coletur. Macera piper in alcohole.

VOCABULA

§ **135.**

agito, 1.	sallamak	**lavol, 1.**	yıkamak
applico, 1.	tatbik etmek	**macero, 1.**	ıslatmak
ars, artis, f.	meslek, san'at	**piper, eris, n.**	biber
caute,	zarf, tetbirlice	**pulverizo, 1.**	toz haline getirmek
colo, 1.	karıştırmak, süzmek	**pulvero, 1.**	dövmek, serpmek
coloro, 1.	renklendirmek, boyamak	**signo, 1.**	yazmak, etiket koymak
diagnosticus, a, um.	görülen	**sto, steti,**	durmak
dispenso, 1.	dağıtmak	**statum, -āre:**	

§ **136.** Alıştırma:

1 — (132) daki ilk altı fiilin emir ve praesens coniunctivus, 3. tekil ve çoğul activum'larını söyleyiniz.

2 — Filtro, formo, lavo, paro, fiillerinin gerundivum, prasens participium ve participium perfecti passivi'lerni söyleyiniz.

3 — Macero, percolo ve signo fiillerinin praesens contiunctivus 3. cü tekil ve çoğul passivum'larını söyleyiniz.

7 — Det. pro rat. aet.
8 —Ft. sol. pro ampulla.
9 — Pro injectione hypodermica
10 — Ft. enema. Inject. ut dict.
11 — Hora decub. utend.
12 — Ft. emplastrum. Admov. man. prim.
13 — M. et gargarisma chlorinatum fiat.
14 — Part. dolent. applicant.
15 — Coch. amp. mane primo.
16 — I nocte maneque.
17 — Rep. omni hora.
18 — Da in ampulla.
19 — M. s. a. Ft. ampul. xvi.
20 — M. Ft. suppos. rect. no. vij. Sig.: Ut dict. dieb. alt.
21 — Sig. : Duo t. i. d. p. c.
22 — M. Ft. pil. una. D. t. d. no. xviij. Sig : Una omn. iv. hor.
23 — M. Ft. lin. pro us. ext. p. r. n., p. p. a.
24 — M. Ft. pil. no. I. Mitt. xxiv. Sig : unam b. i. d. a. c., s. o. s.

XVIII

REÇETELERDE VE KİTAPLARDA KULLANILAN LÂTİNCE DEYİMLER

§ 142.

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
aa	ana	herbirinden
abs. feb.	absente febre	ateş olmadığı zaman
absorb.	absorbens	emici
a. c.	ante cibum ante cibos	yemeklerden evvel
acac.	acacia	arap zamkı
accurat.	accuratissime	sıhhatli olarak
acerb.	acerbus	acı
acet.	acetas	asetat
acet.	acetum	sirke
a. coen.	ante coenam	akşam yemeğinden evvel
ad	ad	tamamlayınız
add.	adde. addantur	ilâve ediniz
ad def. anim.	ad defectionem animi	bayılma için
ad duas vic.	ad duas vices	iki def'a için
adhaes.	adhaesivus	yapışkan
adhib.	adhibendus	tatbik edilmesi gerekli
ad lib.	ad libitum	arzuya göre
admov.	admove, admovetur	yaklaştır, yaklaştırılırsın
ad part. dolent.	ad partes dolentes	ıztıraplı kısımlar için
advers.	adversum	karşı
a. edend.	ante edendum	bir yiyecekten evvel
aggred. feb.	aggrediente febre	ateş yaklaşırken
agit.	agita	sallayınız
alb.	albus	beyaz
alk.	alkalinum	alkalin
alt. hor.	alternis horis	iki saate bir
A. M.	ante meridiem	öğleden evvel
ammon.	ammonium	amonyum
amph.	amphora	kavanoz, testi

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
amp., ampl.	amplus	geniş
ampul.	ampulla, ampullae	ampul, ampuller
antisep.	antisepticus	antiseptik
antitox.	antitoxinum	antitoksin
applicand.	applicandus	tatbik edilmeli
aq.	aqua, aquae	su, sular
aq. adstr.	aqua adstricta	buz
aq. aerat.	aqua aerata	maden suyu, karbonlu su
aq. astr.	aqua astricta	buz
aq. bull.	aqua bulliens	kaynar su
aq. comm.	aqua communis	bak. aq. commun.
aq. commun.	aqua communis	âdî su
aq. dest.	aqua destillata	bak. aq. dist.
aq. dist.	aqua destillata	damıtık su
aq. ferv.	aqua fervens	sıcak su
aq. fluv.	aqua fluvialis	nehir suyu
aq. font.	aqua fontis	çeşme suyu
aq. marin.	aqua marina	deniz suyu
aq. niv.	aqua nivalis	kar suyu
aq. pluv.	aqua pluvialis	yağmur suyu
aq. pur.	aqua pura	saf su
arg.	argentum	gümüş
arom.	aromaticus	hoş kokulu
arsen.	arsenum	arsenik
baln. aren.	balneum arenae	kum banyosu
baln. mar.	balneum maris	deniz banyosu
baln. vap.	balneum vaporis	buhar banyosu
balsam.	balsamum	balsam, pelesenk
benz.	benzoas	benzoat
bib.	bibe	içiniz
bicarb.	bicarbonas	bikarbonat
b. i. d.	bis in die	günde iki def'a
bidu.	biduum	iki gün
bih.	bihorium	iki saatlik müdet
biphos.	biphosphas	bifosfat
bis in d.	bis in die	günde iki def'a
bism.	bismuthum	bizmut
bisulphit.	bisulphis	bisulfit
bol.	bolus	büyük hap, bol
bor.	boras	borat

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
bromid.	bromidum	bromür
bull.	bulli, bulliat	kaynat, kaynatsın
c.	cibus	yemek
c.	cum	ile
caerul.	caeruleus	mavi
calc.	calcium	kalsiyum
calef.	calefactus	ısınmış
cap.	cape, capiat	al, alsın
caps., cap.	capsula, capsulae	kapsül, kapsüller
caps. amyl.	capsula amylacea	kaşe
caps. dur.	capsula dura	sert kapsül
caps. gelat.	capsula gelatina	jelatin kapsül
caps. moll.	capsula mollis	yumuşak kapsül
c. aq.	cum aqua	su ile
carb.	carbasus	keten bezi, bez
carbon.	carboneum	karbon
catapl.	cataplasma	lapa
cataplasm.	cataplasma	lapa
cc.	centimetrum cubicum	santimetre küp
cerat.	ceratum	sera, balmumlu merhem
chart.	charta, chartula	kâğıt, pudra
chart. cerat.	charta cerata	balmumlu kâğıt
chlorat.	chloras	klorat
chlorid.	chloridum	klorür
chord.	chorda	elyaf (anatomi), ip
chord. chirurg.	chorda chirurgicalis	cutgut (cerrahî)
chrom.	chromium	krom
cib.	cibus	yemek
cit.	citras	sitrat
cit.	citratus	sitratlı
cit.	citricus	sitrik
cito disp.	cito dispensetur	çabuk dağıtılsın
coch.	cochleare (cochlear)	kaşık, kaşık dolusu
coch. amp.	cochleare amplum	çorba kaşığı
coch. inf.	cochleare infans	çay kaşığı
coch. mag.	cochleare magnum	çorba kaşığı
coch. max	cochleare maximum	çorba kaşığı
coch. med.	cochleare medium	tatlı kaşığı
coch. min.	cochleare minimum	çay kaşığı
coch. mod.	cochleare modicum	tatlı kaşığı

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
coch. parv.	cochleare parvum	çay kaşığı
coch. paul.	cochleare paulum	çay kaşığı
coch. plen.	cochleare plenum	çorba kaşığı
col.	cola	süz, karıştır
col.	colatus	süzülmüş
col.	coletur	süzülsün
col.	coloretur	renklendirilsin
colat.	colatus	süzülmüş
collod.	collodium	kollodyon
collun.	collunarium	burun banyosu
collut.	collutorium	ağız ve diş etleri banyosu
collyr.	collyrium	göz losyonu
comp., co.	compositus	karışık, bileşik
comp.	compositio	karışım, halita
conf.	confectio	şeker ve balla yapılmış ilâç
cong.	congius	galon
cons.	conserva	muhafaza et
consperg.	consperge	serp
cont. rem.	continuentur remedia	ilâçlara devam edilsin
coq.	coque, coquatur	kaynat, kaynatılsın
coq. in quant. suf. aq.	coque in quantitate sufficiante aquae	kâfi mikdarda su içinde kaynat
cort.	cortex	kabuk
cras man.	cras mane	yarın sabah
cras man. sumend.	cras mane sumendus	yarın sabah alınmalı
cras noct.	cras nocte	yarın gece
cras vesp.	cras vespere	yarın akşam
cret.	creta	tebeşir
cuj.	cujus, cujuslibet	her hangi birinden
cyath.	cyathus	kadeh, bardak
cyath. amp.	cyathus amplus	bardak dolusu
cyath. mag.	cyathus magnus	bardak dolusu, büyük bardak
cyath. max.	cyathus maximus	bardak dolusu
cyath. plen.	cyathus plenus	bardak dolusu
cyath. vin.	cyathus vinarius	şarap bardağı dolusu
d.	da	ver
decoct.	decoctum	kaynatma

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
decub.	decubitus	yatma
de d. in di.	de die in diem	günden güne
deglut.	deglutiatur	yutulsun
dentif.	denfitricium	diş tozu
dent., d.	dentur	verilsinler
det.	detur	verilsin
dext.	dexter	sağ
d. in duplo	detur in duplo	iki kat verilsin
D. t. d. no. IV	dentur tales doses no. IV	ayni şekilde dört dozda verilsin
dieb. alt.	diebus alternis	müteakip günlerde
dieb. secund.	diebus secundis	iki günde bir
dieb. tert.	diebus tertiis	üç günde bir
dil.	dilue	seyrelt
dil.	dilutus	seyreltik
dim.	dimidius	yarım
dir.	directiones	tarifler
dir. prop.	directione propria	tarif üzre
disp.	dispensa, dispensetur	dağıt, dağıtılsın
div.	divide	bölünüz
div. in par. aeq. (D. in p. aeq.)	dividatur in partes aequales	eşit kısımlara bölünsün
dol. urg.	dolore urgente	ızdırap şiddetlenince
dos.	dosis, doses	doz, dozlar
dos. aug. ad gutt. VI	dosis augeatur ad guttas sex	doz altı damla artırılsın
D. P.	directione propria	tarif üzre
2 hor. a. prand.	duabus horis ante prandium	akşam yemeğinden iki saat evel
dulc.	dulcis	tatlı
dur.	dura	sert
dur. dol.	durante dolore	ızdırap devam ederken
ead.	eadem	ayni
eff.	effervescens	köpüren
effervesc.	effervescens	köpüren
ejusd.	ejusdem	ayni şeyden
e lact.	e lacte	süt içinde
elect.	electuarium	macun
elix.	elixir	iksir, hülasa
emp.	emplastrum	yakı, plaster

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
e.m.p.	ex modo praescripto	yazıldığı şekilde
emuls.	emulsum, emulsio	emülsiyon, sübye
en.	enema	enema, lavman
e paul. aq. bull.	e paullo aquae bulliente	bir mikdar kaynar suda
ex. aq.	ex aqua	suda
exp.	expressus	tarif
exsic.	exsiccatus	kurutulmuş, kuru
ext.	externus	haricî
ext.	extractum	hülâsa
ext. sup. alut.	extende super alutem	deri üzerinde yay
f.	fac. fiat, fiant	yap, yapılsın
fact.	factitius	sun'î
farin.	farina	un
ferr.	ferrum	demir
ferv.	fervens	kaynayan
f.h.	fiat haustus	bir losyon yapılsın
filt.	filtra	süz
fist. plicatil.	fistula plicatilis	açılıp kapanabilir tüp
f.l.a.	fiat lege artis	meslekî usule göre yapılsın
flav.	flavus	sarı
fld.	fluidus	akıcı, mayî
fldext.	fluidextractum	mayî hülâsa
fldglycer.	fluidglyceratum	mayî gliserat
flor.	floris	çiçekten
F.m.	fiat mistura (mixtura)	bileşi myapılsın
F. mixt.	fiat mixtura	bileşim yapılsın
fol.	folium, folia	yaprak, yapraklar
fort.	fortis, fortior	kuvvetli, daha kuvvetli
F.p.	fiat potio	bir posyon yapılsın
f. pil. xii	fiat pilulas duodecim	on iki pilül yapılsın
freq.	frequenter	sık sık
fruct.	fructus	meyve
frustil.	frustillatim	ufak parçalar halinde
F.S.A.	fiat secundum artem	meslekî kaidelere uygun şekilde yapılsın
f.s.a.r.	fiat secundum artis regulas	meslekî kaidelere uygun şekilde yapınız
Ft.	fac, fiat, fiant	yap, yapılsın
ft. pulv. subtil.	fiat pulvis subtilis	ince bir pudra yapılsın

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
garg.	gargarisma	gargara
gel.	gelatum	pelte
gelat.	gelatinum	jelâtin
gem.	gemma	tomurcuk
glob.	globulinum	globulin, kanda bulunan protein
glycer.	glyceritum	gliserit
Gm., gm.	gramma, grammata	gram, gramlar
gr.	granum	tane (İngiliz ağırlık ölçüşü)
grad.	gradatim	derece derece
gran.	granulatus	tanelenmiş
grat.	gratus	hoş
Grm.	gramma, grammata	gram, gramlar
Gtt.	gutta, guttae	damla, damlalar
Gum.	gummi	zamk
guttat.	guttatim	damla damla
h.	hora	saat
har., hor.	harum, horum	bunlardan
har. pil. sum. x	harum pilularum sumantur decem	bu pilül'lerden on tane alınsın
hb.	herba	bitki
hor.	hora	saat
hor.	horum	bunlardan, bunların
hor. x A.M.	hora decima ante meridiem	sabah sat onda
hor. decub.	hora decubitus	yatma saatinde
hor. intermed.	horis intermediis	ara saatlerde
hor. somn.	hora somni	yatma saatinde
hor. un. spat.	horae unius spatio	bir saatlik müdet
hr.	hora	saat
H.S., h.s.	hora somni	yatma saatinde
hyd.	hhydrosus	terkibinde su bulunan, sulu
hydr.	hydras	hidrat
hydrarg.	hydrargyrum	civa
hydrochlor.	hydrochloridum	hidroklorür
hydrog.	hydrogenium	hidrojen
hydrox.	hydroxidum	hidroksit

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
i.d.	in die	günde
illic.	illico	derhal, doğrudan doğruya
in aq.	in aqua	suda
in aq. bull.	in aqua bulliente	kaynar suda
in aur. sinistr.	in aurem sinistram	sol kulakta
incid.	incide	kes, parçala
ind.	indies	günlük
in d.	in die	günde
inf.	infusum	içine dökme, damara zerketme
infric.	infricetur	ovarak yedirilsin
infrund.	infunde	dök, boşalt
infus.	infusum	içine dökme, damara zermeket
ing. in caps.	ingere in capsulis	kapsüllerin içine dök
inhal.	inhalatio	buğu, solukla içeriye çekme
inhal.	inhaletur	solukla (hava çekme suretiyle) içeriye çekilsin
in impet. efferv.	in impetu effervescentis	köpürmenin başlamasında
inj., inject.	injectio	enjeksiyon
inj.	injiciatur	enjekte edilsin
inj. enema	injiciatur enema	lavman yapılsın
in loc. cal.	in loco calido	ılık bir yerde
in loc. ferv.	in loco fervente	sıcak bir yerde
in loc. frig.	in loco frigido	soğuk bir yerde
in ocul. laev.	in ocul laevo	sol gözde
in phial. ben. obtur.	in phiala bene obturata	iyi kapanmış şişe içinde
in scat.	in scatula	kutu içinde
instill.	instillandus	damla damla akıtılsın
insuff.	insufflatio	içerisine veya üzerine üfleme, hava verme
int.	internus	dahilî (içilir)
int.	intime	mahrem olarak
int. cib.	inter cibos	yemekler arasında
int. noct.	inter noctem	geceleyin
in vas. claus.	in vaso clauso	kapalı bir kapta

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
in vit.	in vitro	cam içinde (üzerinde)
involv.	involve	kapla, sür
iod.	iodum	iyot
iodid.	idodum	iyodür
iso-alc.	iso-alcoholicus	izoalkolik
jentac.	jentaculum	kahvaltı
juxt.	juxta	karşısında, yanında
L.	litrum, litra	litre
l.a., leg. art.	lege artis	meslekî usule göre
lact.	lactas	laktat
lagen.	lagena	küçük yassı şişe, yağ kabı
lamel.	lamella	ince tabaka, pul
lat. dol.	lateri dolentis	ıztıraplı kısmın yanına
leg. art., l.a.	lege artis	mesleî usule göre
lenit.	leniter	yavaşça
lev.	levis	hafif
lig.	ligamentum	sargı bezi
lin	linimentum	liniment, vücudu ovmak için mayi ilâç
liq.	liquidus	mayi
liq.	liquor	likör, mayi ilâç
lith.	lithium	lityum
lot.	lotio	losyon
lot.	lotus	yıkanmış
luc.prim.	luce prima	gün doğarken
lut.	luteus	sarı (ateş sarısı)
M., m.	misce	karıştır, birleştir
M., min.	minimum	en az, çok ufak
mac. per hor. x	macera per horas decem	on saat su içinde ıslat
mag.	magnesium	magnezyum
mag.	magnus	büyük
man.	mane	sabahtan
mangan.	manganum	manganez
man. prim.	mane primo	sabah erkenden
man. seq.	mane sequente	ertesi sabah
mass.	massa	sıvağ, kütle
matut.	matutinus	sabaha mahsus
m. d., m. dict.	more dicto	talimat üzre
m. dict.	more dicto	talimat üzre

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
med.	medius	ortam, vasat, araç
medic.	medicinalis	tıbbî
mens.	mensura	ölçü
menth. pip.	mentha piperita	nane
mic. pan	mica panis	ekmek içi (kırıntısı)
mil., ml.	millilitrum, millilitra	mililitre
min., M.	minimum	çok ufak, en az
min.	minutum, minuta	dakika, dakikalar
min. x a.c.	minutis decem ante cibos	yemeklerden on dakika evvel
mist. mixt.	mistura, mixtura	bileşim
mit.	mitis	mülâyim hafif
Mitt., mitt.	mitte	gönder
mitt. tal.	mitte tales	bunun gibi veriniz
mitt. v tal.	mitte quinque tales	bunun gibi beş «tane» gönder
mix., mist.	mixtura, mistura	bileşim
mod.	modicus	orta büyüklükte
mod. praesc.	modo praescripto	yazıldığı gibi
moll.	mollis	yumuşak
mor. dict.	more dicto	talimat üzre
mor. sol.	more solito	âdet olduğu şekilde
mucil.	mucliago	zamk (bitkilerden sızan yapışkan mayi)
neb., nebul.	nebula	ince toz halinde püskürtülen toz veya ilâç
nebul., neb.	nebula	ince toz halinde püskürtülen toz veya ilâç
n. et m.	nocte et mane	gece ve sabah
nig.	niger	siyah
nitrat.	nitras	nitrat
nitrogen.	nitrogenium	nitrojen
no.	numero	adet, mikdar
noct.	nocte	geceleyin
noct. maneq.	nocte maneque	gece ve sabah (akşam - sabah)
non. rep.	non repetatur	tekrar edilmesin
N.P., n.p.	nomen proprium	özel isim
obduc.	obduce, obducatur	sür, sürülsün
ocul. dext.	oculo dextro	sağ gözde

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
ocul. utr.	oculo utro	her iki gözde
o.d.	oculo dextro	sağ gözde
odontalg.	odontalgicum	diş ilâcı (damla, pastil)
O.L.	in oculo laevo (oculus laevus)	sol gözde (sol göz)
ol.	oleum	mayi yağ
oleat.	oleas	oleat
oleores.	oleresina	oleoresin
oleosacch.	oleosaccharum	oleosaccharum, şeker şurubu
oleovitam.	olevitamina	oleovitamin
O. M.	omni mane	her sabah
omn. alt. hor.	omni alterna hora	gün aşırı
omn. bid.	omni biduo	her iki günde
omn. bih.	omni bihora	her iki saatte
omn. hor.	omni hora	her saat
omn. man., o.m.	omni mane	her sabah
onm. man. vel nocte	omni mane vel nocte	her sabah veya her gece
omn. noct.	omni nocte	her gece
omn.quadr. hor.	omni quadrante horae	her çeyrek saatte
omn. 4 hr.	omni quarta hora	dört saatte bir
omn. 2 hr.	omni secunda hora	iki saate bir
omn. sing. hr.	omni singula hora	her saat
omn. 3 hr.	omni tertia hora	üç saatte bir
opt.	optimus	en iyi
oxid.	oxidum	oksit
oxygen.	oxygenium	oksijen
p.	pro	göre, için
p., phial.	phiala	şişe, balon
paraff.	paraffinum	parafin
part.	partes	kısımlar
part. dolent.	partes dolentes	ıztırap veren kısımlara
part. vic.	partitis vicibus	ayrılmış zamanlarda
parv.	parvus	küçük
past.	pasta	pat, macun
paul.	paululum	küçük, az
p. c.	post cibos	yemeklerden sonra
pend.	pendens	terazi
perbor.	perboras	perborat

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
per fist. vitr.	per fistulam vitream	cam tüp içinde
permang.	permanganas	permanganat
perox.	peroxidum	peroksit
petrolat.	petrolatum	petrolat
petrox.	petroxolinum	petroksolin
phial., p.	phiala	şişe, balon
phial. fusc.	phiala fusca	koyu renkli şişe
pig.	pigmentum	boya
pil.	pilula, pilulae	pilül, pilüler
plas.	plasma	plazma
plumb.	plumbum	kurşun
P. M.	post meridiem	öğleden sonra
poc.	poculum	bardak
pocul.	poculum	bardak
pond.	pondere	tartarak
pond.	ponderosus	ağır
pond. civil.	pondus civile	Amerika ve İngiltere'de kulanılan tartı usulü
pond. medic.	pondus medicinale	eczacılıkta kullanılan tartı
post.	posterior	sonraki
post. aur.	post aurem	kulak arkası
pot.	potassium	potasyum
pot.	potus	içecek şey (bir içimlik)
praep.	preparatus	perarat, hazırlanmış
prand.	prandium	akşam yemeği
prim. luc.	prima luce	gün doğarken
prim. man.	primor mane	sabah erkenden
prist.	pristinus	ilk (eski)
p.r.n.	pro re nata	icabında, ara sıra
pro capil.	pro capillis	saç için
pro dos.	pro dose	bir doz için
pro ocul. laev.	pro oculo laevo	sol göz için
pro rat. aet.	pro ratione aetatis	yaşa göre
pro rect.	pro recto	rektum için
pro ureth.	pro urethra	uretra için
pro us. ex.	pro usu externo	haricen kulanmak için
pro vag.	pro vagina	vagina için
prox.	proximo	hemen, yakında
pt.	perstetur	devam edilsin

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
pugil.	pugillus	tutam
pulv.	pulveratus, pulverizatus	toz haline gelmiş, pudra
pulv.	pulvis, pulveres	pudra, pudralar
pulv. consper.	pulvis conspersus	ince toz halinde pudra
purif.	purificatus	tasfiye edilmiş
pyx.	pyxis	hap kutusu
q. in d.	quater in die	günde dört def'a
q. l.	quantum libet	arzu edildiği kadar
q. plac.	quantum placet	hoşunuza gittiği şekilde
qq.	quaque	her
qq.	quaque	hem de, dahi
qq. hor.	quaque hora	her saat
q. s.	quantitatem sufficiantem	yeteri kadar
q. s.	quantum satis	kâfi mikdarda
q. s.	quantum sufficit (quantum sufficiant)	yeteri kadar
quor. quar.	quorum, quarum	bunlardan
quot.	quotidie	her gün
quotid.	quotidie	her gün
quot. op. sit	quties opus sit	lüzumu kadar
q. vis	quanntum vis	arzu ettiğin kadar
q. vol.	quantum volueris	arzu ettiğin kadar
R.	recipe	alınız
rad.	radix	kök
recen.	recens	yeni, taze
rect.	rectificatus	tasfiye edilmiş
redest	redestillatus	yeniden imbikten geçirilmiş
red. in pulv.	reductus in pulvere	toz haline getirilmiş
red.	reductus	oksijenden tasfiye edilmiş
reliq.	reliquum	bakiye, fazla
ren. sem.	renoventur semel	bir defa daha yenilensin
rep.	repetatur	tekrar edilsin
res.	resina	sakız, reçine
resid.	residuum	artık, fazla
rub.	ruber	kırmızı
S.A., s.a	secundum artem	san'atınıza göre
sacch.	saccharatus	sakkarinli

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
sal eff.	sal effervescens	kabaran tuz
sat.	saturatus	doymuş (kimyada)
scat.	scatula	kutu
sem.	semen	tohum
sem.	semi-, semis	yarım
semel in d.	semel in die	günde bir def'a
semihor.	semihora	yarım saat
separ.	separatim	ayrı olarak
ser.	sericus	ipek
ser.	serum	serum
sesquihor.	sesquihora	bir buçuk saat
sext. part. hor. p. c.	sexta parte horae post cibum	yemekten on dakika sonra
sic., sicc.	siccus	kuru
si dolor urg.	si dolor urgeat	ıztırap sıkıştırırsa
Sig.	signa, signetur	etikete yaz, yazılsın
Sig. nom. prop.	signetur nomine proprio	özel isimli olarak etiketlensin
simpl.	simplex	basit
sinap.	sinapis	hardal
sin. aq.	sine aqua	susuz
sin. expres.	sine expressione	acele etmeden
sing.	singulorum, singularum	her birinden
sinist.	sinister	sol
si op. sit	si opus sit	gerekli ise
sir.	sirupus	şurup
si vir. permit.	si vires permittant	kuvveti müsaade ederse
sod.	sodium	sodyum
sol.	solitus	alışılmış, itiyet edinilmiş
sol.	solubilis	eritilebilir, çözülebilir
sol.	solus	yalnız, tek başına
sol., solut.	solutio	solüsyon
sol. sat.	solutio saturatus	doymuş solüsyon
solut., sol.	solutio	solüsyon
solv.	solve	çöz, erit
solv. c. calor.	solve cum calore	ısı ile çöz (erit)
s. o. s.	si opus sit	gerekli ise
sp.	spiritus	alkolde eritilen terkip, ruh
sp. frum.	spiritus frumenti	viski

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
spiss.	spissus	sert, kur, sek (şarap için)
sp. vin. rect.	spiritus vini rectificatus	alkol, ispirto
sp. vin. ten.	spiritus vini tenuis	sulandırılmış alkol
sp. vin. vit.	spiritus vini vitis	konyak
s. s. s.	stratum super stratum	kat kat
S. V. R.	spiritus vini rectificatus	alkol, ispirto
S. V. T.	spiritus vini tenuis	sulandırılmış alkol
st.	stet, stent	beklesin, dursun
stat.	statim	derhal
stear.	stearas	stearat
steril.	sterilis	mikropları alınmış
sternut.	sternutamentum	aksırık
stillat.	stillatim	damla damla
stront.	strontium	stronsiyum
subcarb.	subcarbonas	subkarbonat
subgal.	subgallas	subgallat
subind.	subinde	sık sık
subnitr.	subnitras	subnitrat
subsalicyl.	subsalicylas	subsalisilat
suc.	succus	özsu, sebze ve etin suyu
sug.	sugatur	emilsin, massedilsin
sulf., sulph.	sulfas	sulfat
sulfurat.	sulfuratus	kükürtlü
sum.	sume, sumat	al, alsın
sumend.	sumendus	alınsın
sum. tal.	sumat talem	ayni şekilde alınsın
sup. lint.	super linteum	tülbent üstünde
supp.	suppositorium	fitil, suppozituar
supp. rect.	suppositoria rectalia	rektal fitiller
synth.	syntheticus	sentetik
syr.	syrupus	şurup
tab.	tabella, tabletta	yassı hap, tablet
tal.	talis, tales, talia	bu gibi, ayni şekilde
tann.	tannas	tannat
tartr.	tartras	tartarat
ten.	tenuis	taze, körpe
tepid.	tepidus	ılık
ter.	tere	sür, ov
ter quotid.	ter quotidie	günde üç def'a

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
ter. simul	tere simul	beraber sür (ov)
3 P. M.	tertia hora post meridiem	öğleden sonra saat üçte
tert. hor. p. m.	tertia hora post meridiem	öğleden sonra saat üçte
thiocyan.	thiocyanas	tiyosiyanat
thiosulf.	thiosulfas	tiyosulfat
t. i. d.	ter in die	günde üç def'a
tinct,, tr.	tinctura	tentür
toxin.	toxinum	toksin
toxitabel.	toxitabella	zehir tableti
toxoid.	toxoidum	toksoit
tr.	tinctura	tentür
tribas.	tribasicus	tribazik
trinitrat.	trinitras	trinitrat
trioxid.	trioxidum	trioksit
triturat.	trituratio	toz halinde ezme
troch.	trochiscus	yuvarlak ve yassı hap
tuberculin.	tuberculinum	tüberkülin
tunicat.	tunicatus	kaplanmış, sürülmüş
tunic. c. gelat.	tunicentur cum gelatino	jelâtinle kaplansın
tuss. urg.	tussi urgente	öksürük sıkıştırdığı takdirde
ult.	ultimus	en son
ult. praes.	ultimus praescriptus	son reçete
unct.	unctus	yağ sürülmüş
ungt.	unguentum	merhem
ung.	unguentum	merhem
us.	usus	kullanma
ut dict.	ut dictum	söylendiği gibi
utend.	utendus	kullanmak için, kullanmalı
vac.	vaccinum	aşı maddesi
vas. vitr.	vas vitreum	cam bardak (kap)
vehic.	vehiculum	ilâcın içilmesini kolaylaştıran şurup v.s.
vesp.	vesper	akşa m
vic.	vices	def'a, kere
vin.	vinum	şarap

KISALTMA	LÂTİNCESİ	TÜRKÇESİ
vir.	viridis	yeşil
vit.	vitellus	yumurta sarısı
vol.	volatilis	uçucu
vom. urg.	vomitone urgente	kusma sıkıntılı olursa
zinc.	zincum	çinko
zingib., zz.	zingiber	zencefil

§ 147. **Beşinci Çekim**

nom.	di-es	di-es
gen.	di-ei	di-erum
dat.	di-ei	di-ebus
acc.	di-em	di-es
abl.	di-e	di-ebus

SIFATLAR

§ 148. **(birinci ve ikinci isim çekimine uyanlar)**

TEKİL

	masc.	fem.	neut
nom.	alb-us	alb-a	alb-um
gen.	alb-i	alb-ae	alb-i
dat.	alb-o	alb-ae	alb-o
acc.	alb-um	alb-am	alb-um
abl.	alb-o	alb-a	alb-o

ÇOĞUL

	masc.	fem.	neut.
nom.	alb-i	alb-ae	alb-a
gen.	alb-orum	alb-arum	alb-orum
dat.	alb-is	alb-is	alb-is
acc.	alb-os	alb-as	alb-a
abl.	alb-is	alb-is	alb-is

-er ile biten sıfatlar (I. Tip.)

TEKİL

	masc.	fem.	neut
nom.	miser	miser-a	miser-um
gen.	miser-i	miser-ae	miser-i
dat.	miser-o	miser-ae	miser-o
acc.	miser-um	miser-am	miser-um
abl.	miser-o	miser-a	miser-o

ÇOĞUL

	masc.	fem.	neut.
nom.	miser-i	miser-ae	miser-a
gen.	miser-orum	miser-arum	miser-orum
dat.	miser-is	miser-is	miser-is
acc.	miser-os	miser-as	miser-a
abl.	miser-is	miser-is	miser-is

-er ile biten sıfatlar (II. Tip.)

TEKİL

	masc.	fem.	neut.
nom.	niger	nigr-a	nigr-um
gen.	nigr-i	nigr-ae	nigr-i
dat.	nigr-o	nigr-ae	nigr-o
acc.	nigr-um	nigr-am	nigr-um
abl.	nigr-o	nigr-a	nigr-o

ÇOĞUL

	masc.	fem.	neut.
nom.	nigr-i	nigr-ae	nigr-a
gen.	nigr-orum	nigr-arum	nigr-orum
dat.	nigr-is	nigr-is	nigr-is
acc.	nigr-os	nigr-as	nigr-a
abl.	nigr-is	nigr-is	nigr-is

ÜÇÜNCÜ İSİM ÇEKİMİNE UYAN SIFATLAR

(üç şekilli sıfatlar)

§ 149.

	TEKİL			ÇOĞUL		
	masc.	fem.	neut.	masc.	fem.	neut.
nom.	acer	acris	acre	acr-es	acr-es	acr-ia
gen.	acr-is	acr-is	acr-is	acr-ium	acr-ium	acr-ium
dat.	acr-i	acr-i	acr-i	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus
acc.	acr-em	acrem	acr-e	acr-es	acr-es	acr-ia
abl.	acr-i	acr-i	acr-i	acr-ibus	acr-ibus	acr-ibus

(İki Şekilli Sıfatlar)

	TEKİL		ÇOĞUL	
	masc. fem.	neut.	masc. fem.	neut.
nom.	fort-is	fort-e	fort-es	fort-ia
gen.	fort-is	fart-is	fort-ium	fort-ium
dat.	fort-i	fort-i	fort-ibus	fort-ibus
acc.	fort-em	fort-e	fort-es	fort-ia
abl.	fort-i	fort-i	fort-ibus	fort-ibus

(Tek Şekilli sıfatlar)

	TEKİL		ÇOĞUL	
	masc. fem.	neut	masc. fem	neut.
nom.	potens	potens	potent-es	potent-ia
gen.	potent-is	potent-is	potent-ium	potent-ium
dat.	potent-i	potent-i	potent-ibus	potent-ibus
acc.	potent-em	potens	potent-es	potent-ia
abl.	potent-i (e)	potent-i (e)	potent-ibus	potent-ibus

ÜSTÜNLÜK (COMPARATİVUS) DERECESİ

§ 150.

	TEKİL		ÇOĞUL	
	masc. fem	neut.	masc. fem.	neut.
abl.	altior	altius	altior-es	altior-a
acc.	altior-is	altior-is	altior-um	altior-um
dat.	altior-i	altior-i	altior-ibus	altior-ibus
gen.	altior-em	altius	altior-es	altior-a
nom.	altior-e	altior-e	altior-ibus	altior-ibus

SAYI SIFATLARI

§ 151.

Unus, a, um bir

	masc.	fem.	neut
nom.	unus	una	unum
gen.	unius	unius	unius
dat.	uni	uni	uni
acc.	unum	unam	unum
abl.	uno	una	uno

duo, duae, duo : İki

	masc.	fe m.	neut
nom.	duo	duae	duo
gen.	duoru m	duarum	duorum
dat.	duobus	duabus	duobus
acc.	duos	duas	duo
abl.	duobus	duabus	duobus

Tres : üç

	masc. fem.	neut.
nom.	tres	tria
gen.	trium	trium
dat.	tribus	tribus
acc.	tres	tria
abl.	tribus	tribus

mille : bin

TEKİL	ÇOĞUL
mille	milia (millia)
mille	miliu m
mille	milibus
mille	milia
mille	milibus

§ 152. ESSE «Olmak» FİİLİ

INDİCATİVUS

TEKİL			ÇOĞUL		
			Prasens		
1.	2.	3.	1.	2.	3.
sum	es	est	sumus	estis	sunt
			Imperfectum		
eram	erās	erat	erāmus	erātis	erant
			Futurum		
ero	eris	erit	erimus	eritis	erunt
			Perfectum		
fuī	fuistī	fuit	fuimus	fuistis	fuērunt
			Plusquamperfectum		
fueram	fuerās	fuerat	fuerāmus	fuerātis	fuerant
			Futurum Exactum		
fuero	fueris	fuerit	fuerimus	fueritis	fuerint

CONİUNCTİVUS

			Praesens		
sim	sīs	sit	simus	sītis	sint
			Imperfectum		
esse m	essēs	esset	essēmus	essētis	essent
			Perfectum		
fuerim	fueris	fuerit	fuerimus	fueritis	fuerint
			Plusquamperfectum		
fuissem	fuissēs	fuisset	fuissēmus	fuissētis	fuissent

FİİL ÇEKİM TABLOSU (°)

(activum)

MODUS İNDİCATİVUS

Praesens Kökü	Şimdiki Zaman	Türkçesi
1. lav —	ō, ās, at, āmus, ātis, ant	1. yıkıyorum, etc.
2. ten —	eō, ēs, et, ēmus, ētis, ent	2. tutuyorum, etc.
3. leg —	ō, is, it, imus, itis, unt	3. okuyorum, etc.
4. Aud —	io, is, it, îmus, îtis, iunt	4. duyuyorum, etc.

Praesens kökü		Gelecek Zaman		
1. lavā —	bo	3. leg —	am	1. yıkayacağım, etc.
	bis		ēs	2. tutacağım, etc.
	bit		ēt	3. okuyacağım, etc.
	bimus		ēmus	4. duyacağım, etc.
2. tenē —	bitis	4. Audi —	ētis	
	bunt		ent	

Praesens kökü	Hal Hikâyesi	
1. lavā —	bam	1. yıkardım veya yıkıyordum etc.
2. tenē —	bās	2. tutardım veya tutuyordum etc.
3. legē —	bat	3. okurdum veya okuyordum etc.
4. Audiē —	bāmus	4. duyardım veya duyuyordum etc.
	bātis	
	bant	

Not. (°) Fiil çekim tabloları özet olarak hazırlanmıştır.

FİİL ÇEKİM TABLOSU

(activum)

MODUS İNDİCATİVUS

§ 154.

	Perfectum	(-di'li geçmiş)
1. Lavāv —	— ī	1. yıkadım, etc.
2. tenu —	— istī	2. tuttum, etc.
3. Lēg —	— it	3. okudum, etc.
4. Audīv —	— imus	4. duydum, etc.
	— istis	
	— ērunt	

Plusquamperfectum (geçmiş zaman hikâyesi)

1. Lavāv —	— eram	1. yıkamıştım, yıkadı, idim etc.
2. tenu —	— erās	2. tutmuştum, tuttu idim, etc.
3. Lēg —	— erat	3. okumuştum, okudu idim, etc.
4. Audīv —	— erāmus	4. duymuştum, duydu idim, etc.
	— erātis	
	— erant	

Futurum Exactum

1. Lavāv —	— ero	1. yıkamış olacağım, etc.
2. tenu —	— eris	2. tutmuş olacağım, etc.
3. Lēg —	— erit	3. okumuş olacağım, etc.
4. Audīv —	— erimus	4. duymuş olacağım, etc.
	— eritis	
	— erint	

FİİL ÇEKİM TABLOSU

(activum)

Modus Coniunctivus

§ 155.

Praesens	
1 — Lav —	— em — ēs — et — ēmus — ētis — ent
2 — Tene — 3 — Leg — 4 — Audi —	— am — ās — at — āmus — ātis — ant (tutayım, etc.)
İmperfectum	
1 — Lavā — 2 — Tenē — 3 — Lege — 4 — Audī —	— rem — rēs — ret — rēmus — rētis — rent (yıkar idim etc.) tasavvur ve niyet bildirir.
Perfectum	
1 — Lavāv — 2 — Tenu — 3 — Lēg — 4 — Audīv —	— erim — eris — rit — erimus — eritis — erint
Plusquamperfectum	
1 — Lavāv — 2 — Tenu — 3 — Lēg — 4 — Audīv —	— issem — issēs — isset — issēmus — issētis — issent

FİİL ÇEKİM TABLOSU

(Passivum)

Modus Indicativus

§ 156.

Praesenes (Şimdiki zaman)

1 — Lav	— or	— āris	— ātur	— āmur	— āminî	— antur
2 — Ten	— eor	— ēris	— ētur	— ēmur	— ēminî	— entur
3 — Leg	— or	— ēris	— itur	— imur	— iminî	— untur
4 — Aud	— ior	— îris	— îtur	— îmur	— îminî	— iuntur

Imperfectum (Hal Hikâyesi)

1 — Lavā —						
2 — Tenē —						
3 — Legē —	— bar	— bāris	— bātur	— bāmur	— bāminî	— bantur
4 — Audiē—						

Futurum (Gelecek Zaman)

1 — Lavā —						
2 — Tenē —	— bor	— beris	— bitur	— bimur	— biminî	— buntur
3 — Leg —						
4 — Audi —	— ar	— ēris	— ētur	— ēmur	— ēminî	— entur

Perfectum		Plusquam — perfectum	Futurum exactum
	— us sum	— us eram	— us ero
1 — Lavāt—	— us es	— us erās	— us eris
2 — Tent —	— us est	— us erat	— us erit
3 — Lect —	— î sumus	— i erāmus	— î erimus
4 — Audît—	— î estis	— i erātis	— î eritis
	— î sunt	— i erant	— î erunt

FİİL ÇEKİM TABLOSU

(Passivum)

§ 157.

Modus Coniunctivus						
Praesens						
1 — Lav —	— er	— ēris	— ētur	— ēmur	— ēminî	— entur
2 — Tene —						
3 — Leg —	— ar	— āris	— ātur	— āmur	— āminî	— antur
4 — Audi —						
Imperfectum						
1 — Lavā —						
2 — Tenē —						
3 — Lege —	— rer	— rēris	— rētur	— rēmur	— rēminî	— rentur
4 — Audî —						
Perfectum						
1 — Lavāt—	— us	sim				
2 — Tent —	— us	sis				
3 — Lect —	— us	sit				
4 — Audît—	— î	simus				
	— î	sîtis				
	— î	sint				
Plusquam Perfectum						
1 — Lavāt—	— us	essem				
2 — Tent —	— us	essēs				
3 — Lect —	— us	esset				
4 — Audît—	— î	essēmus				
	— î	essētis				
	— î	essent				

§ 158.

EMİR

Praesens

TEKİL		ÇOĞUL	
1. **Lavā**	(Yıka)	**lavāte**	(yıkayınız)
2. **tenē**	(tut)	**tenēte**	(tutunuz)
3. **lege**	(oku)	**legite**	(okuyunuz)
4. **audî**	(duy)	**audîte**	(duyunuz)

Futurum

2. ş.	3. ş.	2. ş.	3. ş.
1. **lavāto**	**lavāto**	**lavātōte**	**lavantō**
2. **tenēto**	**tenēto**	**tenētōte**	**tenentō**
3. **legito**	**legito**	**legitōte**	**leguntō**
4. **audîto**	**audîto**	**audîtōte**	**audiuntō**

NOT : Türkçe mukabili olmayıp ileride yapılmasını emreder veya lüzum gösterir.

MASTAR

§ 159.

Praesens		Perfectum	
1. **lavā** —		1. **lavāv** —	
2. **tenē** —	**— re**	2. **tenu** —	**— isse**
3. **lege** —	(yıkamak etc.)	3. **lēg** —	(yıkamış olmak
4. **audî** —		4. **audîv** —	etc.)

§ 160.

Participium Praesens		Participium Perf. Pass.	
1. **lavans**	(yıkayan)	**lavatus, a, um**	(yıkanmış)
2. **tenens**	(tutan)	**tentus, a, um**	(tutulmuş)
3. **legens**	(okuyan)	**lectus, a, um**	(okunmuş)
4. **audiens**	(duyan)	**auditus, a, um**	(duyulmuş)

dēstillātus, a, um, sıf.	distile
dētergens, entis. part. praes.	temizleyici
dētur, coni, 3. tek. ş. pass.	verilsin
dextrōsum, i, n.	glikoz
di-, önek	iki, çift
dia-, önek,	arasından
diachylon, n. çekimsiz	diachylon
diagnosticus, a, um, sıf.	görülen, beliren
dic, fiil, emir	söyle
dies, ei, mf.	gün
difficilis, e, sıf.	güç, zor
digitālinum, i, n.,	dijitalin
digitālis, is, f.	yüksük otu
diligit, 3. tek. ş.	sever
dilūtus, a, um. sıf.	sulandırılmış, seyreltik
dimidum, ii, n. (dimidius, a, um, sıf.)	yarım
diphthericus, a, um. sıf.	difteri ile ilgili, difterik
dis-, önek.	iki, iki kerre
discipula, ae, f.	kız öğrenci
discipulus, i, m.	erkek öğrenci
dispensa, fiil, emir	dağıt
dispenso, -āre, -āvī, atum, 1. fili	dağıtmak
distillātus, a, um, sıf.	distile
dīvide, fiil, emir	böl
do, dare, dedi, datum, 1. fiil.	vermek
dolens, entis, part. praes.	ıztırap verici
dolor, ōris, m.	acı, ıztırap
dorsum, i, m.	sırt
dosis, is, f.	doz, miktar
dūc, fiil, emir	sevk et
ducenti, ae, a, sayı sıf.	iki yüz
dulcior, dulcius	dulcis'in comp. u
dulcis, e, sıf.	tatlı
dulcissimus, a, um. sıf.	dulcis'in sup. u
duo-, önek,	iki, iki kerre
duo, ae, o, sayı sıf.	iki
duodecies, zarf.	on iki kerre
duodecim, sayı sıf.	on iki
duodeviginti, sayı sıf.	on sekiz
duomilia	iki bin
duplex, icis, sıf.	iki kat

§ 158.

EMİR

Praesens

	TEKİL		ÇOĞUL	
1.	**Lavā**	(Yıka)	**lavāte**	(yıkayınız)
2.	**tenē**	(tut)	**tenēte**	(tutunuz)
3.	**lege**	(oku)	**legite**	(okuyunuz)
4.	**audī**	(duy)	**audīte**	(duyunuz)

Futurum

	2. ş.	3. ş.	2. ş.	3. ş.
1.	**lavāto**	**lavāto**	**lavātōte**	**lavantō**
2.	**tenēto**	**tenēto**	**tenētōte**	**tenentō**
3.	**legito**	**legito**	**legitōte**	**leguntō**
4.	**audīto**	**audīto**	**audītōte**	**audiuntō**

NOT : Türkçe mukabili olmayıp ileride yapılmasını emreder veya lüzum gösterir.

MASTAR

§ 159.

	Praesens		Perfectum	
1.	**lavā** —		**lavāv** —	
2.	**tenē** —	**— re**	**tenu** —	**— isse**
3.	**lege** —	(yıkamak etc.)	**lēg** —	(yıkamış olmak
4.	**audī** —		**audīv** —	etc.)

§ 160.

	Participium Praesens		Participium Perf. Pass.	
1.	**lavans**	(yıkayan)	**lavatus, a, um**	(yıkanmış)
2.	**tenens**	(tutan)	**tentus, a, um**	(tutulmuş)
3.	**legens**	(okuyan)	**lectus, a, um**	(okunmuş)
4.	**audiens**	(duyan)	**auditus, a, um**	(duyulmuş)

INDEX VOCABULORUM

§ 161.

a (ab), praep. (abl. ile)	- den itibaren, tarafından
a.	(ante) nin kısaltılmışı
a—, önek,	mahrumiyet
ab (a), praep., (abl, ile)	-den itibaren, tarafından
absorbens, entis, sıf.	emici, tutucu
acacia, ae, f.	akasya, arap zamkı
acer, ācris, ācre, sıf.	şiddetli, keskin
ācerrimus, a, um, sıf.	acer'in sup.u
ācrior, mf., sıf.	acer'in comp. u
ācrius, n., sıf.	acer'in comp. u
acidum, i, n.	asit
actus, us, m.	olay, hal, durum
acus, us, f.	iğne
ad, öntakı (acc. ile)	-ye, -ye kadar
ad-, önek	yakınında, için
adde, fiil, emir	ilâve et
addo, -ere, -didî, dîtum, 3. fiil:	İlâve etmek
adjuva, fiil, emir.	yardım et
adjuvandus, a, um, sıf.	yardım edilmeli
adjuvans, -antis, sıf.	yardımcı,
adjuvent, coni. 3. çoğ. ş.	yardım etsinler
adjuvet, coni, 3. tek. ş.	yardım etsin
adjuvetur, coni. 3. tek. ş. pass.	yardım edilsin
administrō, -āre, -āvi, atum, 1. fiil	idare etmek
aequālis, e, sıf.	eşit
aequāliter, zarf.	eşit şekilde
aes, aeris, n.	tunç.
aether, eris, n.	eter
agar, n. çekimsiz.	agar, agar-agar
ager, gri, m.	tarla, kır
agita, fiil, emir.	salla
agitandus, a, um, sıf.	sallanması gerekli, sallamalı
agitans, part, praes.	sallıyan
agitātus, a, um, part. perf. pass.	sallanmış

agitent, coni, 3. çoğ. ş.	sallasınlar
agitentur, coni, 3. çoğ. ş. pass.	sallansınlar (sallamalı)
agitet, coni, 3. tek. ş.	sallasın
agitētur, coni, 3. tek. ş. pass.	sallansın
agito, -āre, -āvi, -atum, 1. fil	sallamak
alba	bk. albus, a, um.
albātus, a, um, sıf.	beyazlaşmış
albus, a, um, sıf.	beyaz
alcohol, is, n.	alkol
alkalinus, a, um, sıf.	alkalin
aloe, ēs, f.	sarı sabır otu
alpinî, ae, a, sıf.	alplerle ilgili (alplere ait)
alta	bk. altus, a, um.
althaea, ae, f.	hatmi
altior	altus'un comp. u
altissimus, a, um.	altus'un sup.u
altius	altus'un comp. u
altus, a, um, sıf.	yüksek
aluminum, i, n.	aluminyum
amāra	bk. amārus
amārus, a, um, sıf.	acı
aminobenzoas, -ātis, m.	aminobenzoat
ammoniacālis, e, sıf.	amonyaklı
ammonium, ii, n.	amonyum
amo, -āre, -āvî, -atum, 1. fiil	sevmek
ampulla, ae, f.	ampul
amygdala, ae, f.	badem
amylum, i, n.	nişasta
an-, önek	mahrumiyet
animal, ālis, n.	yaratık, hayvan
animālis, e, sıf.	canlıya ait
animus, i, m.	ruh
annus, i, m.	yıl
ante, öntakı (acc. ile)	önünde
anti-, önek	karşı, muhalif
antimonium, ii, n.	antimon
antisepticus, a, um, sıf.	antiseptik
antitoxinum, i, n.	antitoksin
aperî, fiil, emir	aç
aperiens, entis, sıf.	açıcı
apium, ii, n.	kereviz
amorphina, ae, f.	amorfin

apparatus, ūs, m.	alet, makine
applicā, fiil, emir	tatbik et
applicō, -āre, -āvî, -ātum, fiil :	tatbik etmek
aqua, ae, f.	su
aquōsus, a, um, sıf.	sulu, nemli
arbor, oris, f.	ağaç
argentum, i,n.	gümüş
aromatica	bk. aromaticus
aromaticus, a, um, sıf.	kokulu
ars, artis, f.	sanat, meslek
arsenālis, e, sıf.	arsenikli
arsenas, ātis, m.	arsenat
arsenis, -itis, m.	arsenik asit tuzu
arsenum, i, n.	arsenik
arseniōsus, a, um, sıf.	arsenikli
asper, -era, -erum, sıf.	sert
audio, îre, îvî, itum, 4. fiil	duymak
aurantium, ii, n.	portakal, turunç
aureus, a, um, sıf.	altından yapılmış
auris, is, f.	kulak
aurum, i, n.	altın
balneum, i, n.	banyo
barium, ii, n.	baryum
belladonna, ae, f.	belladon, güzel avrat otu
bene, zarf	iyice
benzoas, ātis, m.	benzoat
bi-, önek	iki, çift
bibe, fiil, emir	iç
bibit, ind, praes, 3. tek. ş.	içer
bicar-bonas, ātis, m.	bikarbonat
bin-, önek.	iki, iki kerre
biphosphas, ātis, m.	bifosfat
bis, zarf	iki kerre
bismuthum, i, n.	bizmut
bisulfis, itis, m.	bisülfit
bivalens, entis, sıf.	iki değerli
bonus, a, um. sıf.	iyi
boras, ātis, m.	borat
borax, acis, f.	boraks
bos, bovis, m.	öküz, boğa
brachium, ii, n.	kol
brevis, e, sıf.	kısa

bromidum, i, n. bromür
bromum, i, n. brom
buchu, n. çekilmez buchu
bullî, fiil, emir kaynat
bulliant, coni, 3. çoğ. ş. kaynatsınlar
bulliat, coni, 3. tek. ş. kaynatsın
bulliatur, coni. 3. tek. ş. pass. kaynatılsın
bulliendus, a, um, sıf. kaynatılması gerekli, kaynatılmalı
bulliens, entis, part. praes. kaynayan
cacao, n. çekimsiz kakao
cacodylas, ātis, m. kakodilat
cactus, i, m. kaktus
cadaver, eris, n. ceset
cadmium, ii, n. kadmiyum
caerulea bk. cacruleus
caeruleus, a, um, sıf. mavi
caffeina, ae, f. kafein
cajuputi, n. çekilmez cajuputi
calamina, ae, f. kalamin
calcium, ii, n. kalsiyum
calide, zarf. oldukça sıcak
calor, oris, m. ısı, sıcaklık
calx, calcis. f. kireç
camphora, ae, f. kâfur
camphorātus, a, um. sıf. kâfurlu
canadensis, e, sıf. kanadaya ait
cape, fiil, emir al
capiat, coni, 3. tek. ş. alsın
capio, ere, cēpî, captum 3. fiil almak
capillus, i, m. saç, kıl
capsula, ae, f. ilâç kapsülü, şişe mantarının üstüne sarılan yaprak
caput, capitis, n. baş
carbasus, i, f. tülbent, gaz
carbo, -ōnis, m. odun kömürü
carbonas, -ātis, m. karbonat
carboneum, i, n. karbon
carolinus, a, um. karlsbad'a ait
cārus, a, um, sıf. aziz
caryophyllus, i, m. karanfil
cataplasma, ātis, n. lapa

catechu, n. çekilmez	catechu
caute, zarf	ihtiyatlıca
cedrus, i, f.	sedir ağacı
celer, eris, ere, sıf.	süratli
celeriter, zarf	hemen
cellulōsum, i, n.	sellüloz
centēsimus, a, um, sayı sıf.	yüzüncü
centum, sayı sıf.	yüz
centum milia, sayı sıf.	yüz bin
cera, ae, f.	balmumu
cerasus, i, f.	kiraz ağacı
ceratum, i, n.	yağ ve balmumlu merhem
cerebrum, i, n.	beyin
cerium, ii, n.	seryum
charta, ae, f.	kâğıt, pudra
chloras, ātis, m.	klorat
chlorum, i, n.	klor
chlorātus, a, um. sıf.	klorlu
chloricus, a, um. sıf.	klorik
chloridum, i, n.	klorür
chlorobutanol, is, n.	klorobutanol
Chr. (Christus; un kısaltması)	İsa
chromas, ātis, m.	kromat
chromium, ii, n.	krom
cibus, i, m.	yemek
cito, zarf.	çabucak
citras, ātis, m.	sitrat
citrātus, a, um, sıf.	sitratlı
citrum, i, n.	limon
citrus, i, f.	limon ağacı
citus, a, um, sıf.	çabuk
civitas, ātis, f.	devlet
claude, fiil, emir.	kapat
cocaina, ae, f.	kokain
cochleātim, zarf.	kaşık dolusu
codeina, ae, f.	kodein
cola, fiil, emir	karıştır, süz
collis, is, m.	tepe
colo, -āre, -āvî, -ātum, 1. fiil	karıştırmak, süzmek
coloro, -āre, -āvî, -ātum, 1. fiil	renklendirmek, boyamak
commūnis, e, sıf.	umumi, müşterek
compositus, a, um, sıf.	karışık, mürekkep

concentrātus, a, um, sıf. konsantre
condurango, n, çekilmez. condurango
confectio, onis, f. şeker veya balla yapılmış ilâç
constans, -antis, sıf. sebatlı
congius, ii, m. galon, fıçı
continuo, -āre, -āvî, ātum, 1. fiil devam etmek
contra, öntakı (acc. ile) karşı, zıt
contusus, a, um, part. perf. pass. parçalanmış
cor, cordis, n. yürek, kalp
cordiale, is, n. mukavvi
cornu, ūs, n. boynuz
corpus, corporis, n. vücut
corrigens, entis, part. praes. teshih edici
cortex, -icis, f. kabuk
cras, zarf yarın
cremor, ōris, m. özsu, krem
creosol, is, n. kreozol
creta, ae, f. tebeşir
crinālis, e, sıf. saçlı
cucurbita, ae, f. salatalık (hıyar), kabak
cum, öntakı (acc. ile) ile
cupressus, i, f. selvi
cuprum, i, n., bakır
cura, ae, f. tasa, ihtimam
curaçao, n. çekimsiz curacao
cūrātio, ōnis, f. pansuman
cusso, n. çekimsiz cusso (kusso)
cutis, is, f. cilt, deri
cyathus, i, m. iri bardak, kadeh

da, fiil, emir ver
dē, öntakı, abl. ile hakkında
de-, önek. -den uzak
decem, sayı sıf. on
decem milia, sayı sıf. on bin
decies, zarf on kerre
decimus, a, um, sayı sıf. onuncu
dēcubitus, us, m. yatma
dēhydrātus, a, um, sıf. suyu alınmış, derişik
deinde, zarf bundan sonra
dentur, coni, 3. çoğ. ş. pass. verilsinler
dēpūrātus, a, um. sıf. temizlenmiş

dēstillātus, a, um, sıf.	distile
dētergens, entis. part. praes.	temizleyici
dētur, coni, 3. tek. ş. pass.	verilsin
dextrōsum, i, n.	glikoz
di-, önek	iki, çift
dia-, önek,	arasından
diachylon, n. çekimsiz	diachylon
diagnosticus, a, um, sıf.	görülen, beliren
dic, fiil, emir	söyle
dies, ei, mf.	gün
difficilis, e, sıf.	güç, zor
digitālinum, i, n.,	dijitalin
digitālis, is, f.	yüksük otu
dîligit, 3. tek. ş.	sever
dîlūtus, a, um. sıf.	sulandırılmış, seyreltik
dimidum, ii, n. (dimidius, a, um, sıf.)	yarım
diphthericus, a, um. sıf.	difteri ile ilgili, difterik
dis-, önek.	iki, iki kerre
discipula, ae, f.	kız öğrenci
discipulus, i, m.	erkek öğrenci
dispensa, fiil, emir	dağıt
dispenso, -āre, -āvî, atum, 1. fili	dağıtmak
distillātus, a, um, sıf.	distile
dîvide, fiil, emir	böl
do, dare, dedi, datum, 1. fiil.	vermek
dolens, entis, part. praes.	ıztırap verici
dolor, ōris, m.	acı, ıztırap
dorsum, i, m.	sırt
dosis, is, f.	doz, miktar
dūc, fiil, emir	sevk et
ducenti, ae, a, sayı sıf.	iki yüz
dulcior, dulcius	dulcis'in comp. u
dulcis, e, sıf.	tatlı
dulcissimus, a, um. sıf.	dulcis'in sup. u
duo-, önek,	iki, iki kerre
duo, ae, o, sayı sıf.	iki
duodecies, zarf.	on iki kerre
duodecim, sayı sıf.	on iki
duodeviginti, sayı sıf.	on sekiz
duomilia	iki bin
duplex, icis, sıf.	iki kat

dūrus, a, um. sıf.	sert
dux, ducis, m.	önder
e, ex, praep. (ablı ile)	-den, içinde
effervescens, entis, sıf.	kabaran
efficax, acis, sıf.	te'sirli
elixir, n. çekimsiz,	iksir
emetina, ae, f.	emetin
ēmolliens, entis, part. praes.	yumuşatıcı
emplastrum, i, n.	yakı
enema, ātis, n.	lavman
epi-, önek	üzerinde, üst
Epicurus, i, m.	yunan filozofu (i.ö. 271 de öldü)
equester, tris, tre, sıf.	atlı
equus, i, m.	at
ergosterol, is, n.	ergosterol
ergota, ae, f.	çavdar, çavdar mahmuzu(bot.)
erythraicon, i, n.	yabani salep otu
erythro-, önek,	kırmızı
est, ESSE'nin praes, 3. tek. ş.	-dır
eucalyptol, is, n.	ökaliptol
eucalyptus, i, f.	ökaliptus
ēvānidus, a, um. sıf.	etkisini kaybetmiş
ex-, önek,	-den dışarı
exemplar, aris, n.	kopya, model
exemplum, i, n.	misal, örnek
extractum, i, n.	hülasa
fac, fiil, emir	yap
faciēs, ēī, f.	yüz, çehre
facile, zarf	kolayca
facillimus, a, um. sıf.	facilis'in sup. u
facilis, e, sıf.	kolay
facio, - ere, fēcī, factum, 3. fiil	yapmak
faciunt, 3. çoğ. ş.	yaparlar
febris,is, f.	ateş (hastada)
fel, fellis, n.	safra
fēmīna, ae, f.	kadın
fēminīnum, i, n.	dişi (grammatica'da)
fer, fiil, emir.	götür, taşı
ferreus, a, um. sıf.	demirden yapılmış
ferrōsus, a, um, sıf.	demir karışımlı

ferrum, i, n. demir
fervens, entis, part. praes. kızgın, çok sıcak
fiant, coni, 3. çoğ. ş. olsunlar, yapılsınlar
fiat, coni, 3. tek. ş. olsun, yapılsın
ficus, i veya ūs, f. incir ağacı (m. incir)
filix, icis, f. eğretli otu
filtra, fiil, emir süz
filtro, -āre, -āvī, -atum, 1. fiil süzmek
finis, is, f. sınır, son
fio, fiil facere (yapmak) fiilini ind. praes. 1. ş. pass.

flāvus, a, um, sıf. sarı (altın sarısı)
flexilis, e, sıf. eğlebilir
flōs, ōris, m. çiçek
fluidextrāctum, i, n. mayi hülasa
foliātus, a, um. sıf. yaprak haline gelmiş
folium, ii, n. yaprak
formo, -āre, -āvī, -ātum, 1. fiil teşkil etmek
fortis, e, sıf. kuvvetli
fortiter, zarf kuvvetlice
frēnum, i, n. (plur, freni, a) gem
frīgidus, a, um, sıf. soğuk
fructus, ūs, m. meyva
frūmentum, i, n. hububat
fuit, ind. praes, 3. tek. ş. oldu
fulgur, uris, n. şimşek
fūmans, antis, part. praes. gaz veya buhar neşreden
fuscus, a, um, sıf. kahve rengi, koyu renkli

gallicus, a, um, sıf. fransaya ait
gallina, ae, f. tavuk
gambir, n, çekimsiz gambir
gargarisma, ātis, n. gargara
Garunna, ae, m. Garon nehri
gelatīnum, i, n. jelatin
gelatum, i, n. pelte
gelu, n. çekimsiz. don, buz
gelum, i, n. don, buz
genu, ūs, n. diz
genus, eris, n. cins, soy
germānicus, a, um, sıf. Almanya ile ilgili (ait)
glaciālis, e, sıf. buz gibi

glycerol, is, n. gliserol
glycerophosphas, ātis, m. gliserofosfat
glaciēs, ēi, f. buz
glycol, is, n. glikol
gossypium, ii, n. pamuk
gradātim, zarf derece derece
grama, ātis, n. gram
grandiflōrus, a, um. sıf. büyük çiçekli
grānulātus, a, um, sıf. tane haline gelmiş
grānum, i, n. tane
gravis, e, sıf. ağır, şiddetli
guaiacol, is, n. guaiacol
gummi, n. çekimsiz zamk
gutta, ae, f. damla
guttātim, zarf damla damla

hamamelis, idis, f. hamamelis
haustus, ūs, m. içecek şey, içme
helium, ii, n. helyum
hepta-, önek, yedi yedi kerre
herba, ae, f. ot, bitki
hexa-, önek altı altı kerre
homo, inis, m. insan
hortus, i, m. bahçe
hydrargyrum, i, n. cıva
hydrastiş, idis, n. hidrastis (bitki)
hydratus, a, um, sıf. hidrat
hydro-, önek, hidrojen, su
hydrochloridum, i, n. hidroklorür
hydrogenium, ii, n. hidrojen
hyper-, önek, üst, fazla
hypo-, önek, alt, aşağı
hypochloris, itis, m. hipoklorit
hypodermicus, a, um, sıf. deri altı ile ilgili
hyposulfis, itis, m. hiposülfit

ichtammol, is, n. ichtammol
ichtyol, is, n. ichtyol
idae us, a, um, sıf. ida dağına ait
impetus, us, m. hücum
in, öntakı (acc. ile) —ya, için (hedef bildirir)
in,- öntakı (abl. ile) de, içinde (yer bildirir)

inhalo, -āre, -āvī, -ātum 1. fiil içe çekmek, teneffüs etmek
injectio, onis, f. enjeksiyon
initium, ii, n. başlangıç
initium capiebat başlıyordu
insulīnum, i, n. insülin
inter, öntakı (acc, ile) arasında
intimē, zarf mahrem olarak
iodātus, a, um, sıf. iyotlu
iodidum, i, n. iyodür
iodum, i, n. iyot
ipecacuannha, ae, f. ipeka
irrigātio, ōnis, f. sulama
iso-, önek, eşit
iter, itineris, n. yol, yolculuk

jaborandi, n. çekimsiz jaborandi
jānuārius, a, um, sıf. Ocak ayı
juglans, nais, f. ceviz

kalium, ii, n. potasyum

labor, ōris, m. meşekkat, iş
lac, lactis, n. süt
lactas, ātis, m. laktat
lactophosphas, ātis, m. laktoffosfat
lapidōsus, a, um, sıf. taşlı
lapis, idis, m. taş
laurocerasus, i, f. taflan ağacı
laurus, i, f. defne ağacı
lava, fiil, emir yıka
lavandula, ae, f. lavanta çiçeği
lavat, ind. praes. 3. tek. ş. yıkar
lavo, -āre, -āvī, -ātum, 1. fiil yıkamak
laxātīvus, a, um, sıf. müleyyin, müshil
lego, -ere, lēgī, lectum, 3. fiil okumak
lentē, zarf, ağır ağır
levis, e, sıf. hafif
leviter, zarf hafifçe
lex lēgis, f. kanun, yasa
ligamentum, i, n. sargı, bağ
limon, ōnis, f. limon
linum, i, n. keten tohumu

liquidus, a, um, sıf.	akıcı, mayi
liquor, ōris, m.	likor, içecek şey
lithium, ii, n.	lityum
locāliter, zarf	mevzii olarak
locus, i, m.	yer
longus, a, um, sıf.	uzun
lotio, ōnis, f.	losyon
lumen, inis, n.	ışık, manzara
luteus, a, um, sıf.	ateş sarısı
lux, lucis, f.	ışık
macera, fiil, emir	ıslat
macero, -āre, -āvî,-ātum, 1. fiil	ıslatmak
macro-, önek	geniş
magma, ātis, n.	tortu
magnesium, ii, n.	magnezyum
magnus, a, um, sıf.	büyük
major (maior)	magnus'un comp. u
majus (maius).	magnus'un comp. u
malum, i, n.	elma
malus, a, um, sıf.	kötü
manē, zarf.	sabahtan
manganum, i, n.	manganez
manus, ūs, f.	el
mare, is, n.	deniz
massa, ae, f.	külçe, yığın
masculīnum, i, n.	erkek (grammatica'da)
mastiche, ēs, f.	macun, sakız
mātūrus, a, um, sıf.	olgun
maximus, a, um, sıf.	magnus,un sup. u
medicamentārius, ii, m.	ilâç satıcısı
medicamentum, i, n.	ilâç
medicātus, a, um. sıf.	ilâçlı, tıbbi
medicīna, ae, f.	ilâç
medicinālis, e, sıf.	ilâçla ilgili, tıbbi
mel, mellis, n.	bal
melior (melius)	bonus'un comp. u
mensis, is, m.	ay (30 gün)
menthol, is, n.	mantol
meridies, ēi, m.	öğle
meta-, önek	ileri, ötesinde
micro-, önek,	küçük
miles, itis, m.	asker

mille, sayı sıf.	bin
milia (milia)	mille'nin çoğulu
minimus, a, um, sıf.	parvus'un sup. u
minor,	parvus'un comp. u
minus,	parvus'un comp. u
misce, fiil, emir	karıştır
misceant, coni, 3. çoğ. ş.	karıştırsınlar
misceantur, coni 3. çoğ. ş. peas.	karıştırılsınlar
misceat, coni, 3. tek. ş.	karıştırsın
misceatur, coni, 3. tek. ş. pass.	karıştırılsın
miscendus, a, um. sıf.	karıştırılması gerekli
miscet, 3. tek. ş.	karıştırır
miscent, 3. çoğ. ş.	karıştırırlar
misceo, -ēre, -ui, mixtus, 2. fiil.	karıştırmak
miser, era, erum, sıf.	zavallı, fakir
miserē, zarf	sefilce
mistura, ae, f.	halita, karışık ilâç, bileşim
mitte, fiil, emir.	gönder
modo, zarf	şeklen
mollis, e, sıf.	yumuşak
mono-, önek	bir, tek
mons, montis, m.	dağ
morbus, i, m.	hastalık
morphina, ae, f.	morfin
mucilago, inis, f.	zamk, çiriş
multi, ae, a, sıf.	çok
myrrha, ae, f.	myrrha (mürrü safi
n. (natus'un kıs.)	doğum
naphthol, is, n.	naftol
naris, is, f.	burun deliği
nasus, i, m.	burun
natrium, ii, n.	bk. sodium
nauta, ae, m.	gemici
neocalamina, ae, f.	neokalamin
neutrum, i, n.	cinssiz
niger, -gra, -grum, sıf.	siyah
nigerrimus, a, um, sıf.	niger'in sup.' u
nigrior, sıf.	niger'in comp. u
nigrius, sıf.	niger'in comp. u
nihil, n.	hiç birşey
nitras, ātis, m.	nitrat

nitrātus, a, um. sıf.	küherçileli
nitricus, a, um, sıf.	nitrik
nitris, itis, m.	nitrik
nitrogenium, ii, n.	nitrojen, azot
nitrōsus, a, um, sıf.	küherçileli, küherçileye benzer
nōn, zarf.	değil
nōnāginta, sayı, sıf.	doksan
nōngentī, ae, a, sayı sıf.	dokuz yüz
normālis, e, sıf.	normal
novem, sayı sıf.	dokuz
noviēs, zarf.	dokuz kerre
nux, nucis, f.	ceviz (ceviz gibi, sert kabuklu meyveler)
oculus, i, m.	göz
octa-, önek	sekiz, sekiz kerre
octāvus, a, um. sayı sıf.	sekizinci
octingēnti, ae, a, sayı sıf.	sekiz yüz
octiēs, zarf	sekiz kerre
octo, sayı sıf.	sekiz
octogīnta, sayı sıf.	seksen
ōdorātus, a, um, sıf.	kokulu
officinalis, e, sıf.	resmi
oleas, ātis, m.	oleat
oleum, i, n.	yağ
omnis, e, sıf.	bütün, her
opium, ii, n.	afyon
optimē, zarf.	en iyi şekilde
optimus, a, um. sıf.	bonus'un sup.
orbis, is, m.	daire, çevre
ortho-, önek.	normal, adi
oryza, ae, f.	pirinç
os, ōris, n.	ağız, çehre
os, ossis, n.	kemik
oxalas, ātis, m.	oksalat
oxidum, i, n.	oksit
oxy-, önek	oksijenli
oxygenium, ii, n.	oksijen
papāver, ēris, n.	haşhaş, gelincik
parā, fiil, emir.	hazırla
para-, önek.	yanında, değişik

paracōto, n, çekimsiz.	paracoto
paro, -āre, -āvī, -ātum, 1. fiil.	hazırlamak
pars, partis, f.	parça, kısım
partus, ūs, m.	doğum
parvus, a, um, sıf.	küçük
pasta, ae, f.	pat
pastillus, i, m.	pastil
patria, ae, f.	vatan
pectînus, i, m.	pektin
pectorālis, e, sıf.	pektoral, göğüsle ilgili
pectus, pectōris, n.	göğüs
pejor (peior)	malus'un comp. u
pejus(peius)	malus'un comp. u
pelle, fiil, emir	dağıt
penicillum, i, n.	ufak fırça
penta-, önek	beş, beş kerre
pentavalens, entis, sıf.	beş değerli
pepsînum, i, n.	pepsin
per, praep, (acc. ile)	vasıtasıyle, arasında
per-, önek	arasında
perboras, ātis, m.	perborat
percolo, -āre, -āvī,-ātum, 1. fiil.	süzgeçten geçirmek
periculōsus, a, um., sıf.	tehlikeli
periculum, i, n.	tehlike
permanganas, ātis, m.	permanganat
peruvianus, a, um, sıf.	peru'ya ait
pes, pedis, m.	ayak
pessimus, a, um., sıf.	malus'un sup. u
phenolātus, a, um, sıf.	fonollü
phiala, ae, f.	balon, şişe
philosophia, ae, f.	felsefe
phosphas, ātis, m.	fosfat
phosphōrus, i, m.	fosfor
pilula, ae, f.	hap
pinus, i, f.	çam ağacı
piper, piperis, n.	biber
piscis, is, m.	balık
pix, icis, f.	zift
plasma, ātis, m.	plazma
plumbum, i, n.	kurşun
plūrālis, e, sıf.	birçok şeyden mürekkep
plūrālis, is, m.	çoğul

plūrēs, a, sıf.	multi'nin comp. u
plūrimi, ae, a, sıf.	multi'nin comp. u
plūrimus, a, um, sıf.	multus'un sup. u
plus, plūris, n.	daha büyük kısım
poēma, ātis, n.	şiir
poēta, ae, m.	şair
poly-, önek	çok
ponderōsus, a, um, sıf.	ağır
pondus, eris, n.	ağırlık
pōpulus, i, f.	kavak ağacı
porta, ae, f.	kapı
post, praep. (acc. ile)	—den sonra
postea, zarf	daha sonra
potens, entis, sıf.	kudretli
potentissimus, a, um, sıf.	potens'in sup. u
potio, onis, f.	içme (birdefada)
potus, ūs, m.	içme, içecek şey
prae-, önek	evvel, önce
praeceptum, i, n.	kaide, prensip
praeparātus, a, um, sıf.	hazır, preparat
primō, zarf	başlangiçta, evvela
primus, a, um, sıf.	birinci
principium, ii, n.	başlangıç, prensip
prius, zarf.	—den evvel
pro, praep, (abl. ile)	için, mahsus
proelium, ii, n.	çarpışma
propanol, is, n.	propanol
propinquus, a, um, sıf.	yakın
propior	propinquus'un comp. u
propius,	propinquus'un comp. u
prūdens, entis, sıf.	tedbirli, akıllı
prūdenter, zarf.	tedbirlice
prūnum, i, n.	erik
prūnus, i, f.	erik ağacı
puella, ae, f.	genç kız
puer, i, m.	erkek çocuk
pugna, ae, f.	savaş
pulcher, -chra, -chrum, sıf.	güzel
pulchrē, zarf.	güzelce
pulverātus, a, um, sıf.	toz haline gelmiş
pulverizo, -āre, -āvî -ātum, 1. fiil.	toz haline getirmek

septuāginta, sayı sıf.,	yetmiş
Sequāna, ae, m.,	sen nehri
sescenti, ae, a, sayı sıf.,	altı yüz
sex, sayı sıf.,	altı
sexa-, önek,	altı, altı kerre
sexāgintā, sayı sıf.,	altmış
sexi-, önek,	altı, altı kerre
sexiēs, zarf	altı kerre
sextus, a, um. sayı sıf.,	altıncı
si, bağlaç	eğer .....ise
siccātus, a, um. sıf.,	kurutulmuş
sicco, -āre, -āvī, -atum, 1. fiil.,	kurutmak
signā, fiil, emir.	yaz, etiket koy
signe, -āre, -āvī, -atum, 1. fiil.,	yazmak, etiketlemek
similis, e, sıf.,	benziyen
simillimus, a, um, sıf.,	similis'in sup.u
simplex, icis, sıf.,	basit
simpliciter, zarf	basit şekilde
simul, zarf.,	beraber
sinapis, is, f.,	hardal
sine, praep. (abl. ile.)	-sız, olmaksızın
singulāris, e, sıf.,	tekil
sirupus, i, m.,	şurup
sitis, is, f.,	susuzluk
sodicus, a, um, sıf.	sodyumla ilgili, sodik
sodium, ii, n.	sodyum
somnus, i, m.	uyku
sol, solis, m.	güneş
solūbilis, e, sıf.	çözülebilen, eriyebilen
solūtio, onis, f.	solüsyon
solve, fiil, emir.	erit, çöz
solve, -ere, -luī, -lūtum. 3. fiil.	eritmek, çözmek
speciēs, ei, f.	madde, nevi, tür
spermaceti, n, çekilmez	spermaçeti, balık nefesi
spiritus, us, m.	alkol, ruh
spiritus frumenti.	viski
spissus, a, um, sıf.	katı
sterilis, e, sıf.	boş, ihtiva etmeyen
sterilisātus, a, um, sıf.	sterilize
stibium, ii, n.	bk. antimonium
sto, stāre, stētī, statum. 1. fiil.	kalmak, beklemek
stomachus, i, m.	mide

plūrēs, a, sıf.	multi'nin comp. u
plūrimi, ae, a, sıf.	multi'nin comp. u
plūrimus, a, um, sıf.	multus'un sup. u
plus, plūris, n.	daha büyük kısım
poēma, ātis, n.	şiir
poēta, ae, m.	şair
poly-, önek	çok
ponderōsus, a, um, sıf.	ağır
pondus, eris, n.	ağırlık
pōpulus, i, f.	kavak ağacı
porta, ae, f.	kapı
post, praep. (acc. ile)	—den sonra
postea, zarf	daha sonra
potens, entis, sıf.	kudretli
potentissimus, a, um, sıf.	potens'in sup. u
potio, onis, f.	içme (birdefada)
potus, *ūs*, m.	içme, içecek şey
prae-, önek	evvel, önce
praeceptum, i, n.	kaide, prensip
praeparātus, a, um, sıf.	hazır, preparat
primō, zarf	başlangiçta, evvela
primus, a, um, sıf.	birinci
principium, ii, n.	başlangıç, prensip
prius, zarf.	—den evvel
pro, praep, (abl. ile)	için, mahsus
proelium, ii, n.	çarpışma
propanol, is, n.	propanol
propinquus, a, um, sıf.	yakın
propior	propinquus'un comp. u
propius,	propinquus'un comp. u
prūdens, entis, sıf.	tedbirli, akıllı
prūdenter, zarf.	tedbirlice
prūnum, i, n.	erik
prūnus, i, f.	erik ağacı
puella, ae, f.	genç kız
puer, i, m.	erkek çocuk
pugna, ae, f.	savaş
pulcher, -chra, -chrum, sıf.	güzel
pulchrē, zarf.	güzelce
pulverātus, a, um, sıf.	toz haline gelmiş
pulverizo, -āre, -āvî -ātum, 1. fiil.	toz haline getirmek

pulvero, -āre, āvī, -ātum, 1. fiil dövmek, serpmek
pulvis, pulveris, m. toz
pumex, icis, mf. sünger taşı

quadra-, önek döt, dört kerre
quadrāgintā, sayı sıf. kırk
quadri-, önek dört, dört kerre
quadringenti, ae, a, sayı sıf. dört yüz
quadruplex, icis, sıf. dört kat
quam, zarf —den fazla
quantum, zarf çok
quartus, a, um, sayı sıf. dördüncü
quater, zarf dört kerre
quattuor (quatuor) sayı sıf. dört
quatuordeciēs, zarf. ondört kerre
quattuordecim, sayı sıf. on dört
-que, bağlaç. ve
quebracho, n, çekilmez. quebracho
quercus, ūs, f. meşe
quindeciēs, zarf. on beş kerre
quindecim, sayı sıf. on beş
quingenti, ae, a, sayı sıf. beş yüz
quinina, ae, f. kinin
quinquāgēsimus, a, um, sayı s. ellinci
quinquāgintā, sayı sıf. elli
quinque, sayı, sıf. beş
quinque-, önek. beş, beş kerre
quinqui-, önek beş, beş kerre
quinquiēs, zarf. beş kerre
quintus, a, um, sayı sıf. beşinci
quotidiē, zarf. hergün

radium, ii, n. radyum
radix, icis, f. kök
re-, önek tekrar, geri
recens, entis, sıf. yeni
recipe, fiil, emir. al
ıenovētur, coni, 3. tek, ş., pass. yenilensin
renovo, -āre, -āvī, -ātum, 1. fiil. yenilemek
rēs, ei, f. şey, iş
respublica, reipublicae, f. devlet, cumhuriyet
rex, regis, m. kıral

rheum, i, n.	ravent (bitki)
rhizoma, ātis, n.	rhizoma, sap kök
rōmānus, a, um, sıf.	Roma'ya ait
rosa ae, f.	gül
ruber, -bra, -brum, sıf.	kırmızı
rumex, icis, f.	kuzu kulâğı
sabal, n. çekilmez.	sabal
saccharinum, i, n.	sakkarin
sago, n, çekilmez	sago
sal, salis, n.	tuz
salep, n., çekilmez	salep
sapo, ōnis, m.	sabun
sūssafras, n., çekilmez	sassafras
satis, zarf	kâfi derece
scatula, ae, f.	kutu
scōpārius, ii, m.	katır tırnağı
scrîba, ae, m.	kâtip
scrîbant, coni, 3. çoğ. ş.	yazsınlar
scrîbantur, coni, 3. çoğ. ş. pass.	yazılsınlar
scrîbat, coni, 3. tek. ş.	yazsın
scrîbātur, coni, 3. tek. ş. pass.	yazılsın
scrîbe, fiil, emir	yaz
scrîbendus, a, um, sıf.	yazılmalı, yazılması gerekli
secundum, öntakı (acc, ile)	göre
secundus, a, um, sayı, sıf.	ikinci
sēdeciēs, zarf	on altı kerre
sēdecim, sayı sıf.	on altı
semel, zarf	bir kerre
semel et viciēs, zarf	yirmi bir kerre
semen, inis, n.	tohum
semis, issis, m. (ve sıf.)	yarım
sensim, zarf	azar azar, hissedilir derecede
separātim, zarf	ayrı olarark
sept-, önek	yedi, yedi kerre
septem, sayı sıf.	yedi
septendecim, sayı sıf.	on yedi
septi-, önek	yedi, yedi kerre
septiēs, zarf	yedi kerre
septiēs deciēs, zarf	on yedi kerre
septimus, a, um. sayı sıf.,	yedinci
septingenti, ae, a, sayı sıf.,	yedi yüz

septuāginta, sayı sıf.,	yetmiş
Sequāna, ae, m.,	sen nehri
sescenti, ae, a, sayı sıf.,	altı yüz
sex, sayı sıf.,	altı
sexa-, önek,	altı, altı kerre
sexāgintā, sayı sıf.,	altmış
sexi-, önek,	altı, altı kerre
sexiēs, zarf	altı kerre
sextus, a, um. sayı sıf.,	altıncı
si, bağlaç	eğer .....ise
siccātus, a, um. sıf.,	kurutulmuş
sicco, -āre, -āvī, -atum, 1. fiil.,	kurutmak
signā, fiil, emir.	yaz, etiket koy
signe, -āre, -āvī, -atum, 1. fiil.,	yazmak, etiketlemek
similis, e, sıf.,	benziyen
simillimus, a, um, sıf.,	similis'in sup.u
simplex, icis, sıf.,	basit
simpliciter, zarf	basit şekilde
simul, zarf.,	beraber
sinapis, is, f.,	hardal
sine, praep. (abl. ile.)	-sız, olmaksızın
singulāris, e, sıf.,	tekil
sirupus, i, m.,	şurup
sitis, is, f.,	susuzluk
sodicus, a, um, sıf.	sodyumla ilgili, sodik
sodium, ii, n.	sodyum
somnus, i, m.	uyku
sol, solis, m.	güneş
solūbilis, e, sıf.	çözülebilen, eriyebilen
solūtio, onis, f.	solüsyon
solve, fiil, emir.	erit, çöz
solve, -ere, -luī, -lūtum. 3. fiil.	eritmek, çözmek
speciēs, ei, f.	madde, nevi, tür
spermaceti, n, çekilmez	spermaçeti, balık nefesi
spiritus, us, m.	alkol, ruh
spiritus frumenti.	viski
spissus, a, um, sıf.	katı
sterilis, e, sıf.	boş, ihtiva etmeyen
sterilisātus, a, um, sıf.	sterilize
stibium, ii, n.	bk. antimonium
sto, stāre, stētī, statum. 1. fiil.	kalmak, beklemek
stomachus, i, m.	mide

strontium, ii, n.	stronsiyum
strychnina, ae, f.	striknin
sub, praep. (abl. ve acc. ile)	altında
sub-, önek	altında
subacetes, ātis, m.	subasetat
subsalicylas, ātis, m.	subsalisilat
subsulfas, ātis, m.	subsulfat
subtilis, e, sıf.	zarif
subtilissimus, a, um, sıf.	subtilis'in sup.u
succus, i, m.	özsu
sulfas, ātis, m.	sulfat
sulfis, itis, m.	sulfuroz asidi tuzu, sülfit
sulfur (sulphur), uris, n.	kükürt
sulfurātus, a, um, sıf.	sülfüre
sulfuricus, a, um, sıf.	sülfürik
sulfurōsus, a, um, sıf.	kükürdümsü
sulphur	bk. sulfur
sumbul, n, çekimsiz	sümbül
sunto, fiil, emir	olsunlar
super-, önek	üstünde
supra-, önek	üstünde, yukarısında
syrupus,	bk. sirupus
tabletta, ae, f.	tablet (küçük)
talis, e, sıf.	böyle, şöyle
taraxacum, i, n.	hindiba
tenebrae, ārum, f.	karanlık
teneo, -ēre, -ui, -tum, 2, fiil	tutmak
tenuis, e, sıf.	taze, körpe
tepidus, a, u, m, sıf.	ılık
ter, zarf	üç def'a
ter-, önek.	üç, üç kerre
terra, ae, f.	toprak, yer
tersulfas, ātis, m.	tersulfat
tertius, a, um, sayı sıf.	üçüncü
tetra-, önek	dört, dört kerre
tetranitras, ātis, m.	tetranitrat
thorium, ii, n.	toryum
thymol, is, n.	timol
tinctura, ae, f.	tentür, boya
titanium, ii, n.	titan
tonitru, ūs, n.	şimşek

toxi-, önek zehir
toxicus, a, um, sıf. zehirli, toksik
trecenti, ae, a, sayı sıf. üç yüz
tredeciēs, zarf on üç kerre
tredecim, sayı sıf. on üç
trēs, tria, sayı sıf. üç
tri-, önek üç, üç kerre
tria bk. tres
tribasicus, a, um, sıf. tribazik
trigintā, sayı sıf. otuz
trinitras, ātis, m. trinitrart
triplex, icis, sıf. üç kat
tris-, önek üç, üç kerre
trochiscus, i, m. hap, tablet (yuvarlak ve yassı)
tussis, is, f. öksürük

ulmus, i, f. karaağaç
ultimē, zarf en son
un-, önek bir, tek
undeciēs, zarf on bir kerre
undecim, sayı sıf. on bir
ūndēvîgintî, sayı sıf. on dokuz
unguentum, i, n. merhem
uni-, önek bir, tek
ūnus, a, um, sayı sıf. bir
uranium, ii, n. uranyum
ūsus, ūs, m. kullanma
ūtilis, e, sıf. faydalı
ūtilissimus, a, um, sıf. utilis'in sup. u
uva, ae, f. üzüm

vaccinum, i, n. aşı maddesi
vaccinus, a, um, sıf. (vacca) ineğe ait
valeriana, ae, f. valerian, kedi otu
vanilla, ae, f. vanilya
vapor, ōris, m. buhar
vegetābilis, e, sıf. canlandıran, nebati
vehemens, entis, sıf. şiddetli
vel, bağlaç yahut
ver, vēris, n. ilkbahar
viciēs, zarf. yirmi kerre
videt, ind. praes. 3. tek. ş. görür

vîgintî, sayı sıf.	yirmi
vinōsus, a, um, sıf.	alkollü, şaraplı
vinum, i, n.	şarap, alkol
viola, ae, f.	menekşe
viosterol, is, n.	viosterol
virginiānus, a, um, sıf.	virginya'ya ait
viridis, e, sıf.	yeşil
vita, ae, f.	hayat
vitamîna, ae, f.	vitamin
vitis, is, f.	şarap üzümü
vitrum, i, n.	cam
volātilis, e, sıf.	uçucu
vulgāris, e, sıf.	umumi, tanınmış
zincum, i, n.	çinko
zingiber, eris, n.	zencefil

INDEX ALPHABETICUS

(rakamlar paragrafı gösterir)

ABLATIVUS ABSOAUTUS 133
diftong'lar 5
harflerin okunuşu 3, 4, 6, 7
katışık sessizler 7
sesli harfler 4, 5
sessiz harfler 6, 7
FİİLLER 23, 39, 125 - 131
ablativus absolutus 133
cins (activum - passivum) 39, 128
coniunctivus activi 40, 130 - 131, 155
coniunctivus passivi 41, 131, 157
çekim tablosu 152 - 161
emir 40, 158
(ESSE) fiilinin çekimi 152
facio 70
fio 70
gerundivum 41, 130 - 131
guruplar 126 - 127
indicativus activi 153 - 154
indicativus passivi 155
kip (modus) 39, 129
mastar 159
özel hal alanlar 24
praesens 3. şahıslar 24, 40 - 41
praesens participium'u 160
sayı (numerus) 39
şahıs (persona) 39
temel gövde 126 - 127
ut'lu cümleler 131
zaman (tempus) 39
INDEX VOCABULORUM 161
İSİMLER ablativus hali 32
ağaç isimleri (-us ile bitenler) 27, 33, 103 Not. 1
beşinci çekim 119
birinci çekim 13
cins 10
çekim tablosu 143 - 147
dördüncü çekim 102 - 103
günler 119
hal (casus) 11
ikinci çekim 27 - 38
» » (-er) ile bitenler 30
» » (-um ve -on) ile bitenler 37 - 38
» » (-us) ile bitenler 27, 33, 103 Not. 1
kimya elementleri 60 - 61
sıfatlarla uygulanması 19, 21, 24, 29,31, 49, 83
tamlama 15
üçüncü çekim 74 - 101
» » (çekimsiz kelimeler) 85
» » (gurupları) 75
» » (-e, -al, -ar) ile bitenler 78
» » (-i gövdeliler) 77 - 80
» » (-io) ile bitenler 86
» » (-ma) ile bitenler 83
» » men, -us, -ur) ile bitenler 77 - 78
» » (-ol) ile bitenler 84
» » (-s) ile bitenler 76 - 77, 80
» » sessizle biten gövdeler 75 - 76, 83 - 84, 86
» » (-x) ile bitenler 75
» » (-yl) ile bitenler 84
» » özellikler 101
» » Yunanca kelimeler 13, 22, 83
KELİME hece 8
vurgu 9
LÂTİNCENİN DEĞERİ 1
ÖNEKLER lâtince ve yunanca 68, 121
ÖNTAKILAR 69
abl. alanlar 69
acc. alanlar 69, 120
PRAEFIXUS bk. ÖNEKLER
REÇETE bölümleri 137
kısaltmalar 141
kısaltmalı deyimler 140
kitap ve reçetelerde kısaltmalar 142
örnekler 139

SAYILAR aslî 66 - 67
çekim tablosu 151
bayağı kesirler 71
romen rakamları 67
sıra 67
söylenişi 66
ondalı kesirler 71
SIFATLAR 46
-atus ile bitenler 50, 52
birinci ve ikinci isim çekimine uyanlar 46-47
cins 10, 46
comparatio 105
comparativus 107, 112
comparativus derecelerinde çekim tablosu 107
comparativus sıfatların kullanılışı 110
çekim 12, 19, 46-49, 92-93, 95-96, 148-149
çekim tablosu 148-149
-er ile bitenler 48
-ex ile bitenler 95
fiillerle uygulama 31
hal (casus) 11
her üç derecenin kullanılışı 111
iki şekilli 93
isimlerle uygulama 19, 21, 24, 29, 31, 49, 83
kaideye uymıyan derecelemeler 112
-ns ile bitenler 95
-osus ile bitenler 51
positivus derecesi 106, 112
superlativus 108, 112
tek şekilli 95 - 96
-us, -a, -um ile bitenler 47
üçüncü isim çekimine uyan 91
üçüncü isim çek. uyun sıfatların özellikleri 101
üç şekilli 92
yapılışı 50 - 52
SONEKLER isimlerden isim yapma 122
kimya terimlerinde 50 - 52, 122
sıfat yapmada 122
SUFFİXUS bk. **SONEKLER**
TERİMLER 56 - 59
kimya elementleri 60 - 61, 122
ZARFLAR 114
çeşitli şekillerde 116
-e ile bitenler 115
-er ile bitenler 116
-iter ile bitenler 116
sayı 67
yapılışı 115 - 116

KISALTMALAR

Abl.	Ablativus (-den hali)
acc.	accusativus (-i hali)
bk.	bak.
comp.	comparativus
coni.	coniunctivus
çek.	çekim
çoğ.	çoğul
dat.	dativus (-e hali)
f. fem.	femininum
gen.	genitivus (-in hali)
ind.	indicativus
is.	isim
mf.	masculinum, ve femininum
m. masc.	masculinum
n. neut.	neutrum
nom.	nominativus (yalın hali)
part.	participium
pass.	passivum
perf.	perfectum
plur.	pluralis (çoğul)
praep.	prapositio
praes.	praesens
sıf.	sıfat
sing.	singularis (tekil)
sup.	superlativus
ş.	şahıs
tek.	tekil

BİBLİYOGRAFYA

1 — BAILLY, M. A. — Dictionnaire Gerc - Français, Paris.

2 — CAYROU, G.; Mme Andrée Prévot, Eugène Contoux. — Le Latin en 5'e,. Paris, 1936.

3 — COOPER, J. W. ve A. C. Mc. Laren - Latin for pharmaceutical students, London, 1961.

4 — DERELİ, HAMİT — Latince Ders Hitabi I, İstanbul, 1940.

5 — DÜBNER, FRED. — Lexique Français - Gres Paris 1860.

6 — GAFFİOT, FELİX — Dictionnaire Illustré Latin - Français, Paris 1934.

7 — GÜVEN, Kasım Cemal - Tıbbî Formüler, İstanbul 1957.

8 — MULDOON, HUGH C., D. Sc. — Lessons in Pharmacutical latin and Prescription Writing and Interpretation, NEW YORK 947.

9 — PEREK, Faruk Zeki - Tercümeli lâtince grameri I, İstanbul 1947; II, 1948.

10 — Quicherat, L. — Dictionnaire Français - Lâtin, Paris, 1875.

11 — RAGON, E. — Grammaire Lâtine, Paris 1936.

12 — ROHDE, GEORG, Dr.; Dr. Samim Sinanoğlu - Lingua latina I Ankara 1948; II, 1950.

13 — TARCAN, Ş. ve T. GEÇGİL - Galenik Farmasiye Başlangıç, İstanbul 1962.

14 — TAŞLIKLIOĞLU, Z., Dr. - Eski Yunancada İlk Adımlar, İstanbul 1948

Date Due (İade Tarihi)

CORRIGENDA

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
3	26	şe	ve
4	6	seriba	scriba
8	32	styrychnina	strychnina
10	8	age-r	agr-i
11	17	prunum, i, f.	prnum, i, n.
20	12	§ 5.	§ 57.
21	39	quininae,	quininae.
26	1	Yunan	Yunanca
26	22	halndedr	halindedir
26	22	Fat	Fiat
26	23	pilulas	pilulae
27	5	(dimidius, am, um)	(dimidius, a, um)
29	20	§ 79.	§ 75.
30	4	calor-is	calor-i
33	18	flavs	flavas
33	20	syprus	syrupus
33	25	carpus	corpus
33	29	§ 92.	§ 82.
39	19	adiuvans, entis	adjuvans, antis
42	10	spiritis-us	spirit-us
52	2	gerekçe	grekçe
59	24	lavol	lavo
62	36	Yayınız	Yazınız
63	8	Emplostrum	Emplastrum
63	13	duct.	dict.
63	33	coch	coch.
64	8	applicant.	applicand.
70	32	pilulas	pilulae
72	14	infrund.	infund.
76	25	preparatus	praeparatus
77	12	quaque	quoque
77	21	quties	quoties
86	paragraf (150)	(nom., gen.,	dat., acc., abl. kelimeleri ters istikamette düzeltilecek
103	7	grama	gramma
107	3	nitrik	nitrit
112	34	nefesi	nefsi
113	5	subacetes	subacetas